

Täysistunto

Torstai 6.10.2022 klo 16.02—21.18

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 21.18.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (16.02—18.01 ja 19.32—21.18) ja puhemies Matti Vanhanen (18.01—19.32).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Pöytäkirjan liite Tasavallan presidentin avoin kirje 6.10.2022 Liite 2.1A

Tasavallan presidentin avoin kirje valtioneuvostossa toimeenpannusta muutoksesta 6.10.2022 on jaettu edustajille ja otetaan pöytäkirjaan.

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
työministeri Tuula Haatainen
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
elinkeinoministeri Mika Lintilä
puolustusministeri Antti Kaikkonen
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
sisäministeri Krista Mikkonen
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Päiväjärjestyksen 3. asia on suullinen kyselytunti.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Pyydän nyt paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ja arvoisat edustajat, jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysymystä, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille. Välihuutoja ajatellen totean, että toivon, että ne eivät häiritse varsinaista keskustelua.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys jengirikollisuudesta (Juha Mäenpää ps)

Suullinen kysymys SKT 153/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Aletaan kyselytuntiin. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.04 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Hallitus on päättäväisesti sulkenut silmät haittamaahanmuuton vakavilta ilmiöiltä ja kiistänyt maahanmuutolla olevan mitään yhteyttä kasvaneeseen jengirikollisuuteen. Haittamaahanmuutolla on kuitenkin merkittäviä vaikutuksia, joista perussuomalaiset ovat varoittaneet vuosikymmeniä.

Väkivallan käyttö on poliisin mukaan arkipäiväistynyt, ja väkivaltaan turvaudutaan yhä useammin jengeissä. Ilmiö on laajenemassa suuremmista kaupungeista koko Suomeen. Jengiväkivallan arvioidaan kovenevan, kansainvälistyvän ja kasvavan. Rikoksista epäilyissä nuorissa kuitenkin korostuvat ne, joilla on maahanmuuttajataustaa tai joiden vanhemmat ovat muuttaneet Suomeen muualta. Arvoisa pääministeri, milloin hallitus myöntää, että olemme Ruotsin tiellä, ja puuttuu todelliseen juurisyyn eli haitallisen maahanmuuton määrään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että pääministeri ei, eikä pääministerin sijainen, ole paikalla. [Eduskunnasta: Missä he ovat?] — Työmatkalla. — Sisäministeri, olkaa hyvä.

16.05 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä esitetty huoli rikollisuudesta ja jengiytymisestä on todellinen. Sen takia on tärkeää, että me ensinnäkin pystymme varmistamaan poliisin riittävät resurssit, ja sitä tämä hallitus on tehnyt. Me olemme nimenomaisesti lisänneet poliisien määrää ja pitäneet poliisien määrän ennätyksellisen korkealla koko tämän hallituskauden ajan. Ja uskon, että eduskunnan tahto myös tulevana vuosina on se sama, koska ainakin tuossa yhdessä täällä salissa hyväksytyssä sisäisen turvallisuuden selonteossa tämä tahto jaettiin.

On myös tärkeää, kun me mietimme nuoria, jotka ajautuvat rikoksen tielle, että me puutumme nimenomaisesti niihin juurisyihin, että me huolehdimme siitä, että kukaan ei syr-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

jäydy, siitä, että me jo alusta asti osoitamme eri tukea ja pystymme puuttumaan näihin tilanteisiin. Sen takia esimerkiksi Suomessa pitkään tehtyä niin sanottua Ankkuri-toimintaa on kiiteltä, ja me teimme siitä myös selvityksen, ja se on ollut konkreettinen tapa, millä me olemme voineet estää [Puhemies koputtaa] nuorten joutumista rikoksen polulle ja siellä olevia nuoria on saatu takaisin yhteiskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä — paikalla olevalle ministerille kysymys.

16.06 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on koko kautensa pyrkinyt määrätietoisesti lisäämään haitallisen maahanmuuton määrää eri verukkeilla. Katujengirikollisuuden taustasyyt eivät voi tulla enää kenelläkään yllätyksenä. Suomi toistaa uskollisesti kaikki Ruotsin tekemät virheet maahanmuuttopolitiikassa. Tästä seuraa vääjäämättä samaa kehitystä kuin Ruotsissa eli katuväkivaltaa, huumorikollisuutta ja jengiytymistä.

Arvioiden mukaan Suomessa toimii jo toistakymmentä katujengiä, joissa Poliisijärjestöjen Liiton mukaan jopa 95 prosentilla on maahanmuuttajatausta. Liiton puheenjohtajan mukaan olemme jo Ruotsin tiellä. Nyt on aika siirtyä riskin vähättelystä ongelmanratkaisuun ja asettaa suomalaisten turvallisuus etusijalle. Hallituksen on viimein herättävä jengirikollisuuden kasvuun. Arvoisa sisäministeri, mitä hallitus aikoo konkreettisesti tehdä, jotta suunta saadaan nopeasti muutettua? [Jani Mäkelä: Raja kiinni!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sisäministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

16.07 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin äsken kerroin, esimerkiksi se, että huolehdimme poliisin resursseista, on tärkeä osa tätä kokonaisuutta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mikä se juurisyy on?] — Samalla tavalla meidän täytyy huolehtia myös nimenomaan niistä juurisyistä. Meidän täytyy varmistaa, että nuoret eivät joudu rikoksen polulle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miten varmistatte?] — Jussi Halla-aho: Miten on mennyt tähän asti?] Sen takia esimerkiksi tämä moniviranomaistyö, mitä teemme — Ankkuri-toiminta, jota on levitetty ympäri Suomen — on äärimmäisen tärkeitä. Samanaikaisesti, ilman muuta, meidän täytyy tunnistaa tämä ilmiö ja meidän täytyy puuttua siihen. [Petri Huru: Miten te puututte?]

Paljon vertaillaan Suomen tilannetta Ruotsiin, mutta on hyvä muistaa, että me Suomessa olemme tehneet monia asioita oikein. Esimerkiksi meidän asuntopolitiikka [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] tukee sitä, että ei synny tällaista segregaatiota ja erilaisia asuinalueita, joissa ongelmat kasaantuvat. Myös asuntopolitiikka on yksi osa tätä vastausta, samoin kuin se, että meidän kouluissa on riittävästi tukea oppilaille varhaisessa vaiheessa, ja se, että meidän kouluissamme [Puhemies koputtaa] ei myöskään ole niin sanottuja hyviä ja huonoja kouluja vaan kaikki koulut ovat laadukkaita. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mikä vastaus on?]

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niemi. Sitä ennen totean, että pyydän nyt sillä tavalla hillitsemään välihuutoja, että täällä kuulee, mitä puhutaan. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

16.09 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä mainittiin, että SPJL:n puheenjohtaja Rinne kertoi näitä kylmiä tosiasioita. Minä voin vastaavasti kertoa Tampereen poliisien yhdistys JHL ry:n puheenjohtajana ihan saman ikävän tosiasian. Nyt on viimeinen hetki puuttua näihin — ei pelkästään tähän katurikollisuuteen, vaan myöskin näihin muihin, moottoripyöräjengeihin pestataan muualta tänne tulleet henkilöt. Siinä eivät Ankkuri-toiminnat ja nämä enää auta, vaan on saatava lisää poliiseja, ja tälläkin hetkellä muun muassa Sisä-Suomen poliisilaitoksella laitetaan määräaikaista pois viroista, kun ei ole loppuvuodelle palkkaa, mitä maksaa heille. Arvoisa sisäministeri, nyt on kiire. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sisäministeri Mikkonen.

16.09 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaisesti se, että me turvaamme poliisien resurssit, on yksi tärkeä osa tätä kokonaisuutta, [Olli Immonen: Te ette turvaa!] ja kuten kerroin, tämä hallitus on nostanut poliisien määrää. Poliisien määrä on nyt korkeammalla tasolla kuin viime hallituksen aikana, jossa perussuomalaiset tai kokoomuskin istuivat.

Mutta ei ole kysymys vain siitä, vaan kyllä minä tunnistan sen, että tämä on meidän yhteinen tahtomme, että poliisin resursseista pidetään huolta, ja sen takia viime keväänä teimme yhdessä sisäministeriön ja valtiovarainministeriön kanssa selvityksen siitä, miten voimme pitkäaikaisesti turvata poliisin resurssit. On kestäväntö, jos joka syksy joudumme tässä salissa käymään sen keskustelun, joudutaanko poliiseja irtisanomaan vai ei. Me haluamme tähän pysyvän ratkaisun. Me haluamme varmistaa, että poliisin rahoitus on pitkäjänteisesti turvattu, ja sen takia tämä työryhmä asetettiin ja sen takia nyt niitä toimenpiteitä, mitä se esittää, on laitettu eteenpäin. Ja kuten sanoin, niin uskon, että myös tämän hallituksen jälkeen [Puhemies koputtaa] se yhteinen tahto huolehtia poliisin määrärahoista jatkuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Packalén, olkaa hyvä.

16.11 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat puhuneet jo toistakymmentä vuotta siitä, että Suomi on Ruotsin tiellä jengirikollisuudessa, joka on samalla merkittävä maahanmuuttajiin liittyvä ilmiö. Muiden puolueiden toimesta on vuosikausia kuitenkin vakuuteltu, ettei Ruotsin tie ole meidän tiemme. Saamme nyt lukea lehdistä, kuinka jo lapset pyörittävät järjestäytyntä huumekauppaa esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ja kuinka alaikäiset syyllistyvät raakoihin väkivaltarikoksiin yhä useammin jengeinä. Katujen, koulujen, kaupunginosien, nuorten ja kokonaisten sukupolvien ajautuminen katujengien valtaan on pysäytettävä. Poliisiin tulee perustaa yksikkö, joka keskittyy katujengien rikoksiin ja niiden torjuntaan. Jutuille pitää saada omat erikoisyytteet, ja rikoskierteessä olevien jengiläisten syöksy on saatava katkaistuksi nopealla tuomioistuinkäsittelyllä. Hyvä hallitus, miksi te ette toimi tässä asiassa, vai väitättekö te yhä, ettemme ole Ruotsin tiellä maahanmuuttajarikollisuudessa?

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sisäministeri Mikkonen.

16.12 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kerroin, tähän ilmiöön — jengiytymiseen, rikollisuuteen, nuorisorikollisuuteen — on puututtu, ja siihen on puututtu monella eri tavalla, niin niihin juurisyihin kuin esimerkiksi siihen, että varmistamme poliisien määrärahat, teemme moniviranomaisyhteistyötä hyvin tiiviisti. [Jussi Halla-ahon välihuuto] Mutta on ihan selvä, että se varhainen puuttuminen tai moniviranomaisyhteistyökään ei aina auta. Meillä on silti tätä rikollisuutta, ja meidän täytyy puuttua myös siihen. Ja sen takia, kun täällä sisäisen turvallisuuden selontekoa yhdessä tässä salissa hyväksyttiin, siinä yhteydessä hyväksyimme myös sen, että teemme tällaisen järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvän strategian, missä konkreettisia keinoja nostamme ja toimeenpanemme niin, että pääsemme entistä paremmin tähän puuttumaan. Minä uskon, että tämä huoli on yhteisesti jaettu, ja sen takia esimerkiksi poliisien resursseista on tämä hallitus halunnut pitää niin tiukasti kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tolvanen, olkaa hyvä.

16.13 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tilanne on todella vakava. Tuolla arjessa työskentelevät arjen sankarit ovat jo pitkään kaduilla, kentällä huomanneet nuorisorikollisuuden kasvun ja myös jengirikollisuuden. Tässä on kasvualusta järjestäytyneelle rikollisuudelle, valitettavasti. Poliisihan on tehnyt hyvää työtä, saanut näitä jengejä karsittua, mutta tyhjiö täyttyy, valitettavasti.

Kokoomus ei nosta pelkkiä ongelmia esiin, vaan aina, asiassa kuin asiassa, me myös löydämme ratkaisuja ja esitämme niitä. Me jo alkuvuodesta esitimme kymmenen kohdan ohjelman tämän jengirikollisuuden kitkemiseksi. Siinä on etupäässä pehmeitä keinoja, jotka ovat niitä meille aina tärkeitä, mutta myös kovia keinoja. Tietojen vaihto ei toimi viranomaisten välillä, tukea ei saa kouluihin, terapiatakuu ei toimi. Näissä pitää resursseja muuttaa ja lainsäädäntöä muuttaa. Samoin kovia keinoja: muun muassa ampuma-aserikoksia pitää tiukentaa, koska Britanniassa sillä on ollut tehokas vaikutus. Kysynkin: oletteko te valmis [Puhemies koputtaa] nyt tutustumaan tähän kokoomuksen ohjelmaan ja ottamaan niitä toimia käytäntöön?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sisäministeri Mikkonen.

16.14 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tolvanen varmasti tuntee tämän tilanteen äärimmäisen hyvin, ja haluan myös kiittää siitä kokoomuksen työstä, mitä teitte jo viime keväällä, kun tämä asia viimeksi oli puheissa. Te laaditte tämän ohjelman, ja olen siihen tutustunut. Siinä on itse asiassa paljon niitä keinoja, mihin myös hallitus on tehnyt ja mistä hallitus on halunnut huolehtia, että ne toteutuvat, liittyen nyt vaikka tähän moniviranomaistoimintaan, Ankkuri-työhön, syrjäytymisen ehkäisyyn, varhaiseen puuttumiseen. Ja sitten siellä oli myös joukko keinoja, jotka menevät sitten sinne rangaistusten puolelle ja oikeusministerin tontille sitä kautta, millaista kriminaalipolitiikkaa me harjoitamme.

Mutta kuten tässä monta kertaa olen todennut, uskon vahvasti, että tämä huoli on yhdessä jaettu, ja sen takia on tärkeää, että me pidämme kiinni poliisin resursseista, me huolehdimme, että meillä ei ole jatkossa niitä tilanteita, että joka syksy joudumme käymään täällä

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

keskusteluja siitä, onko poliisilla riittävät resurssit, ja sen takia itse omalta osaltani [Puhemies koputtaa] olen halunnut varmistaa, [Puhemies: Kiitoksia!] että tulevaisuudessa ei näitä keskusteluja käydä, ja tämä pitkäjänteinen työ on aloitettu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

16.15 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisi on viestittänyt meille päättäjille, että laittomien ampuma-aseiden takavarikot ovat lisääntyneet Suomessa huolestuttavaa tahtia. Sama kehitys oli aiemmin nähtävissä Ruotsissa, jossa takavarikoitiin vuonna 2010 vajaa 400 asetta, kun taas vuonna 2020 takavarikoitiin jo yli 1 100 kappaletta. Tässä asiassa emme halua seurata Ruotsin esimerkkiä.

Ampuma-aseiden hallussapito kytkeytyy keskeisenä piirteenä myös jengiytymiseen, joka on huolestuttava ilmiö etenkin meidän nuorten keskuudessa. Nuoret liikkuvat porukoissa, joissa teräaseiden kantaminen on myös arkipäiväistynyt. Vaikka suomalaisten nuorten kohdalla ei välttämättä vielä voida puhua järjestäytyneestä rikollisuudesta tai ampuma-aseista, emme voi ottaa riskiä, että siihen päädytään.

Perusmuotoisesta ampuma-aserikoksesta sakkorangaistuksilla ei ole riittävää pelotevaikutusta. Kysynkin, mihin toimiin hallitus on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä, jotta laittomien ampuma-aseiden kantaminen [Puhemies koputtaa] ei räjähdä Suomessa käsiin niin kuin Ruotsissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Oikeusministeri Henriksson.

16.16 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ampuma-aselainsäädäntö kuuluu ensisijaisesti sisäministeriölle, mutta voin vastata yleisellä tasolla tästä jengirikollisuudesta ja siitä, mitä myös oikeusministeriössä tehdään sen kitkemiseksi. Tällä hallituskaudella meillä on viety läpi neljässä eri kunnassa, muun muassa Vantaalla, tämmöinen poikkihallinnollinen pilotointi, jossa kootaan eri viranomaisten asiantuntemusta, jotta päästään käsiksi siihen, että nuoret eivät jatkaisi rikollista toimintaansa, että saadaan se pysähtymään ja saadaan nämä nuoret takaisin kouluun ja takaisin rikoksettomaan toimintaan ja elämään. Tämä pilotointi on ollut äärimmäisen tärkeätä, ja me tullaan myös arvioimaan niitä vaikutuksia. Tarkoitus on, että tämä malli saadaan myös ankkuroitua koko Suomeen. Yhdyn näihin näkemyksiin, että jengirikollisuus pitää kitkeä, [Puhemies koputtaa] ja se on meidän kaikkien asia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.18 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jengiytyminen keskittyy pääkaupunkiseudulle. Suomen Poliisijärjestöjen Liiton puheenjohtajan mukaan Suomessa toimii tosiaan 11 katujengiä. Näiden jäsenistä 90 prosenttia on täysi-ikäisiä ja 95 prosenttia hänen mukaansa ulkomaalaistaustaisia. On selvää, että jengiytyminen liittyy epäonnistuneeseen maahanmuuttopolitiikkaan. Maahanmuuton pelisääntöjen pitää olla selvät. Suomessa on noudatettava Suomen sääntöjä, Suomen lakia, pitää oppia kieli ja on tehtävä töitä itsensä ja perheensä elättämiseksi.

Kokoomus haluaa tiukentaa pysyvän oleskelun ehtoja. Nuhteettomuuden lisäksi on vaadittava sitä, että on riittävä kielitaito sekä opiskelu- ja työhistoria. Kysyn sisäministeriltä:

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

kannatatteko näitä kokoomuksen esityksiä pysyvän [Puhemies koputtaa] oleskelun ehtojen tiukentamiseksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sisäministeri Mikkonen.

16.19 Sisäministeri Krista Mikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todelakin meillä on erilaisia oleskelulupia, millä perusteella Suomeen voi tulla: lupa voi liittyä opiskeluun, se voi liittyä työhön, se voi liittyä esimerkiksi perhesuhteisiin. Ja kyllä mielestäni nuo lupakäytännöt meillä ovat varsin tiukat, ja tästähän on tehty myös aika lailla kansainvälistä ja eurooppalaista vertailua. Mutta on totta myös se, että jos ulkomaalainen Suomessa oleskeluluvalla oleskeleva syyllistyy vakaviin rikoksiin, niin sen perusteella voidaan myös oleskelulupa evätä ja karkottaa maasta, kun yksilöllinen harkinta tehdään. On tietysti selvää, että jos tällaisia tapauksia on, niin ne tulee käsitellä ja varmistaa siltä osalta, että toimimme niissä meidän pelisääntöjen mukaisesti.

On hyvä muistaa, että meidän ei tule leimata näissäkään keskusteluissa koko maahanmuuttajajoukkoa. [Puhemies koputtaa] Meillä on siellä [Puhemies: Kiitoksia!] maahanmuuttajissa, aivan kuten suomalaisissakin, rikollisuutta, ja tämä on se meidän yhteinen ongelma, joka pitää poistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen Piritta, olkaa hyvä.

16.20 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Huoli väkivallan lisääntymisestä yhteiskunnassamme on yhteinen. Väkivalta nuorisjoukoissa on pelottavasti lisääntynyt, ja nuorison pahoinvointi on lisääntynyt. Samalla myös väkivaltaisen virkamiesten vastustaminen on lisääntynyt, ja meidän on pystyttävä löytämään keinoja väkivallan torjumiseksi ja ehkäisemiseksi. Muutama päivä sitten luimme uutisesta, jossa väkivallanteon kohteena oli työtehtävässä ollut ensihoitaja. Ensihoitajat ja hoitajat kohtaavat väkivaltaa entistä useammin omassa työssään. Koska hoitotyöntekijöihin kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet rinnastetaan virkamiesten väkivaltaiseksi vastustamiseksi? [Sari Sarkomaa: Siitä on lakialoite!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Oikeusministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.21 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitushan on tehnyt jo merkittävän uudistuksen: jos kohtaa väkivaltaa työtehtävissään, niin laitton uhkaus on tämän vuoden alusta lähtien, jos muistan oikein, virallisen syytteen alainen rikos. Tältä osin tämä hallitus on muuttanut tätä lainsäädäntöä. Aikaisemmin se oli asianomistajarikos. Se tarkoittaa myös sitä, että jos henkilö, esimerkiksi sairaanhoitohenkilöstö, ensihoidon henkilöstö, poliisi tai joku muu virkamies kohtaa tämmöistä laitonta uhkausta omassa työtehtävässään — koskee muuten myös poliitikkoja ja luottamusmiehiä — niin virallinen syyttäjä nostaa sen syytteen eikä sen asianomistajan itse tarvitse tätä syytettä nostaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

16.22 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin pieni korjaus sisäministerille. Nimittäin sisäisen turvallisuuden selonteossa, jonka te toitte, ei käsitelty ulkomaalaisjengejä, siellä ei käsitelty katurikollisuutta, vaan hallintovaliokunta korjasi tämän asian ja mietinnössään kuvasi tätä.

Ainoa ongelma ei kuitenkaan ole tämä suuri väkivaltarikollisuus tai jengirikollisuus, vaan maahanmuutto aiheuttaa kaduilla, kouluissa, nuorten parissa jatkuvasti sellaisia ongelmia, jotka eivät tule julkisuuteen. Niistä keskustellaan ehkä asuinalueiden omissa Facebook-ryhmissä mutta ei täällä. Ja miksi? Yksi syy on siihen se, että te olette nimenomaan kannustaneet ihmisiä olemaan kertomatta maahanmuuton ongelmista, te olette syyttäneet ihmisiä rasisteiksi esimerkiksi, kun he tuovat näitä ongelmia esille. [Välihuutoja vasemmalta] Totta kuitenkin on, että Suomeen tullut maahanmuutto aiheuttaa tällaisia ongelmia, aiheuttaa meidän yhteiskunnan kehitysmalaistumista. Kysyn teiltä, arvoisa hallitus: miten aiotte pelastaa Suomen palavilta autoilta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sisäministeri Mikkonen, olkaa hyvä.

16.23 **Sisäministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hämmästelenn kyllä nyt edustaja Purran väitettä siitä — en tiedä, keneen viittasitte sanalla ”te”, tarkoititteko meitä kollektiivisesti, hallitusta, vai minua — [Perussuomalaisten ryhmästä: Vaikka vihreitä!] että jollain tavalla olisimme sanoneet, että jos joutuu rikoksen kohteeksi, niin sitä asiaa ei pidä viedä käsittelyyn. Totta kai, se on ihan selvä asia. Pidän tätä kyllä äärimmäisen kummastuttavana väitteenä. On selvä, että se on meidän yhteinen huolestumme, että varmistetaan, että Suomessa on jokaisella turvallista, ja jos joutuu rikoksen kohteeksi, niin ne asiat tulevat selvitettyiksi. Ja niin kuin olen tässä jo monta kertaa toistanut, sen takia tämä hallitus on esimerkiksi panostanut poliisien määrärahojen riittävyyteen kuin myös oikeuslaitokseen on lisätty resursseja, juuri sen takia, että myös se koko rikoksen selvittämisen ketju olisi mahdollisimman sujuva ja nopea. Me olemme puuttuneet näihin asioihin ja me haluamme myös puuttua niihin juurisyihin, esimerkiksi siihen, että meidän nuorista pidetään huolta, [Puhemies koputtaa] meidän asuinalueet eivät eriydy, [Puhemies huomauttaa ajasta] ja niin, että tässä yhteiskunnassa jokaisella on turvallista olla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys puolustustarvikeavusta Ukrainalle (Antti Häkkänen kok)

Suullinen kysymys SKT 154/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Siirrytään seuraavaan kysymykseen. Edustaja Häkkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.24 **Antti Häkkänen kok:** Arvoisa puhemies! Ukrainan sodan lopputulos määrittää Euroopan turvallisuutta pitkälle tulevaisuuteen. Sillä on myös suorat vaikutukset suomalaisen turvallisuuteen, ja sen takia Ukrainan on voitettava tämä sota. Lännen tuki on nyt rat-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

kaisevan tärkeä: Ukrainalla on nyt momentum, ote sodasta. Sen takia nyt tarvitaan kaikki mahdollinen tuki, pakotteita kireämmälle, jotta Venäjän sotakassa tyhjenee ja Venäjän yhteiskunta joutuu tässä ahtaammalle. Mutta avainkysymykseen nousee puolustusmateriaaliapu. Tiedetään, että Euroopassa ja Suomessakin tässä tarvitaan nyt enemmän toimenpiteitä — se on nähty jo kuukausien ajan. Suomalainen puolustusteollisuus kykenee myös parempaan, mutta se edellyttää suunnitelmallista otetta valtiolta, johtajuutta ja uusia päätöksiä. Onko hallitus tehnyt jo joitain päätöksiä tai ryhtymässä suunnitelmallisesti tähän toimintaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.25 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toden totta, tämä lännen puolustusmateriaaliapu, jota Ukraina on saanut ja saa, on erittäin tärkeää siinä, että Ukraina voi ylipäätään puolustaa omaa maataan. Tätä Suomikin on ollut antamassa yhdessä hyvin monen muun maan kanssa, ja tätä me myös jatkamme, Tuorein päätös Suomen osalta tässä on noin kaksi tuntia vanha, eli tänä iltapäivänä viimeksi teimme päätöksen: yhdeksäs paketti puolustustarvikeapua [Eduskunnasta: Oikein!] lähtee Suomesta eteenpäin.

Kysymykseen siitä, miten puolustusteollisuutta saadaan mukaan. Meillä oli alkuviikosta vierailulla Euroopan puolustustarvikeviraston johtaja. Minun viestini hänelle oli, että tehkää enemmän Euroopassa, koettakaa saada vauhtia puolustusteollisuuden toimiin. Lisäksi kutsuin kotimaisen teollisuuden keskusteluun tästä maanantaina, ja tuo keskustelu oli kyllä rohkaiseva. Uskon, että puolustusteollisuus pystyy tekemään kotimaassakin vielä vähän enemmän, ja tässä asiassa on jatkotyö käynnissä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Häkkänen, olkaa hyvä.

16.27 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivoisin, että Suomi puolustusministeriön ja ulkoministeriön johdolla toimisi tässä asiassa ripeästi ja suunnitelmallisesti. On hyvä, että keskusteluja on käyty, mutta ongelmat ovat olleet tiedossa ja siellä on pullonkaula, josta päästään varmasti nopeasti eteenpäin, ja tähän kaikki tuki tulee varmasti eduskunnasta, kun tätä työtä ryhdytte tekemään.

Mutta tämän sodan iso opetus on se, että Euroopan turvallisuus on yhä vahvemmin, edelleen, USA:n tuen varassa. USA on ollut merkittävin tukija Ukrainalle sinänsä puolustusmateriaalissa mutta myös taloudellisessa avussa. Euroopan pitää pystyä parempaan, ja nyt akuutti tilanne edellyttää sitä, että Eurooppa pystyy parempaan tässä puolustusmateriaalituotannossa — ja nimenomaan Euroopan unioni on tässä ratkaiseva toimija. Suomen kannattaisi nostaa puolustuspolitiikka Euroopan unionin politiikassa kärkipaikalle eli Suomen oma-aloitteisuus siinä, että Euroopan maat vihdoinkin ryhtyvät vahvistamaan omaa puolustustuotantoa ripeästi ja suunnitelmallisesti. Onko Suomi nostanut EU-politiikan kärkipaikalle puolustuspolitiikan? [Puhemies: Kiitoksia!] Onko esimerkiksi pääministeri nostamassa tämän neuvostossa esiin huomenna? [Anne Kalmarin välihuuto]

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.28 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): No, arvoisa puhemies, en nyt ole aivan varma siitä, mitä asioita pääministeri on tässä nostamassa esille, mutta se on selvää, että tämä kuuluu kyllä niihin tärkeisiin asioihin, mitä Suomi on painottanut, ja kyllä meillä on ollut selkeä tuki niille eurooppalaisille aloitteille, joissa Euroopan yhteistoimintaa turvallisuuden ja puolustuksen suhteen parannetaan, ja tässä on otettukin askelia eteenpäin. Meillä on uusi eurooppalainen näkymä siitä ja suunnitelma, miten vahvistamme eurooppalaista puolustusta. EPF-rahaston kautta on tuettu Ukrainan puolustusmateriaalitukea. Lisäksi on suunnitteilla toimia, joilla edistetään eurooppalaisia yhteishankintoja — tämäkin liittyy Ukrainan tukeen. Eli kyllä tässä nyt aika paljon tehdään. Mutta olen samaa mieltä kysyjän kanssa siitä, että vieläkin voidaan tehdä enemmän, ja kyllä tässä Suomi ei todellakaan ole jarrumies, vaan pikemminkin niitä draivereita, jotka vievät tätä asiaa eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

16.29 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos yhdeksänneistä Ukraina-tukipaketista. Se on äärettömän tärkeä. Nyt kun me nähdään, miten Ukraina vastahyökkäys etenee, Venäjä on ahtaalla, niin nyt jos joskus sitä tukea pitää antaa. Tässä on mahdollisuus todellakin kääntää tämän sodan suuntaa.

Tämä tulee johtamaan siihen, että Putin on yhä ahtaammalla, mikä on aivan oikein. Mutta kuten me olemme pystyneet lukemaan mediasta ja arvaamme sen, että riski sille, että hän ryhtyy epätoivoisiinkin vastatoimiin aina ydinaseista alkaen, on ollut esillä, niin haluaisin nyt kysyä: olemmehan me varautuneet erilaisiin skenaarioihin — myöskin pahimpiin mahdollisiin skenaarioihin — ja olemmehan me valmiita toimimaan erilaisissa tilanteissa? Kaikenlaiseen harmintekoon he pystyvät, kuten me nähtiin näitten kaasuputkien räjäytyksessä. Meillä on muuta kriittistä infraa, mutta sitten on myöskin nämä pahimmat vaihtoehdot. Miten Suomen hallitus ja Suomi ovat varautuneet?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.30 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Orpolle erinomaisesta kysymyksestä. Tietysti me olemme nyt jo katsoneet, miten omaa infrastruktuuriamme suojellaan. Meillä on hyvä väestönsuojelujärjestelmä kaikkia näitä pahoja ja pahimpia vaihtoehtoja vastaan. Meillä on oma toimiva puolustus. Totta kai näitä mietitään.

Mutta samaan aikaan on hyvä ehkä huomata, että nämä epätoivoiset teot — Venäjän tunnustus näille neljälle alueelle, annektointi neljälle alueelle, tai tällainen löysä ydinasepuhe, jota Venäjä nyt harjoittaa — vieroittavat Venäjästä monia niitäkin maita, jotka ovat ehkä tähän mennessä niin sanotusti istuneet aidalla, eivät ole ottaneet kantaa tähän tai ovat jopa ilmaisseet tukea Venäjälle tämän kriisin alkuvaiheessa. Monia maita vieroksuttaa se, että rajoista voitaisiin äänestää, järjestää kansanäänestyksiä. Monia vieroksuttaa se, että tässä konfliktissa mentäisiin ydinaseiden käytön tielle. Ja nyt kannattaa — myöskin kan-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

sainvälisessä yhteisössä teemme sitä, olemme yhteydessä jatkuvasti eri maihin — juuri tässä suhteessa laajentaa tätä kansainvälistä rintamaa Venäjän aiheuttamaa konfliktia vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

16.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on Suomessa puolustussektorilla korkeaa, maailman parasta osaamista: Forssassa C.P.E. Production tekee luotiliivit ja suojavaarusteet — maailman parhaat —, Sako Riihimäellä TRG:t, sniperit, tulevaisuuden rynnäkkökiväärit — maailman parhaat —, Patria Hämeenlinnassa 6x6:t, 8x8:t, panssaroidut sotilasajoneuvot — maailman parhaat.

Minkälaista keskustelua, arvoisa puolustusministeri Kaikkonen, on käyty puolustusteollisuuden kanssa, tai onko käyty, siitä, että voisimme vahvistaa huoltovarmuutta näiden ja muidenkin suomalaisten puolustusteollisuuden yritysten kanssa ja myös tätä kautta esimerkiksi apua Ukrainalle? Ja vientiluvat ovat myös iso kysymys, ja jos tähän ulkoministeri ehdii vastata, niin onko tässä tapahtunut muutosta, että pääsisimme yhteiseurooppalaiselle linjalle, esimerkiksi Ruotsin kanssa samoihin käytänteisiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Yksi kysymys yhdelle ministerille yhdessä kysymyksessä. — Ministeri Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.32 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan kutsustani kotimaista teollisuutta oli koolla maanantaina pyöreän pöydän keskustelussa, ja halusin juuri kysyä sitä, minkälaisia mahdollisuuksia teollisuudella olisi toimia tässä tilanteessa vielä nykyistä tehokkaammin. Meillä on hyvä kotimainen puolustusteollisuus, mutta halusin kysyä, onko mahdollisuus tehdä vielä hieman enemmän. Ja viesti oli kyllä sen kaltainen, että voisi ollakin, ja tätä jatkotyötä lähdetään tekemään.

Meillä on tehty jo hankintoja. Eduskunta myönsi hallituksen esityksestä lisärahoitusta meillä kotimaisen puolustuksen vahvistamiselle. Tästä on tehty linjaukset jo keväällä ja nyt tietysti budjettikäsittelyssä vielä jatkoaskelia. Olemme aloittaneet erilaiset hankinnat, esimerkiksi merkittävä kertasinkohankinta tehtiin aivan äskettäin kotimaasta. Ja kyllä muutoinkin se, mitä kotimaasta pystytään hankkimaan, aika lailla tehdään. Osa joudutaan väistämättä ostamaan maailmalta, koska meillä ei ole kotimaassa ihan kaikkea tuotantoa, mitä tarvitaan. Ja kun myönnämme [Puhemies koputtaa] varmaankin jatkossakin vielä paketteja Ukrainaan, niin pystytään sitten korvaavia hankintoja tekemään kotimaasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

16.34 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ukrainan armeijan menestys osoittaa, että maahan lähetettävä tuki todella toimii ja sitä on jatkettava. Se vahvistaa myös omaa turvallisuuttamme, joka on sodan varjossa nostettu kokonaan uudelle tasolle.

Kun letkuja Venäjästä lyödään yksi kerrallaan poikki, samaan aikaan Kiina-riippuvuus on ja voi hyvin. Koska Kiinan voimapolitiikka ei toistaiseksi ole näyttänyt pahinta puoltaan, Eurooppa on jatkanut nukkumistaan. Emme voi herätä vasta sitten, kun käsissämme

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

on vielä Venäjääkin massiivisempi kiristystilanne. Jos kaasuhanojen tyrehtyminen koettelee nyt Eurooppaa, voimme kuvitella, mikä tilanne olisi Kiina-pakotteiden kohdalla. Jotta tämä vältetään, tarvitaan Kiina-politiikan täyskäännöstä. Ministeri Haavisto, jaattekko tämän näkemyksen, ja mitkä ovat keinonne käännöksen tekemiseksi Suomen osalta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.34 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Tynkyselle hyvin ajankohtaisesta kysymyksestä. Sanon ”ajankohtaisesta” sen vuoksi, että olemme juuri tänään hävinneet YK:n ihmisoikeusneuvostossa äänestyksen Xinjiangin tilanteesta. Siinä Suomi oli mukana siinä ryhmässä, joka halusi näitä ihmisoikeusasioita käsiteltäväksi myöskin YK:n ihmisoikeusneuvostossa rouva Bachelet’n tekemän hyvän raportin pohjalta. Tämä valitettavasti tässä äänestyksessä hävittiin, mutta tämä osoittaa, että olemme hereillä, seuraamme Kiinaa, myöskin ihmisoikeustilannetta siellä.

Meillä on myöskin pohdittu ja tehty uutta Kiina-strategiaa, jossa on myöskin otettu huomioon erilaiset riskit, joita tämä kasvava Kiina-riippuvuus lännelle yleensä ja meillekin voi aiheuttaa, myöskin niin, että yritykset tietävät nämä riskit, ottavat ne huomioon ja välttävät sellaisen Kiina-riippuvuuden syntymistä, joka sitten myös turvallisuusmielessä voisi olla haitallinen.

Ja nyt tietysti katseet kohdistuvat Kiinaan myöskin siinä, miten paljon se on valmis tukemaan Venäjää tässä Ukrainan hyökkäyksessä, ja tietysti vetoamme Kiinaan siinä, että se [Puhemies koputtaa] ei tukisi aktiivisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

16.36 Joonas Könttä kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Puolustukseen on toden teolla Suomessa panostettu, ja kiitos siitä. Olemme hakenee Nato-jäsenyyttä, nostaneet puolustusbudjettia jo ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan ja sen jälkeen yhä edelleen ja muun muassa lisänneet kertausharjoituksia. [Ben Zyskoviczin välihuuto] Se viesti suomalaisille ja Suomen kansalle on se, että me olemme huolehtineet puolustuksesta ja samaan aikaan auttaneet Ukrainaa, aivan kuten ministeri kertoi.

Keskustan mielestä puolustusteollisuutta ja sen kotimaisuusastetta pitää edelleen nostaa ja tähän pitää panostaa. Vaikka olemme saaneet tukea kumppaneiltamme, niin edelleen me suomalaiset huolehdimme omasta puolustuksestamme, ja hyvin sen muuten teemme.

Ulkoministeriltä haluaisin kysyä, kun on äärettömän tärkeää, että tuki Ukrainalle ei loppu: oletteko sitä mieltä, että voisimme kenties vielä koventaa noita Venäjän vastaisia pakotteita, jotta se viesti varmasti on selvä, että Suomi, Eurooppa ja länsi eivät hyväksy Venäjän sotatoimia Ukrainassa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.37 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Kiitos, edustaja Könttä, kysymyksestä. Asia on sikäli ajankohtainen, että EU:n kahdeksannesta pakotepaketesta on juuri tehty päätös tai ratkaisu. Se sisältää uusia sanktioita, jotka liittyvät juuri tähän Venä-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

jän tekemään alueiden annektointiin ja tähän liikekannallepanokysymykseen. On aivan selvä, että Euroopassa on halu jatkaa vahvasti Ukrainan tukea ja samaan aikaan koettaa sulkea ne rahahanat, jotka vievät sitten Venäjän suuntaan siinä, että Venäjä pystyy jatkamaan tätä sotaa ja pystyy jatkamaan omien joukkojensa aseistamista. Tästä on selvästi yksimielisyys.

Ja sen verran ehkä täytyy kehua Euroopan unionia, että se tuntuu toimivan parhaiten kriiseissä. Se on tietysti surullista. Sen pitäisi toimia muinakin aikoina tehokkaasti, mutta kyllä tässä kriisissä Euroopan unioni on ollut se eturintama, joka on lähtenyt liikkeelle sekä sanktioissa että sitten tässä sotilaallisessa tuessa Ukrainalle muun muassa tämän European Peace Facilityn kautta. Tunnelma tällä hetkellä Brysselissä on se, että vahvasti jatketaan tätä apua. Yhdysvaltain apu toki on korvaamatonta, mutta EU:lla on erittäin vahva yhteinen tahto [Puhemies koputtaa] avun jatkamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

16.38 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies ja arvoiset ministerit! Monessa kodissa Suomessa mietitään nyt, että entäs jos, entäs jos. Entäs jos tilanne olisi semmoinen, että Suomi olisi samassa tilanteessa kuin Ukraina ja Venäjä nyt?

Tällä hetkellä venäläisillä on paljon kiinteistöomistusta Suomessa myös semmoisilla aika kriittisillä alueilla, mitkä ovat puolustuksen kannalta tai turvallisuuden kannalta hyvin kriittisiä alueita. Siellä voi olla lähellä lentokenttiä, teitä tai kenties satamia. Nyt tämä venäläinen maanomistus ja kiinteistöomistus on aika mielenkiintoinen, koska samoilla kiinteistöillä voi olla hirveän paljon omistajia, lisääntyvät ne omistajat sinne mystisesti. Onko nyt mietitty sitä, mitä hyvin nopeita toimia tehdään ja onko Suomi valmis kenties pakkolunastamaan nämä venäläisten kiinteistöt ja maat Suomelle? [Mikko Savola: Hallituksen esitys on tulossa!] Nyt on tosi kyseessä. Venäjä yllätti. Milloin tämä tehdään? Tähän pitää puuttua hyvin ankaralla, hyvin ankaralla kädellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.39 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä edustajalle. On ehkä hyvä nyt huomata, että se valtioneuvoston periaatepäätös, joka tehtiin, rajoittaa jo erittäin voimakkaasti olemassa oleville kiinteistöille pääsyä: yksi henkilö kerrallaan voi huoltotoimien vuoksi näille kiinteistöille mennä. Sitten ongelmaksi muodostui tämä, että kiinteistöomistusta alettiin jakaa ja tuli useita omistajia, ja nyt on tehty päätös, että 30.9. jälkeen omistajille ei myönnetä enää viisumia, ei saa enää turistiivisumia päästäkseen sinne kiinteistölle. Tämä tosiasiassa kuivaa nyt tämän mahdollisuuden jakaa kiinteistöomistusta, ja se kuivaa itse asiassa senkin mahdollisuuden, että hankkii uuden kiinteistön ja sitten sinne tulisi rajan yli. Kiinteistön voi toki hankkia, mutta sinne ei pääse tällä hetkellä, viisumia ei tähän tarkoitukseen saa, eli tämä hallituksen periaatepäätös linjaa tämän erittäin rajusti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

16.40 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu alkoi edustaja Häkkäsen oikeasta havainnosta, että nyt on todella se momentum. Venäjä yrittää voittaa väsyttämällä ja pelottelemalla meitä. Nyt Ukraina on siellä kentällä vahvoilla, meidän pitää nyt tukea myös aseistuksessa kertaluokkaa suuremmin.

Ulkoministeri tässä sanoi, että Euroopassa on yhteisymmärrys siitä, että Putinin sotakassan rahahanat suljetaan. Valitettavasti näin ei minun käsittääkseni kuitenkaan ole. Eikö niin, että viime viikolla Kreikka ja eräät muut jäsenmaat onnistuvat estämään sen, että venäläisen öljyn rahtaaminen pääosin eurooppalaisten varustamojen toimesta kiellettäisiin? Kysynkin ulkoministeriltä, voitaisiinko nyt tämän vastahyökkäyksen, momentumin, tilanteessa vielä palata päämiestasolla tähän, että nyt on aika keskeyttää venäläisen öljyn rahtaaminen isolta osaltaan Suomenlahden kautta — sadan miljardin dollarin vuosittainen virta — ja [Puhemies koputtaa] tiputtaa sitä kautta Putinin kyky nopeasti alas.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto, olkaa hyvä.

16.41 **Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Kiitos edustaja Mykkäsel-le, erinomainen kysymys. Tässähän on koko ajan juostu kilpaa myöskin sen kanssa, mitä Venäjä tekee näillä sotatoimillaan, ja tehty esityksiä Euroopan unionissa uusista sanktioista mukaan lukien kaikki öljyyn kohdistuvat sanktiot ja kaasuun kohdistuvat sanktiot. On totta, että yksittäiset jäsenmaat sitten omaa tilannettaan peilaten joko hyväksyvät näitä ehdotuksia tai hylkäävät niitä tai pyytävät, että niiden valmisteluun varataan vielä niille aikaa. On annettu tiettyjä aikajanoja. Täytyy huomata, että jo tehdyissäkin sanktiopäätöksissä on näitä myöhemmin laukeavia kohtia, ja se kiristää jo sanktioita tässä mielessä. Aivan kaikkia sanktiota ei ole otettu käyttöön juuri sen takia, että on ollut juurikin jäsenmaiden vastustusta. Suomi on ollut kovan linjan kannattaja sekä näiden öljy- että kaasusanktioiden osalta, ja olemme myöskin nostaneet esiin sen, että turistiviisumit, samalla tavalla kuin me olemme ne kieltäneet, kiellettäisiin koko EU:n alueella. Uskon, että sanktiopaketit koko ajan kehittyvät, tulee näitä uusia ehdotuksia, ja varmaan päästään tähänkin edustajan esittämään ehdotukseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys ruoka-aputoiminnan rahoituksesta (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 155/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraava kysymys, edustaja Antero Laukkanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.42 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä on hieno päivä — oikeastaan loistava päivä, sillä tänään on vietetty eduskunnan historian ensimmäistä köyhyyspäivää. Eduskunnalle on esitetty kuva suomalaisesta köyhyydestä, on jaettu ravintolan pöy-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

tiin tietoa lukuina, jopa ravintola oli mukana talkoissa ja tarjosi ylijäämäruokaa meille kansanedustajille — loistava päivä.

Ministeri Kiuru, tervetuloa takaisin sorvin ääreen. Kysynkin: Nyt on tilanne, että seitsemän vuoden ajan olen esittänyt tätä toivetta, ja ymmärrän, että koko eduskunta on siinä takana, että saisimme pysyvän määrärahan talousarvioon, valtion budjettiin, jossa annettaisiin tuki näille vähävaraisille auttaville, leipäjonoja ylläpitäville järjestöille. Emme ole tässä onnistuneet. Olemme molemmat tehneet hartiavoimin töitä, arvostan sitä. [Puhemies koputtaa] Mutta kysyn ja pyydän nyt lupausta, hyvä hallitus, kaikilta ministereiltä: sitouduteko [Puhemies: Kiitoksia!] antamaan tämän huikean lupauksen, että tämä asia järjestyy? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos kaikille. Monet ovat kovasti toivottaneet tervetulleeksi, ja otan työni niin vakavasti, että totean edustaja Laukkaselle, että samassa veneessä tässä on oltu ja tätä asiaa hoidettu. Tapasin tänään, jo juuri ennen aloittamistani, jälleen tässä tärkeässä perhe- ja peruspalveluministerin tehtävässäni teitä, järjestöjä, ja kyllä se on sellainen asia, että me emme edes tajua, kuinka tärkeää työtä yhteiskunnassa tehdään näiden järjestöjen taholta. Meillä pitää olla arvostusta ja kunnioitusta niitä ihmisiä kohtaan, jotka auttavat yhteiskunnassa. Täällä välitetään, järjestöt välittävät ihmisistä, ja se on minusta tärkeätä, että teidän porukka sai tänään myös eduskunnassa sitä arvostusta osakseen. Me jatkamme tätä budjettiväantöä siitä, millä tavalla tämä asia pitäisi saada kuntoon. [Sebastian Tynkkynen: Nyt ei selitysrallia!] Se pitää saada kuntoon, ja toivon kaikilta, että me näemme, että köyhyys on ollut täällä jo isältä pojalle, ja koska me teemme toimia, [Puhemies koputtaa] joilla voidaan pysäyttää näitä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylittyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

16.45 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Kiurulle vastauksesta.

Yksi köyhyyden koskettavimpia muotoja on lapsiperheköyhyys. Muistan, kun 90-luvun laman aikana oman yritykseni asiakkaat menivät kolmessa kuukaudessa konkurssiin. Sen seurauksena menetin koko omaisuuteni. Meidän asuntomme ulosmitattiin, tyhjennettiin, ja muutama viikko sen jälkeen löysin lasteni vaatekaapista ruokavaraston. Lapset olivat piilottaneet ruokaa, ajatelleet, että se loppuu. Tässä tilanteessa tänään, 2020-luvulla, on kymmeniä, satoja perheitä. Kysyn: mitä toimenpiteitä hallitus on miettinyt — täsmätoimenpiteitä, ei joitakin kympejä sinne tänne vaan todella vaikuttavaa auttamista — näille lapsiperheille? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ministeri Andersson.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

16.46 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja nosti esille erittäin tärkeän asian — lapsiperheköyhyyden — ja peräänkuulutti myös muita toimenpiteitä kuin etuuksiin liittyviä. Hallitushan on päättänyt korotuksista pienituloisten lapsiperheiden etuuksiin ensi vuodelle — erittäin tärkeää.

Sen lisäksi haluan nostaa esille tämän toisen asteen maksuttomuuden, joka on erittäin tärkeä päätös nimenomaan vähävaraisten lapsiperheiden näkökulmasta — näkökulmasta, jolle minun kokemukseni mukaan ei ehkä annettu niin paljon tilaa eduskunnassa käytävissä keskusteluissa, joissa monesti myöskin kritisoitiin tätä maksuttomuutta. Olen saanut erittäin paljon palautteita perheiltä sen jälkeen, kun tämä maksuttomuus astui voimaan, ja niissä on todettu, kuinka merkittävä vaikutus sillä on ollut perheiden talouden ja toimeentulon näkökulmasta. Tuoreimmassa lukiobarometrissä kävi ilmi, että myöskin nuorten näkökulmasta maksuttomuudella on ollut väliä siinä, että on ylipäänsä hakeuduttu esimerkiksi lukio-opintojen pariin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys pitkäaikaistyöttömyydestä (Matti Semi vas)

Suullinen kysymys SKT 156/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Samaan aihepiiriin vasemmistoliiton kysymys. — Edustaja Semi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.47 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Laukkanen kertoi, tänään on eduskunnassa pidetty köyhyyspäivää. Köyhyys on lisääntynyt tänä vuonna Kelan arvion mukaan jopa 62 000 kotitalouden verran. Myös köyhien lapsiperheiden määrä on noussut. Pienituloisten joukossa yliedustettuina ovat erityisesti kotitaloudet, joissa on työttömyyttä. Kun työttömyys pitkittyy, osaaminen vanhenee, työkyky heikkenee, terveydelliset ongelmat lisääntyvät. Tämä lisää köyhyysriskiä. Mitä pidempään työttömyys kestää, sitä vaikeampaa on työllistyminen. Yli kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä on kasvanut melko tasaisesti viime vuosina. Kysynkin ministeri Haataiselta: millaisia toimenpiteitä hallitus on tekemässä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi erityisesti nyt, kun nousseet kustannukset ovat aiheuttaneet lomautuksia?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

16.48 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä työttömyyden vaikutus köyhyyteen on ihan ilmeinen. Silloin kun työttömyys pitkittyy, nämä etuudetkin pienenevät ja toimeentulovaikeudet ovat ihan selvät. Siitä syystä työllisyyteen satsaaminen kaikin tavoin on ihan keskiössä. Tänään on annettu uudistus, TE24-nimellä kulkeva uudistus, jossa työllisyyspalvelut, kaikki työvoimapaalvelut siirretään kuntien vastuulle vuoden 25 alusta. Se on pitkän tähtäimen suunnitelma.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Toinen esitys, joka on eduskunnassa, on palkkatukiuudistus, jolla pyritään yksinkertaistamaan tätä palkkatuen myöntämistä ja tekemään entistä paremmin mahdolliseksi yrityksille myös käyttää sitä. Työllisyystoimia on tehty mittavasti hallituksen aikana. Tämä 80 000 lisätyöllisen tavoite on saavutettu näillä päätöksillä, [Oikealta: Ei se ole lähelläkään!] ja nyt niiden toimeenpanovaihe alkaa olla tai on tässä käsillä. [Puhemies koputtaa] Me tulemme tulevaisuudessa [Puhemies: Kiitoksia!] myös näkemään työttömyyden alenemisen jatkuvan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.49 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että ruoka-apua tekevät yhdistykset saavat jatkuvasti apua. Monet yhdistykset toimivat meillä Suomessa, myös esimerkiksi eläinsuojelu ja juuri ruoka-apu ja monet mielen-terveyspalvelut, vapaaehtoistoimin, ja heillä ei ole pysyvää rahoitusta, ja se on häpeäpilku.

Yksi ryhmä, mistä meillä ei lainkaan puhuta, josta nyt olen saanut paljon yhteydenottoja, ovat yksin elävät ihmiset. Nyt oli lapsiperheille ja on tiettyihin ryhmiin tai työttömiin kohdistuvia etuuksia, mutta yksin elävillä ihmisillä ei oikeastaan ole ketään jakamassa kuluja, ja he ovat hyvin yksin, ja ei koskaan mitään heille. Jos me ajatellaan tätä kotitalousvähennystä, josta nyt muutamia yhteydenottoja olen saanut, niin jos he tekevät kattoremontin, he saavat yhden vähennyksen, ja naapurin Jaakko ja Reija saavat kaksi vähennystä, elikkä siihen talouteen se tulee kalliimmaksi. Onko hallituksella mitään toimenpiteitä [Puhemies koputtaa] yksin elävien ahdinkoon?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on todella tärkeä asia, että otitte tämän, edustaja Meri, esiin. Olen joskus ennenkin kyselytunnilla ottanut itse myös esiin tämän yksineläjien ahdingon tässä ajassa. Meillä on todella paljon ihmisiä, jotka voivat joutua osattomuuden kuiluun, ja kun me puhuimme tänään köyhyydestä, kun tässä edustaja Laukkanen keskustelun avasi, niin moni yksineläjä voi tippua köyhyyden kuiluun, osattomuuden kuiluun jo yksin sen vuoksi, että niitä kuluja ei ole monikaan jakamassa. [Sebastian Tynkkysen välihuuto]

Itse toivoisin, että tämä asia otettaisiin kaikissa ministeriöissä erittäin vakavasti. Meillä on tätä kansalaistyötä tekemässä todella monta järjestöä, jotka ovat tässä apuna. Totta kai ovat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, mutta me emme sellaista ilmiötä niinkään tunnista, että yksineläjien asemasta tehtäisiin paremmin politiikkatoimia, ja uskon, että tämä on seuraavan hallitusohjelman kysymys myös. [Sebastian Tynkkynen: Eli seuraava hallitus!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

16.51 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Laukkanen otti tärkeän asian esille, köyhyyden Suomessa. Tällä hetkellä korot nousevat, ruoan hinta nousee, asumiskulut nousevat, energian hinta nousee, lähes kaikki kuviteltavissa ole-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

vat kustannukset ovat nousemassa. On satojatuhansia ihmisiä, joilla ei ole minkäänlaista puskuria, minkäänlaista mahdollisuutta reagoida näihin ongelmiin.

Talousarviokirjassa on kehitysyhteistyön osalta varattu 192 miljoonaa euroa maa- ja aluekohtaiseen tukeen, ja osa siitä tuesta menee maille, jotka tukevat Venäjän sotaa Ukrainassa, siis maille, jotka äänestävät Venäjän puolesta YK:ssa. Kysymykseni hallitukselle on: voisiko tästä rahasta vielä syksyn käsittelyssä osan kohdistaa siihen tarpeeseen, mitä edustaja Laukkanen esitti suomalaisille vähävaraisille? [Timo Heinonen: Kaikki pois, kaikki pois!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ulkoministeri Haavisto.

16.53 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä on ollut ajatuksena, että ei pantaisi kotimaan köyhiä ja maailman köyhiä vastakkain. [Vasemmalta: Kyllä!] Silloin kun tällaisiin maailman köyhimpiin maihin apua menee, se usein menee sellaisille alueille, jotka eivät ole edes niiden maiden omien hallitusten kontrollissa, kun käytetään YK-järjestöjen kautta tai joissain tapauksissa kahdenvälisen avun kautta näitä reittejä, joita Suomi käyttää. Meillä — nyt ministeri Skinnari ei ole täällä — on ollut kaksi painopistettä näissä aputoiminnoissamme: toinen on auttaa lasten koulutusta ja saada lapset näillä alueilla kouluun, ja toinen on ollut ylipäättään tyttöjen ja naisten auttaminen näillä alueilla. [Perussuomalaisten ryhmästä: Samalla Suomessa nähdään nälkää!] Minun mielestäni on erittäin tärkeää, että tätä työtä jatkamme. Emme ole lähteneet siihen, että maiden politiikan mukaan, jos kysymys on köyhien ihmisten auttamisesta, ehdollistaisimme tätä, kun apu ei mene hallitukselle vaan näille köyhille ihmisille.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.5. Suullinen kysymys hoitajamitoituksesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 157/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Siirrytään seuraavaan. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.54 Harry Harkimo liik: Arvoisa puhemies, ärade talman! Ministeri Kiuru, tervetuloa takaisin töihin ja onneksi olkoon lapsesta! Puuhaa on varmaan riittänyt.

Kysyisin teiltä, kun sanoitte joskus aikanaan, että hoitajamitoituksen pystyy tekemään parissa tunnissa. Nyt olette sitten hoitajamitoituksen lakiin laittaneet, mutta ette ole tehneet mitään sen eteen, että se saataisiin täytäntöönpanoon, ja nyt te olette siirtäneet tätä lakia. Kuulemma lehtitietojen mukaan te olitte tätä vastaan, että tätä lakia siirretään. En tiedä, pitääkö se paikkansa, koska lehtitietoihin ei kannata uskoa. [Naurua] Siksi kysynkin teiltä: Oletteko te hoitajamitoituksen siirron takana? Takaatteko sen, että se tulee täytäntöön vuoden kuluttua? Ja mitä meinaatte tehdä sen asian eteen, ettei sitä taas tarvitse siirtää vuodella?

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

16.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ensinnäkin edustajaa siitä, että toivotitte tervetulleeksi. Ja olette oikeassa monissakin väitteissänne, ja ainakin tässä alkupuolella puuhaa on riittänyt, niin kuin totesitte. Teilläkin taitaa olla kokemusta siitä. [Naurua] Vasta kuusi ja puoli kuukautta olen tätä onnea saanut elää, eli siltä osin otan teiltä varmasti vielä tuolla käytävällä sitten vinkkejä vastaan.

Mitä tulee tähän kysymykseen, niin minun tapani on toimia niin, että hallituksen esityksistä pidetään kiinni, ja tältäkin osalta tästä pidetään kiinni, myös 0,7:n tavoitteesta. [Ben Zyskiewicz: Kuulitteko, vasemmistoliitto!] Se on myönnettävä, että 1.4. meillä ei ole riittävästi hoitajia. Olen tehnyt kaikkeni sen eteen, että tässä maassa ymmärretään, että tämä vanhuspalveluissa oleva hoitajavaje voi levitä ympäri yhteiskuntaa, ja niin on juuri tapahtunut. [Petteri Orpo: No sitähan on yritetty sanoa jo monta vuotta!] Ja olen iloinen siitä, että eduskunnassa on huomattu, kuinka tärkeää on se, että me saamme hoitajille arvostusta ja tunnustusta. Tärkeintä on palkkaus, toiseksi työolot ja kolmanneksi johtaminen. [Puhemies koputtaa] Tästä se lähtee, ja teen ensi viikollakin töitä tähän suuntaan. [Sebastian Tynkkynen: Kyllä on selittelyä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.6. Suullinen kysymys julkisen sektorin merkityksestä (Kim Berg sd)

Suullinen kysymys SKT 158/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Seuraava kysymys, edustaja Berg, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Useampi meistä taisi hieraista silmiään, kun näki Elinkeinoelämän keskusliiton uuden mainoskampanjan hiljattain. Mainoksessa EK asettaa julkiset ja yksityiset työpaikat vastakkain väittämällä, että yksityiset yritykset kustantavat julkisen sektorin palkat. [Perussuomalaisten ryhmästä: No kuka ne kustantaa?] Tässä mainoksessa palataan taas tunkkaiseen ja vanhakantaiseen ajatteluun yksityisen ja julkisen välisestä suhteesta, mikä on ikävää. [Ben Zyskiewicz: Sehän on teille tuttua!] Yhteiskuntamme vahvuus on luottamus, ja tällaisella vastakkainasettelulla tuota luottamusta rapautetaan väistämättä. Julkisin varoin kuitenkin tuotetaan suuri määrä niistä palveluista, jotka pitävät yhteiskuntamme pyörät joka päivä pyörimässä. Tämän tietävät kaikki ne veronmaksajat, jotka työskentelevät muun muassa päiväkodeissa, kouluissa ja terveydenhuollossa sekä pitävät rajamme turvallisina ja katumme kunnossa. Hyvä ministeri Lintilä: miten te näette elinkeinoministerinä, [Puhemies koputtaa] ovatko toimivat julkiset palvelut myös elinkeinoelämän etu, ja jos ovat, [Puhemies: Kiitoksia!] miten voimme yhdessä nostaa julkisen sektorin työntekijöiden arvostusta? [Perussuomalaisten ryhmästä: Pakkolaila!]

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.57 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että hallitus ei ole varmaankaan vastuussa yhdenkään edunvalvontajärjestön viestintäkampanjasta. [Naurua] Mutta sinällänsä varsinaiseen aiheeseen: En nyt ensimmäisenä tunnista mitään erityistä asiaa, joka ei tukisi julkisen sektorin merkitystä. Kyllä julkisella sektorilla on merkitys ihan yhtä lailla kuin yrittäjillä ja niin edelleen. Kyllä kaikki työ on yhtä arvokasta. Tietysti voisi sanoa, että erityisesti näin kriisiaikana joskus kannattaisi muistella sitä, että kun Montreux'ssähän on Mannerheimin muistopaa-si, niin siellä lukee, että pienen kansan vahvuus on sen yhtenäisyys. Kannattaisi ehkä tämänöisinä hetkinä muistella sitä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.7. Suullinen kysymys osaamisen tason nostamisesta (Inka Hopsu vihr)

Suullinen kysymys SKT 159/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä, seuraava kysymys.

Keskustelu

16.58 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Meidän täytyy jatkuvasti tehdä työtä sen eteen, että meillä todella Suomessa on maailman paras koulutus ja maailman parhaat opettajat. Tällä viikolla olemme lukeneet muun muassa OECD:n raporteista oppimistulosten ja koulutustason laskusta. Erityisen hälyttävää on, miten suuria eroja meillä on päässyt syntymään koulujen välillä ja jopa koulujen sisällä.

Kaupungeissa on huutava pula lasten ja nuorten parissa työskentelevästä henkilöstöstä — varhaiskasvatuksen opettajia, erityisopettajia ja koulupsykologeja ei löydy, vaikka vakansseja on avoinna. Lapsia joudutaan pahimmillaan käännättämään päiväkotien ovilta, kun henkilökuntaa ja tiloja ei ole riittävästi. Lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen ja osaamisen lasku tapahtuu silmiemme edessä.

Haluan kuitenkin myös kiittää siitä, että tasa-arvorahaan on saatu pysyvä malli ja että Oikeus oppia -ohjelman avulla on selvitetty tarpeellisia toimia koulutuksen korjaamiseksi. Haluaisinkin kysyä ministeri Anderssonilta: millaisiin toimiin hallitus [Puhemies koputtaa] aikoo ryhtyä näiden raporttien johdosta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Andersson, olkaa hyvä.

16.59 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan näiden tietojen ei pitäisi tulla kenellekään yllätyksenä tässä salissa, koska tuoreimmat tiedot oppimistulosten osalta ovat vuodelta 2018, ja tässä OECD-raportissa on kyse kehityksestä, joka on jatkunut kahden vuosikymmenen ajan. [Juha Mäenpään välihuuto]

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Juuri tästä syystä hallituksen koko koulutuspolitiikan tavoitteena on ollut koulutuksen kunnianpalautus, rahoituksen vahvistaminen, resurssien riittävyyden varmistaminen, mutta myöskin koulutustason nostaminen ja koulutuksellisen tasa-arvon vahvistaminen. Tämä on se punainen lanka, joka on ohjannut kaikkia päätöksiä, mitä on tehty, ja oppivelvollisuus uudistus on, totta kai, ollut siinä ihan keskeisessä roolissa.

Näen aivan äärimmäisen keskeisenä, että työtä jatketaan myös ensi hallituskaudella, että myönteisestä rahoituskehityksestä pidetään kiinni, panostetaan oppimisen tuen korjaamiseen koko koulutuspolun osalta, laajennetaan korkeakoulutusta — sitä on myös pakko tehdä, jos me haluamme, että entistä useampi nuori aikuinen suorittaa korkeakoulututkinnon, emmekä myöskään unohda [Puhemies koputtaa] varhaiskasvatusta ja laadun vahvistamista siellä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 193/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Jatketaan täysistuntoa. Pyydän, että sekä lehtereiltä että istuntosalista poistutaan hiljaksiin, niin että saadaan käynnistettyä keskustelu.

Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Haavisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 Ulkoministeri Pekka Haavisto (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on hallituksen esityksestä laiksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain tarkistustyö aloitettiin lokakuussa 21 Afganistanin evakuointioperaation seurauksena. Kuten muistamme, kyseessä oli tilanne, jossa Suomen puolustusvoimat tuki ulkoministeriötä evakuointitehtävässä ulkomailla. Tilanteessa tunnistettiin tarve muuttaa lain soveltamisalaa niin, että se kattaisi tarpeen päättää Suomen viranomaisen toimimisesta Suomen alueen ulkopuolella itsenäisesti tai toista Suomen viranomaista tukien ilman ulkopuolista pyyntöä kansainvälisen oikeuden rajoitteet huomioiden. Lisäksi havaittiin, että sitä, missä tilanteissa voidaan soveltaa kiireellisyysmenettelyä avun sisältäessä sotilaallisia voimakeinoja, tulisi arvioida uudelleen.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Tarkistustyön edetessä turvallisuustilanne on edelleen merkittävästi muuttunut, minkä vuoksi lainsäädännön tarkistustyössä otettiin laajemmin huomioon toimintaympäristöön liittyvät ajankohtaiset ja ennakoitavissa olevat haasteet.

Kansainvälisen yhteistyön merkitys puolustuksen, turvallisuuden ja varautumisen kysymyksissä on edelleen kasvanut siitä, kun kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annettu laki vuonna 2017 tuli voimaan. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annettua lakia siten, että lain soveltamisala kattaisi kansainvälisen avun lisäksi myös muun kansainvälisen toiminnan, jolla tarkoitetaan Suomen kansallisesta tarpeesta ilman ulkopuolista pyyntöä tapahtuvaa Suomen viranomaisen toimintaa itsenäisesti tai toista Suomen viranomaista tukien Suomen alueen ulkopuolella. Tällainen toiminta voi olla tarpeen esimerkiksi evakuointioperaatioissa tai vaikkapa panttivankitilanteissa. Lisäksi muutoksen tarkoituksena on selventää, että lakia voitaisiin soveltaa myös Suomen keskeisimpien kumppanien kanssa tapahtuvaan yhteistoimintaan esimerkiksi aluevalvontayhteistyössä. Lakiehdotusten tavoitteena on siten osaltaan varmistaa, että Suomella on valmius tehdä päätöksiä kansainvälisen avun lisäksi muusta kansainvälisestä toiminnasta ja yhteistoiminnasta lain 1 §:ssä säädetyissä tilanteissa eli silloin, kun toimitaan ilman toisen valtion, EU:n tai kansainvälisen järjestön nimenomaista pyyntöä. Päätöksenteossa huomioidaan aina kansainvälisen oikeuden rajoitukset samoin kuin kansainvälisestä avusta päätettäessä.

Laissa säädetyistä päätöksentekomenettelyistä poikkeuksellisen kiireellisissä ja vakavissa tilanteissa esitetään poistettavaksi maantieteellinen raja. Sotilaallisia voimakeinoja koskevan kiireellisyysmenettelyn rajoituksia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi vähemmän tilannekohtaisiksi kuitenkin niin, että kiireellisyysmenettely koskisi edelleen erittäin poikkeuksellisia tilanteita. Lain nimike ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaisi lain soveltamisalaan tehtäviä tarkennuksia.

Hallituksen esitys sisältää myös tarvittavat muutokset sektorilainsäädäntöön päätösten edellyttämän toiminnan mahdollistamiseksi. Puolustusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön eli puolustusvoimista annettuun lakiin, aluevalvontalakiin ja asevelvollisuuslakiin ehdotetaan siten tehtäväksi muutokset, jotka johtuvat yhteistoiminnan ja muun kansainvälisen toiminnan lisäämisestä päätöksentekoa koskevaan lainsäädäntöön.

Konsulipalvelulakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakiin lisättäisiin sääntely ulkoministeriön mahdollisuudesta pyytää tukea toiselta Suomen viranomaiselta konsulipalvelulaissa tarkoitettujen konsulipalveluiden antamiseksi Suomen alueen ulkopuolella. Vastaavasti poliisilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tuen antaminen ulkoasiainhallinnolle mahdollistuu. Poliisilakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännökset kansainvälisen avun antamisesta Euroopan unionille tai kansainväliselle järjestölle ja avun vastaanottamisesta niiltä.

Pelastuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että sisäministeriö voisi antaa pelastustoimeen kuuluvaa tukea toiselle viranomaiselle Suomen alueen ulkopuolella.

Rajavartiolakia muutettaisiin siten, että apua voitaisiin pyytää ja vastaanottaa rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi myös suoraan toiselta valtiolta. Rajavartiolaitoksen mahdollisuus antaa voimakeinojen käyttöä sisältävää tukea laajennettaisiin poliisin lisäksi muihin Suomen viranomaisiin. Lisäksi ehdotetaan pienempiä muutoksia henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin, ampuma-aselakiin ja siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan annettuun lakiin.

Hallituksen esityksen sisältämät lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.2023.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Arvoisa puhemies! Suomi päättää aina itse, mitä apua se pyytää ja mitä apua se antaa ja millaiseen kansainväliseen toimintaan se osallistuu. Mitään tilannetta ei ole syytä rajata ennakolta pois. Esitetyillä muutosehdotuksilla lainsäädäntöön luodaan selkeät säännöt siitä, missä menettelyssä korkeimmat valtioelimet tekevät tapauskohtaisen arvioinnin ja ratkaisun osallistumisesta, kun kyseessä on muu kansainvälinen toiminta tai yhteistoiminta. Sektorilainsäädännön muutoksilla varmistetaan kyky vastata näihin tilanteisiin. Tilanteet voivat olla hyvinkin erilaisia ja soveltamisalat päällekkäisiä. Siksi on tärkeää, että kansalliset päätöksentekomenettelyt ovat sellaisia, että päätöksiä kyetään tekemään muuttuvissa tilanteissa ja tarvittaessa nopeastikin. Kiireellisissäkin tilanteissa päätökset on luonnollisesti tehtävä perustuslain edellyttämällä tavalla. Suomen turvallisuutta vahvistetaan varautumalla lainsäädännössä poikkeuksellisiin tilanteisiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.08 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten ulkoministeri Haavisto esitteli, tässä on useita lakeja käsittelevä kokonaisuus, kun puhutaan kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta, siitä lainsäädäntöpaketista, joka vuonna 2017 säädettiin ja jota sain itsekin aika läheltä olla tuolla puolustusvaliokunnan päässä katsomassa. Mutta kun palautetaan vähän taaksepäin tätä aikajanaa vuoden 2021 lokakuuhun, niin silloin tässä salissa tehtiin aika merkittävä päätös. Silloin päätettiin evakuoida suomalaisia Afganistanista, maasta, mistä länsi oli vetäytymässä Yhdysvaltain johdolla ja missä Taleban nousi jälleen valtaan. Sieltä haluttiin turvaan nimenomaan omien maiden kansalaisia. Tilanne oli uhkaava, ja ulkoministeriö pyysi apua puolustusministeriöltä, eli toisin sanoen oma viranomainen pyysi omalta viranomaiselta apua, ja silloin jouduimme tilanteeseen, missä lähdettiin tulkitsemaan tätä vuodelta 2017 olevaa lainsäädäntöä, ja havaitsimme sen, että tämä ei ollut yksiselitteinen. Silloin päätettiin selventää tätä lakia kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta, ja on hyvä, että hallitus on nyt ripeästi toiminut ja saanut tämän lakiesityksen tänne meille päätettäväksi.

Se pitää sanoa, että oli hyvä, että vaikka tilanne oli huono ja hankala, minkä takia tuota lakia meidän piti käyttää, niin se tuli myöskin testattua käytännössä, kuinka meillä päätöksentekoprosessi tässä maassa toimii. Ja pitää sanoa, että ne olivat ulkoasiainvaliokunnan jäsenille aika hektiset kolme päivää, kun kokouksia oli perä perään, ja sitten lopulta eduskunnan suuri sali päätti tästä evakuointiprosessista. Käytännössä meidän sotilaat, jotka tehtävään lähetettiin, olivat jo lentokentällä valmiina lähtemään, kun täällä nuija kopsahti ja presidentti sai sitten päätöksen tästä tehtyä. Oli hyvä, että tuo testattiin.

Meidän lakimme tosiaan tunnisti tai tämä olemassa oleva lainsäädäntömme tunnistaa ne ulkomailta tulleet avunpyynnöt, kun puhutaan kansainvälisen avun antamisesta ja vastaanottamisesta, tärkeä lainsäädäntö kansainvälisessä turvallisuustilanteessa. Nyt sitten pysymme paremmin tämän uuden lainsäädännön myötä vastaamaan siihen, että voimme itse paremmin määritellä, mihin osallistumme ja mikä on se tilanne, jolloin tätä lainsäädäntöä pitää käyttää. On huomattava, että edelleen tämä korkea kynnys säilyy lainsäädännön käytämisessä. Tämä ei ole laki, mitä käytettäisiin joka vuosi — erittäin ainutkertaisissa tilanteissa ainoastaan.

Yksi keskeinen muutos tuossa lainsäädännössä on tämän lain 5 §:n muuttaminen, jossa puhutaan tällä hetkellä suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä välittömästi uhkaavasta

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

terrori-iskusta. Nyt ollaan havaittu, että terrori-isku ei ole välttämättä se ainut uhka, mitä todisti myöskin tuo case Afganistan, ja sen takia nyt tässä lainsäädännössä puhutaan suuresta ihmismäärästä. Myöskin tämä välittömyys viranomaisten operatiiviseen päätöksentekoon voimakeinojen käytöstä voidaan katsoa ihan konkreettisessa tilanteessa. Ja myöskin tähän pykälään esitetään lisättäväksi nämä muut vaikutuksiltaan vastaavat tilanteet. Eli tällä annetaan väljyyttä meille omaan tulkintaan, kuinka ja mihin meidän pitää tätä kansainvälisen avun antamista soveltaa.

Toisin sanoen tällä lailla mahdollistetaan nyt enemmän, ja korostan sitä, että edelleen kynnys tämän lain käyttämiseen on erittäin korkea. Meillä on perustuslaki, joka määrittää raamit. Mutta pitää tähänkin loppuun sanoa se, että meillä on erittäin hyvät puolustusvoimat Suomessa, meillä on Suomessa erittäin hyvät viranomaiset, jotka pystyvät toimimaan, meillä on ammattitaitoa, ja meillä pitää olla lainsäädäntö niiltä puitteilta kohdillaan, että kun tilanne tulee, niin me pystymme sitä myöskin soveltamaan. Maailma on muuttunut erittäin paljon viime vuosien aikana. Sen todistavat myös tämä vuosi ja ne kaikki isot päätökset, mitä tässä salissa ollaan tehty Nato-jäsenyydestä alkaen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.14 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Savola tuossa totesi, kyse on lainsäädännöstä, joka koskee hyvin poikkeuksellisia tilanteita, mutta on äärimmäisen tärkeää, että meillä lainsäädäntö pysyy mukana ja vastaa tämän ajan tarpeita. Erityisen kannatettavilta nämä muutokset tuntuvatkin tässä varsin levottomassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Tämä esitys parantaa Suomen mahdollisuuksia kansainvälisen avun antamiseen ja myöskin Suomen kykyä osallistua kaikenlaiseen erilaiseen kansainväliseen toimintaan mahdollistamalla tehokkaamman päätöksenteon. On selvää, että meillä Suomessa tulee olla tarvittavat valmiudet, ja on hyvä, että nyt selvennetään lakia myös siltä osin, kuinka sitä voidaan soveltaa myös Suomen keskeisimpien kumppaneiden kanssa tapahtuvaan yhteistoimintaan. Tällä tavalla esitys parantaa Suomen valmiuksia osallistua esimerkiksi Suomi—Ruotsi-yhteistyöhön.

Arvoisa puhemies! Tässä kokonaisuudessa näillä toimialakohtaisilla lainsäädäntömuutoksilla selkeytetään viranomaistoimintaa niiltä osin kuin kyse on toisen Suomen viranomaisen tukemisesta Suomen alueen ulkopuolella. Esimerkkeinä Suomen omista tarpeista lähtevistä tilanteista voidaan evakuoitien lisäksi mainita muun muassa panttivankitilanteet. Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia, vaan ne tietysti selviävät sitten vasta käytännön soveltamistilanteista. On hyvä, että päätöksenteon tehokkuutta nyt lisätään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.15 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan on tärkeää, että tämä laki kansainvälisen avun antamisesta saatetaan ajan tasalle. Tässä edellä jo ministeri esitteli asiaa hyvin, ja edustajat Savola ja Aittakumpu puhuivat niin hyvin, että niihin ei oikeastaan ole kovin paljon lisättävää.

Mutta vielä siitä — jos puhemies sallii, ja toivottavasti se myös ministereille sopii — kun meillä ovat nyt asian kannalta keskeisimmät ministerit täällä paikalla ja kaikkien huu-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

lilla on tietysti se kysymys, mikä on tämän kansainvälisen avun antamisessa olennaisin kysymys: milloin Naton liittymissopimuksen 5 artikla on Suomen osalta voimassa. Tiedämme sen, että tämä jäsenyyssprosessi on tietysti edennyt ennätysnopeasti Suomen osalta, mutta totta kai toivomme sen etenemistä mahdollisimman viivytyksettä. Jos saisimme ministeri Haavistolta mahdollisesti jonkinlaisen katsauksen myös siihen liittyen, milloin tämä asia sitten voisi parhaalla mahdollisella tavalla edetä, ja ehkä vielä tarkemmin ennen kaikkea tuon EU-kumppanimme Unkarin osalta, jonka kansallisesta päätöksenteosta nyt on jonkin verran lehdistössäkkin ollut uutisointia, mitä vaihteita siihen kaiken kaikkiaan liittyy, ja totta kai myös Turkin osalta, tulevan Nato-kumppanimme osalta.

Ja ehkä puolustusministeriltä kysyn, jos puhemies suinkin sallii, tämän kansainvälisen avun osalta: tämä harjoitustoiminta on Suomessa tietysti edennyt näyttävästi ja tänä vuonna on järjestetty isoja harjoituksia — tälläkin hetkellä on Ilmavoimien pääsotaharjoitus menossa, ja siellä on kansainvälistä osallistumista — mutta onko näiden tällaisten kansainvälisen avun antoon liittyvien asioiden osalta jotain, mistä olisi hyvä eduskunnalle nyt tuoda tietoa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

17.17 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle ja ministereille, että tämä esitys on saatu. Itsekin muistan hyvin sen Afganistanin asian tulon tänne. Ja niin kuin edustaja Savola hyvin kuvasi, silloin toimittiin ja pyrittiin tässä talossa toimimaan riipeästi, mutta jouduttiin myös paljon tulkitsemaan lakia ja katsomaan, mikä se tilanne on.

Ennen kaikkea nyt kohdistuu katse tuohon kiireellisyysmenettelyyn, mihin muuten ei tule muutoksia kuin ehkä tuon maantieteellisyyden osalta. Siinä on aikaisemmin paljon korostettu käsittääkseni nimenomaan sitä, että puhutaan Suomen ja EU:n tai Pohjoismaiden välisestä avusta, mutta kuitenkin kun kiireellisyysmenettelyyn mennään, niin katsotaan, että normaalimenettely ei auta, ja on kyse vakavasta tilanteesta ja suojataan suurta ihmismäärää. Muistan, kun tässä keskustelua käytiin jo silloin aikaisemmin siitä, että sitten joudutaan tulkitsemaan näitä ihmismääriä ja sitä, millainen se uhka on. Meillä voi olla terrori-isku, joka kohdistuu suoraan esimerkiksi 40 ihmiseen, ja he menettävät henkensä, tai sitten voi olla uhkaa useamman tunnin, uhkaa jopa päivän, mutta saman verran ihmisiä on uhattuna. Eli miten tämä kiireellisyysmenettely sitten käytännössä etenee ja pysytymme sitä hyödyntämään ja katsomaan, että se apu saadaan sinne perillä?

Toinen huomio, mihin haluaisin vastausta, on sitten tämä eduskunnan mukana. Eli kai tässä esityksessä on niin, että eduskuntaprosessin joka vaiheessa valiokunnat ovat mukana, kun näitä päätöksiä tehdään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että neljä puheenvuoroa näyttää olevan listalla ja on 12 minuuttia aikaa ja siitä 3 minuuttia kuuluu ministerille. Jos mennään tiiviissä vauhdissa, niin keritään jo tässä vaiheessa päättää tämä keskustelu, mutta jos ei, niin sitten jatketaan. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

17.19 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Yritän näyttää mallia.

Ihan ensimmäiseksi: Tässä on kysymys laajemmasta ilmiöstä eli globaalista vastuunkannosta, johon liittyy niitäkin teemoja, joita tänäänkin täällä on käsitelty kyselytunnilla, kehitysyhteistyöstä aina kansainväliseen kriisinhallintaan. Tässä on kysymys myöskin

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

evakuointitehtävistä, pelastustehtävistä, jotka myöskin ovat kansainvälisiä. Vastamme siihen huutoon ja niihin kysymyksiin, joita kansainväliset järjestöt — YK, EU:kin — tarvittaessa esittävät. On aivan selvä asia, niin kuin ministeri esitellessään tätä lakipakettia nyt tässä kuvasi, että Suomi itse päättää sen, mihin operaatioihin se osallistuu, miten se toimii ja minkätyyppistä apua se antaa.

Nämä Afganistanin evakuointioperaatiossa olleet ongelmat, jotka erityisesti edustaja Savola kuvasi hyvin mutta joiden aiheeseen ministerikin johdatteli: Kyllä, me kaikki muistamme ne kiusalliset asetelmat, mitä Suomessa oli tässä sen vuoksi, että meidän oma lainsäädäntömme asetettiin vaikeuksiin. Eli oikeusvaltio toimii tietysti omien lakiansa pohjalta, ja nyt näissä esityksissä pyritään tietoisesti siihen, kun se on näinkin laaja paketti, että me emme kansallista päätöksentekoa vaikeuta sillä, että me toimimme niin, että meillä ei lainsäädäntö niin sanotusti elä ajassa, ja nyt tässä tulevat ne uudet säädökset, jotka auttavat ainakin tämän tyyppisessä kansainvälisen avun antamisessa, mistä tässä on kysymys.

Näitä esityksiä voi hyvinkin kannattaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

17.20 Joonas Könttä kesk: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kiitos ministerille ja hallitukselle tämän lain esittelystä. Tässähän korjataan tietynlainen valuvika, joka silloin Afganistanin tapahtumassa tuli ilmi, joskin silloin loppu hyvin, kaikki hyvin. Nyt nimenomaan se, että Suomi voi kansallisesta tarpeesta lähtien toimia tässä asiassa, on äärettömän hyvä ja tärkeä korjaus tähän tilanteeseen.

Mutta nyt kun täällä ovat asianomaiset ministerit, molemmat oikeastaan, paikalla, niin haluan käyttää tätä tilaisuutta kysyäkseni, koska myös tuohon aikaan keskusteltiin paljon EU:n puolustusulottuvuudesta ja sen kehittämisestä, ja se tarvehan ei mihinkään muutu, vaikka Suomesta Nato-jäsen syntyykin. Tällöin keskustelussa olivat myös nämä EU:n niin sanotut nopean toiminnan joukot — nehan eivät englanniksi ole ”nopean toiminnan joukot”, mutta Suomessa tätä termiä on käytetty. Kuinka te näette nyt tämän puolen kehittämisen, että myös Euroopan unionissa olisi toimivat joukot, joita kenties tämänkaltaisessa evakuointitilanteessa olisi mahdollista käyttää, koska jos ei tämänkaltaisessa, niin missä? Ja siihen liittyen myös Suomen Euroopan unionin politiikasta haluaisin tiedustella: onko tässä tai tämänkaltaisissa kysymyksissä mahdollista siirtyä myös suosittamaan määränemistöpäätöksiä, jolloin näiden joukkojen käytettävyyttä tosiasiallisesti olisi mahdollisempaa kuin mitä se tällä hetkellä on?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.22 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Kuten täällä ovat useammatkin ulkoasiainvaliokunnan edustajat kertoneet, muistamme hyvin, kun noin vuosi sitten Taleban marssi Kabuliiin ja suomalaisia ja Suomelle työtä tehneitä ja hengenvaarassa olevia ihmisiä piti päästä sieltä evakuoimaan ja pelastamaan. Ulkoasiainministeriön evakuointioperaatio lähti hyvin ripeästi liikkeelle, siitä olemme saaneet monta katsausta — kiitokset vielä siitä ripeydestä.

Mutta se, missä hankaluus tuli eteen, oli juuri se, kuinka saamme heille sitten toisen viranomaisen tukijoukon lähetettyä paikalle. Istuimme kokouksia, kuten kerrottiin, ja tahtotila oli yhteinen, mutta lakia jouduttiin tulkitsemaan ja jouduttiin etsimään pykälän tark-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

kuudella, millä perusteella tämä apujoukon lähettäminen onnistuu, ja tämä oli tietysti turhauttava tilanne. On oikein hyvä, että nyt muutosesityksiä lakiin tuodaan, niin että tämmöinen kiireellinen toiminta ja toisen viranomaisen pyyntöön vastaaminen onnistuu.

No, yksi hankaluus, mikä siinä kohtaa oli myös, oli se, että keitä kaikkia tämä apu ja evakointi voi koskea, ja se onkin kysymykseni, tuleeko tässä uudessa säätelyssä siihen jotain kättä pidempää.

Hyvää on myös se, että tämä uusi lainsäädäntö on Nato-yhteensopiva, jolloin voimme tämän pohjalta toimia myös jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.23 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit! Kiitos tästä lakipäivityksestä. Niin kuin tuossa esityksessä todetaan, tämä problematiikkahan nousi esille silloin 2021 Afganistanin evakointioperaation kohdalla, ja silloin ainakin itse totesin, että eihän tätä lakia ihan siihen tilanteeseen ollut tehty, lakia kansainvälisen avun vastaanottamisesta ja kansainvälisen avun tarjoamisesta. Siinä ehkä oikeallakin tavalla lakia venytettiin, sen tulkintaa. Tiukassa paikassa pitää toimia niin kuin oikeaksi katsotaan.

Kysyisin ministereiltä: vaatisivatko tämäntyyppiset operaatiot kuitenkin tulevaisuudessa ehkä vielä omaa lainsäädäntöä, ihan kokonaan omaa lainsäädäntöä, vai päästäänpökö tällä nyt siihen tilanteeseen, että tämänkaltaiset tilanteet kuin vaikka tämä Afganistanin evakointioperaatio, joka toteutettiin, ovat tulevaisuudessa ilman lain venyttämistä toteutettavissa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Haavisto, kaksi minuuttia, ja ministeri Kaikkonen, minuutti, sen jälkeen.

17.25 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Autto kysyi, milloin Nato-jäsenyytemme on voimassa. Voin kertoa, että hallituksen esitystä valmistellaan parhaillaan. Tekninen valmistelu on menossa. On ilman muuta valmius antaa se eduskunnalle tämän vuoden puolella. Onko Unkarilla, Turkilla silloin omat päätöksensä tehtyinä? Se jää nähtäväksi. Molempiin maihin pidetään jatkuvasti yhteyttä, ja Turkin kanssa on käyty kahdenvälisiä virkamiestapaamisia hyvin intensiivisesti. Mitään hälyttävää uutta ei mielestäni Turkin eikä Unkarin puolelta ole tullut, omia aikatauluviiveitään.

Edustaja Ovaska kysyi eduskunnan roolista päätöksenteossa. Eduskunta on erittäin vahvasti kaikissa kohdissa mukana päätöksenteossa. Erittäin vaativasta tilanteesta annetaan päätöksenteossa koko eduskuntaa koskeva selonteko, mutta kiireellisissä tapauksissa voidaan sitten käyttää ulkoasiainvaliokunnan informointia. Mutta eduskunta on kaiken keskellä päätöksenteossa.

Edustaja Kõntä kysyi EU:n puolustusulottuvuuden kehityksestä. Ehkä otan yhden elementin. Se on tämä 42.7-artikla, joka välillä meistäkin näyttää siltä, että se on kovin kuollut, kun eivät siitä puhu kuin Suomi ja Ranska, mutta sitten kun pyysimme tätä tietynlaista turva-apua — emme turvatakuita, mutta turvavakuutuksia Euroopan mailta — monet viittasivat 42.7-artiklaan, että olettehan te jo sen piirissä, ja tietysti tähän täytyy nyt luottaa. Olisi hyvä, kun sen 42.7:n ympärillä olisi harjoittelua ja jotain organisaatiota.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Edustaja Hopsu kysyi, keitä kaikkia sitten autetaan. Sama malli kuin Afganistanissa: pidimme huolta omista työntekijöistämme, silloinkin, kun eivät olleet Suomen kansalaisia, niistä, jotka ovat tehneet meille palveluksia ja jotka olisivat joutuneet siellä vainon kohteeksi. Totta kai tällaisista ihmisistä pidetään huolta.

Ja aivan lopuksi, edustaja Heinonen, en usko, että tarvitaan tämän päälle nyt uutta lainsäädäntöä. Tässä on eri spesiaalialet otettu huomioon. Tässä koskee myöskin poliisia, Rajaa ja muita osa näistä muutoksista. Tämän paketin pitäisi toimia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Kaikkonen, minuutti.

17.27 Puolustusministeri Antti Kaikkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan nuo Kabulin kokemukset osoittivat, että lainsäädäntöä on syytä päivittää ja parantaa. Näin tässä on nyt tehty, ja tällä päästään sitten eteenpäin aika monenlaisiin tilanteisiin.

Edustaja Autto kysyi harjoitustoiminnasta. Tällä lainsäädännöllä ei ole vaikutusta siihen normaaliin, tavanomaiseen, kansainväliseen harjoitustoimintaan, mitä Puolustusvoimilla on. Kysyitte, onko jotain muuta tältä rintamalta. No, kun meillä on tämmöinen täydennetty harjoitustoiminta päällä ollut tänä kesänä, niin sen voin sanoa, että todennäköisesti tätä toimintaa tullaan jatkamaan.

Edustaja Könttä kysyi EU:n nopean toiminnan joukoista. No, ne ovat osa tätä strategista kompassia, joka EU:ssa hyväksyttiin, eli se asia etenee. Mutta tällainen kansallinen työkalu, mistä tässä lainsäädännössä on kysymys, tarvitaan kyllä silti, ja tilanteen mukaan sitten toimitaan.

Lopuksi edustaja Hopsulle vielä: Kysyitte Nato-yhteensopivuudesta. Sanoisin, että tämä laki on Nato-yhteensopiva.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä oikeudenkäynneistä kunnan tai kuntainliiton palveluksessa oleville aiheutuvien kustannusten korvaamisesta kunnan tai kuntainliiton varoista annetun lain 1 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Keskustelu

17.28 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, värderade talman! Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämistä vastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023. Hyvinvointialueiden palvelukseen siirtyy liikkeenluovutuksilla noin 172 900 työntekijää kunnista tai kuntayhtymistä.

Kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa oleva voi joutua virka- tai työtehtäviään suorittaessaan rikoksen kohteeksi, ja tällöin hänen oikeudenkäyntikulujaan voidaan tietyin edellytyksin kustantaa asianomaisen julkisyhteisön varoista. Työntekijää voidaan syyttää virheellisestä menettelystä viran toimittamisessa tai työssä, tai häneltä voidaan vaatia korvausta sellaisesta menettelystä. Mikäli vaatimukset hylätään, hänelle suoritetaan hakemuksesta työnantajan varoista hänelle tuomitut oikeudenkäyntikulut. Tämä on kohtuullista, ettei työntekijän tarvitsisi kärsiä tappiota aiheuttoman oikeudenkäynnin johdosta.

Hyvinvointialueille ja hyvinvointiyhtymiin siirtyvä henkilöstö saatettaisiin esitetyllä lainmuutoksella samaan asemaan kuntien ja kuntayhtymien virkamiesten ja työntekijöiden kanssa oikeudenkäyntikustannusten korvaamisen osalta.

Värderade talman! Den som är anställd hos en kommun eller samkommun kan åtalas för felaktigt förfarande vid tjänsteutövningen eller i arbetet eller yrkas på ersättning för ett sådant förfarande. Om yrkandena förkastas, betalas till honom eller henne på ansökan av arbetsgivarens medel de rättegångskostnader som har dömts ut. Det är skäligt att den anställda inte ska behöva bära förlusten på grund av en ogrundad rättegång.

Den personal som nu överförs till välfärdsområdena får genom den här lagändringen samma ställning som kommunernas och samkommunernas tjänstemän och arbetstagare när det gäller ersättande av rättegångskostnader. Regeringens proposition hänför sig till lagstiftningen om inrättande av välfärdsområden och ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet samt till de ändringar som den propositionen medför i annan lagstiftning.

Arvoisa puhemies! Tämä laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2023 ja on tavallaan hyvin tekninen mutta asettaa nämä työntekijät samanarvoiseen asemaan. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

6. Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen

Kansalaisaloite KAA 4/2020 vp

Lakialoite LA 54/2020 vp, 5, 8/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 121/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

MmVM 7/2022 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakialoitteisiin sisältyvät lakiehdotukset hylätään. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.31 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunnan puolesta sen puheenjohtajana kiitän kansalaisaloitteen suden kannanhoidollisen metsästyksen puolesta tekijöitä ja allekirjoittajia. Samoin kiitän valiokuntaa ja valiokuntaneuvoksia hyvästä työstä — olen ylpeä teistä.

Kansalaisaloitteessa esitetään, että valmistellaan laki, joka luo puitteet suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseksi. Lain tulee mahdollistaa nykyistä luotettavampi suden kannanarviointi ja suden lajipuhtaus ja määrittää valtakunnallisesti yhtenäiset toimintatavat uhkaa tai vaaraa aiheuttavien susien poistamiseen. Lisäksi kansalaisaloitteessa oli useita yksityiskohtaisia toiveita lain sisällöstä.

Menimme neulansilmästä läpi. Valiokunta perehtyi laajasti susikannan tilaa sekä suden läsnäolon sosiaalisia vaikutuksia koskevaan tutkimukseen ja kuuli lukuisia asiantuntijoita sekä metsästäjiä ja yrittäjiä, jotka elävät suden vaikutuspiirissä. Kuulemisen perusteella todettiin, että kansalaisaloitteen tekemisen jälkeen on tapahtunut kehitystä susitutkimuksessa sekä vaaraa aiheuttavien susia koskevassa viranomaisohjeistuksessa. Suden läsnäolon alueelliset ja paikalliset vaikutukset eivät kuitenkaan ole muuttuneet, vaan koti- ja lemmikkieläimet sekä koululaiset ovat uhattuina yhä eri puolilla maata.

Metsästyslakiin kuitenkin sisältyy jo kannanhoidollisen metsästyksen mahdollistavaa säätelyä, vaikka sen käyttö on jäänyt valitettavasti kuolleeksi kirjaimeksi valitusten takia. Näin ollen saamansa selvityksen perusteella valiokunta päätyi siihen, ettei tarvetta kokonaan uuden lainsäädännön valmistelemiseen ole, vaan riittää, että voimassa olevaa metsästyslain 41 a §:ää muutetaan. Valiokunta hyväksyi päätösehdotuksen, jonka mukaan metsästyslakia on täsmennettävä niin, että suden kannanhoidollista metsästystä koskeva säätely vastaa muiden rauhoitettujen lajien osalta sovellettavia EU:n luontodirektiivin 16 artiklan poikkeusperusteita, ja täsmennys tehdään EU:n tuomioistuimen ratkaisukäytännön sallimissa rajoissa. Poikkeusperusteita muutettaisiin vastaamaan luonnonsuojelulakiesityksessä omaksuttua linjaa. Tarkoitus on mahdollistaa sudenmetsästys poikkeusluvan perusteella, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle — tai sen saavuttamiselle. Tällainen poikkeusluvalla tapahtuva metsästys on susikannan suojelun kannalta neutraalia.

Valiokunta hyväksyi viisi lausumaa. Lausumaehdotukset ovat seuraavat:

”1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto vaikuttaa Euroopan unioniin siten, että susi siirretään koko Suomen osalta luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V.”

”2. Eduskunta edellyttää, että suotuisan suojelutason viitearvo ei voi perustua pelkkään genetiikkaan, vaan kokonaiskestävyyden kannalta on otettava huomioon turvallisuus, sosiaaliset ja taloudelliset seikat sekä koiran avulla tapahtuvan metsästyksen kulttuurin säilyminen.”

”3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee esityksen metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta siten, että se annetaan eduskunnalle viimeistään marraskuussa 22.”

”4. Eduskunta edellyttää, että kannanhoidollista metsästystä koskevat luvat myönnetään niin hyvissä ajoin, että ne ovat mahdollinen muutoksenhaku huomioon ottaen käytet-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

tävissä metsästysaikana ja että vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämistä sujuvoitetaan ja niitä koskevat valitukset käsitellään kiireellisinä.” [Mikko Savola: Tämä on erittäin tärkeää!]

”5. Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö seuraa kuluvana syksynä alkavalla metsästyskaudella rikoslain 4 luvun 5 §:n säännösten toimivuutta suhteessa uhkaa tai vaaraa aiheuttavan suden poistamiseen sekä selkiyttää pakkotilasääntelyn soveltamista kansalaisille suunnatuin ohjein ja neuvoin. Näitä toimenpiteitä koskeva selvitys tulee esittää eduskunnalle 28.2.23 mennessä.”

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus on siis myönteinen, ja se edellyttää, että metsästyslakia on muutettava kansalaisaloitteen tavoitteen mukaisesti sallimaan sellainen suden kannanhoidollinen metsästys, joka ei vaaranna suden suotuisan suojelutason saavuttamista tai sen säilyttämistä.

Arvoisa puhemies! Myös muita toimintatapoihin liittyviä huomioita on kirjattu mietinnössä aina suden merkitsemisestä värikuulilla valitusoikeuteen tahi Ruotsin malliin suotuisan suojelutason määrittämisessä.

Mietintöön sisältyy yksi vastalause. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Näyttää olevan tarvetta debatille vähän, mennään siihen. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

17.36 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajalle tästä mietinnön esittelystä, ja niin kuin tuossa todettiin [Mikko Savola: Jämäkästä johtamisesta!] — nimenomaan johtamisesta myös, joo — tämä oli todella kattava käsittely. Tässä nyt ennen kaikkea näitten poikkeustilanteitten hallinnan osalta pitäisi saada pikaisesti ratkaisu. Ei voi olla niin, että susi käy pihassa ja sitten poistuu siitä ja ei pystytä todentamaan sitä, mikä susi siinä on ollut. Tämä luvan saaminen sitten on niin pitkäväteinen... Elikkä olisi välittömästi poistettava semmoinen susi, joka käy pihassa joko tuotantoeläimen tai sitten kotieläimen kimppuun. Tähän olisi kyllä todella saatava ratkaisu nopeasti, ja niin kuin tässä esityksessäkin [Puhemies koputtaa] on, tähän esitetään metsästyslain muutosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.38 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja valiokunnan puheenjohtaja Kalmarille hyvästä esittelystä ja ennen muuta hyvästä työstä. Suurpetojen — susien, karhujen — kannanhoidollinen metsästys on tärkeä osa sitä, että meillä säilyy tasapaino meidän luonnossamme, ja näitä töitä on tehty hyvin ja vastuullisesti. Nyt kuitenkin valitukset ovat aiheuttaneet sen, että kannanhoidolliset metsästykselliset on ajettu umpikujaan, oikeudet ovat panneet toimeenpanokieltoja, ja tilanne on mahdoton. Nämä venyvät niin pitkiksi, että jää kokonaisia metsästyskausia käyttämättä, ja voi olla, että nämä valitukset ajavat tilanteen entistä vaikeammaksi. Ja niin kuin Suomen Metsästäjäliitto on vastuullisesti esille tuonut, meidän pitää jopa lainsäädäntöä vahvistamalla ja muuttamalla tehdä ne korjaukset, että kannanhoidollinen suurpetojen metsästys jatkossa on mahdollista, jos ei se muuten enää ole.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.39 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan erinomaisen lausunnon on maa- ja metsävaliokunta tehnyt. Kiitoksia valiokunnalle ja valiokunnan puheenjohtajalle hyvästä työstä.

Susitalanne varsinkin itärajan kunnissa ja monessa muussa kunnassa Suomessa on aivan hälyttävä. On naurettavaa, että on Luonnonvarakeskus ja virallisissa tiedoissa Ilomantsissa on vain muutama susi, vaikka niitä on kymmeniä. Viime viikolla minulle lähetettiin kuva, jossa muuan tytär, perheen tyttö, oli tulossa, pieni tyttö, koulusta ja taksiautoilija oli nähnyt ja kuvannut siihen paikkaan, mihin tienristeykseen se tytär, pieni tyttö, piti jättää, että tyttö pääsee sitä metsätietä pitkin kotiin. Eipä voinut siihen tietenkään tytärtä jättää, vaan hänet vietiin kotiin asti. Eihän se taksimies semmoista voi, kun susi odottaa siinä ikään kuin valmiina.

Arvoisa puhemies! Tilanne on niin vakava, että nyt on maa- ja metsätalousministeriön ja Luonnonvarakeskuksen puututtava tähän tilanteeseen ja myös poliisien on tartuttava tähän tilanteeseen. [Petri Huru: Juuri näin!] Jos tähän ei tartuta, tähän susien määrän valtavaan kasvuun, niin meillä on kohta käsillä sellainen tilanne, että joku pieni lapsi menettää henkensä. [Puhemies koputtaa] Uskon, että siihen puututaan, [Petri Huru: Kyllä, juuri näin!] mutta nyt on todella kiire.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

17.40 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en ole ylpeä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnöstä. Olen ollut mukana valmistelemassa vastalauseita, mutta en siinä ole kuitenkaan mukana, koska olin koronakaranteenissa kyseisen päätöskokouksen aikana. Pidän hyvin valitettavana sitä, että maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistö on sivuuttanut tieteellisen asiantuntemuksen ja kiirehtinyt esittämään suden metsästyksen helpottamista, vaikka juuri odotimme Luonnonvarakeskuksen arviota siitä, miten suden suotuisan suojelun taso määritellään. Aivan vastikäänhän Turun hallinto-oikeus päätti kumota Somerniemelle myönnetty kolmen suden metsästysluvut [Mikko Savolan välihuuto] viitaten siihen, että jos perustellaan kannanhoidolla, [Puhemies koputtaa] niin sillä pitää olla kannanhoitoon liittyvä, [Puhemies: Kiitoksia!] luontodirektiivin perusteluihin liittyvä tavoite.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

17.41 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valiokunta todellakin pitkään teki tätä arviointia kansalaisaloitteen osalta ja päätyi näihin lausumiin, mitä on. Itse nostan kuitenkin länsisuomalaisena kansanedustajana esille sen yhden merkittävän asian: tämän suden suotuisan suojelun tason määritelmän, että jos sen geneettinen pohja ei ole riittävän hyvä, niin kannanhoidollinen metsästys ei olisi mahdollista. Täytyy sanoa, että sen sijaan, että meillä on jo nyt varmasti melko paljon niitä susia siellä läntisessä Suomessa, se tarkoittaisi, että meillä voisi olla vaikka 300:n suden kanta. Koska geneettinen pohja ei ole tyydyttävä, niin kannanhoidollista metsästystä ei voitaisi suorittaa, ja siihen tarvitaan silloin poliittisia päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Strand. [Mikrofoni on kiinni — Joakim Strand: Ehkä mikkikin on päällä.]

17.42 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tack för talturen. Haluan myös kiittää valiokunnan puheenjohtajaa sekä jäseniä. Norrback ja moni muu ovat tehneet siellä ansiokasta työtä.

Oltiin kollega Adlercreutzin kanssa Björköbyssä noin kuukausi sitten tutustumassa saariston lampaisiin, ja kun päästiin veneestä saareen, niin alkoi tulemaan raadeltuja lampaita vastaan — edelleen hengissä, mutta susi oli luultavasti ollut siellä alle tunti ennen meitä. Vieläkään sitä ei olla päästy poistamaan. Oli aika ikävän näköistä, kun nämä isännät, jotka eivät olleet viitsineet ottaa aseita mukaan, sitten kivillä siellä lopettivat näitä lampaita. [Tuomas Kettunen: Todella surullista!] Sieltä on kymmeniä ja kymmeniä löytynyt. Olisi ehkä toivonut, että osa tästä porukasta olisi ollut silloin mukana. Mielestäni on täysin päivänselvää, että vuonna 22 tällaisista asioista täytyy pystyä päättämään siten, että ihmisillä on turvallinen olo ja että pystyy elinkeinoa järkevästi harjoittamaan.

Det är helt klart att vi måste göra allt för att få till stånd en sådan typ [Puhemies koputtaa] av vargförvaltning att människorna har förtroende för myndigheter.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

17.43 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kansalaisaloitteen tarkoituksena on turvata mahdollisuus asua maaseudulla, ettei kävisi niin kuin me kuulimme äsken edustaja Strandilta. Meidän tulee taata lemmikkien ja ihmisten turvallisuus ja liike-elämän palvelut sekä suojella kansainvälisesti ainutlaatuista, uhanalaiseksi luokiteltua metsäpeuraa.

Olemme monta vuotta yhdessä maaseudun kollegoiden kanssa tehneet työtä, jotta löytäisimme ratkaisun kasvavaan susedongelmaan. Annan täyden tukeni kansalaisaloitteeseen sisältyville ehdotuksille, kannatan maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotusta ja samalla yhdyin valiokunnan lausumiin. Susi ei kuulu taajaan asutuille alueille.

Haluan samalla kiittää valiokunnan puheenjohtajaa Anne Kalmaria hyvästä johtamisesta valiokuntatyöskentelyssä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

17.44 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunta, niin kuin on todettu, paneutui asiaan todella syvällisesti. Tässä on taas syksy tullut, ja ensimmäisiä metsästyskoiran puolikkaita, valokuvia on ruvennut tulemaan sähköposteihin. Siis käytännössä tarkoittaa, että tänäkään syksynä ei koirien kanssa metsälle päästä, erityisesti Kainuussa, Pohjois-Karjalassa, mutta iso populaatiohan on myös Varsinais-Suomessa.

Kannanhoidollisen metsästyksen tarkoitushan on pitää kanta kurissa mutta myös arkuuttaa eläintä, jotta se ei tule sinne pihoille. Karhun ja ilveksen osaltahan tämä toimii loistavasti. Se, mikä karhun osalta on kannanhoidollinen metsästys ollut, niin karhukantahan on tuplaantunut siitä huolimatta. [Anne Kalmari: Juuri näin!] Näettekö te karhuja ja ilveksiä siellä talojen pihoissa pyörimässä? Ei. [Anne Kalmari: Ei vielä!] Tuo metsästyslain muutos, mitä tuossa esitetään, on välttämätön, ja ensi talvena on saatava metsästys käyntiin.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

17.45 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Itse asiassa koko tästä suden ja karhun metsästämisestä ja kannanhoidollisesta metsästyksestä valitettavasti on tullut tämmöistä juristeriaa ja tämmöinen korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuksien ja eduskunnan ja kansanedustajien välinen ikään kuin köydenveto, ja pidän sitä todella valitettavana. Minun mielestäni kansanvaltainen järjestelmä eli demokratia on sen takia tähän maahan luotu, että kun meillä on asioita, jotka ovat moniselitteisiä ja joissa intressejä on moneen suuntaan, niin silloin niiden henkilöiden, jotka edustavat kansaa, pitäisi tehdä päätös, mitä tehdään. Ja minun mielestäni, jos eduskunta tämän nyt hyväksyy, niin silloin se tarkoittaa sitä, että kansanedustajien enemmistön tahto on se, että kannanhoidollista metsästystä harjoitetaan Suomessa. [Anne Kalmari: Kyllä!] Se pitää tietenkin tehdä niin, että me otamme huomioon kestävän susikannan, kestävän karhukannan, ilveskannan ja teemme järkeviä päätöksiä, eikä kukaan [Puhemies koputtaa] täällä kyllä kiilusilmäisesti metsästä. [Anne Kalmari: Vastuullinen puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

17.47 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellä tässä oli edustaja Strandilta erittäin väkevä puheenvuoro ja esimerkki siitä, mitä ongelmia sudet aiheuttavat. Tässä on ehkä hyvä muistuttaa päättäjiä, että kannattaa laskeutua ja jalkautua näkemään näitä ongelmia ja kuuntelemaan suomalaisia metsästäjiä niin, että ideologiat jätetään kotiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

17.47 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannanhoidollista metsästystä perustellaan muun muassa sosiaalisen hyväksyttävyyden parantamisella. Silti tänä vuonna, kun maa- ja metsätalousministeriö oli aloittamassa kannanhoidollista metsästystä, juuri suurimmat kiintiöt osoitettiin keskelle erämaata. Mitä tekemistä tällaisella kannanhoidollisella metsästyksellä on sosiaalisen hyväksyttävyyden kanssa tai vaikka ihmisarkuuden lisääntymisen kanssa? Ei yhtään mitään. Sen halu on vain vähentää susien määrää Suomessa. Susia on Suomessa tällä hetkellä noin 300 kappaletta — 300 kappaletta Suomessa. [Petri Huru: Luken mukaan!] Meitä ihmisiä on viisi miljoonaa. Tämä susien määrä on hyvin vähäinen. Tieteellisesti se on aivan liian pieni kanta säilyäkseen tulevaisuudessa. Susi on erittäin uhanalainen laji. Meillä on velvollisuus suojella sitä. Kannanhoidollisen metsästämis aloittaminen on aivan liian aikaista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Könttä, olkaa hyvä.

17.48 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! En voisi olla enempää eri mieltä edellisen puhujan kanssa tästä aiheesta. Tämä on erittäin outo keskustelu, että susi on Suomessa uhanalainen. No, kyllähän se onkin, mutta jos katsotaan, niin ei siellä rajalla ole passintarkastusta ja kysyt, onko susi nyt suomalainen vai venäläinen — sama susikanta Suomessa, Lapissa ja rajan yli Venäjällä.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ja niin kuin täällä edustaja Eskelinen aivan oikein sanoi, meillä on ollut suurriistan osalta ilveksen ja karhun kannanhoidollista metsästystä ja 2000-luvulla molempien näiden lajien kanta on kasvanut — molempien näiden lajien kanta on kasvanut. Tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan erittäin loistava asiantuntijatietoon nojautuva ehdotus on sellainen, joka pitää viedä eteenpäin, pitää kerta kaikkiaan viedä eteenpäin. Ja sen jälkeen, kun tämä metsästys mahdollistetaan, meidän tulee huolehtia siitä, että EU-politiikassa Suomi ajaa suurpetojen liitesiiiron nykyisestä suojeltujen luokasta metsästettävien lajien luokkaan. [Petri Huru: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

17.49 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä täällä vastataan siihen hätähuutoon, joka tuolta suomalaiselta maaseudulta tulee. Siihen hätähuutoon, joka kulminoitui tähän kansalaisaloitteeseen, joka tuotiin meille eduskuntaan käsittelyyn ja jonka nyt maa- ja metsätalousvaliokunnassa me käsitelimme.

Ongelma on ilmeinen silloin, kun kotieläimiä menee, aivan kuten edustaja Strand hyvin kuvasi kuolleita lampaita, menee metsästyskoiria, aivan kuten edustaja Eskelinen kuvasi, ja ylipäättään tuotantoeläimiä, silloin on hätä. Siihen on puututtava, ja ne keinot tulevat nimenomaan metsästyksen kautta. Jos halutaan susi hyväksyttävämmäksi — olen myös sitä mieltä, että susi kuuluu, totta kai, suomalaiseen luontoon — jos se halutaan hyväksyttävämmäksi, niin silloin pitää myös sallia toimenpiteet, jotka tulevat kannanhoidollisen metsästyksen kautta. Nämä kaikki lausumaehdotukset, [Puhemies koputtaa] jotka maa- ja metsätalousvaliokunta jätti, ovat erittäin kannatettavia, [Puhemies: Kiitoksia!] ja ne tulee viedä eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Ollikainen, var vänlig.

17.50 Mikko Ollikainen r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Vargen hör inte hemma i tätbebyggelse med tamdjur och produktionsdjur. Det berör folks inkomst, trygghet och välmående. Självt jag kommundirektör i en kommun där vargen sprang på skolgårdar och också utanför dagis, och just trygghetskänslan i det här lokalsamhället gjorde att detta skapade en otrygghetskänsla. Det var det som var väldigt illa.

Elikkä tämä turvallisuuden tunne on todella tärkeä tässä suhteessa, ja haluaisin nostaa sen esille, ja just tämä arkuus, jonka edustaja Eskelinen nosti esille. Kannan tulee olla tasapainossa, ja sen takia myös tämä kannanhoidollinen metsästys on suotavaa tässä suhteessa. Sen takia tuen tätä täysimääräisesti. Tämä mietintö [Puhemies koputtaa] on askel oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.52 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan myös kiittää valiokunnan puheenjohtaja Kalmaria sekä myös koko valiokuntaa pitkästä ja harkinnallisesta työstä asiallisen mietinnön eteen.

Edustaja Pitko tuossa toi esille tämän: Minusta tuntuu, että kohdensitte puheenvuoronne tähän erämaalaumaan, mihinkä kohdennettiin kannanhoidollisia lupia alkuvuodesta. Se oli

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

siellä meillä Kainuussa, Kuhmossa. Annoitte ymmärtää, että kyseinen lauma eläisi erämaassa. Se on erämaata, mutta siellä asuu myös ihmisiä, [Välihuuto] siellä harjoitetaan elinkeinoa.

Tämä viesti on selvä, tämän mietinnön pohjalta viesti on selvä maaseudun lapsille, maaseudun asukkaille, elinkeinonharjoittajille siitä, että teidän turvallisuudestanne pidetään huolta, että teidän turvattomuuden tunteenne häviää, kun vihdoinkin ja viimein voimme harjoittaa asianmukaista ja rauhallista kannanhoidollista metsästystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

17.53 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voi tätä mietintöä kannattaa, ja niin kuin edustaja Hassi täällä sanoi, niin sen yksi suurimpia ongelmia on suoranainen tiedevastaisuus eli se, että ollaan haluttomia edes odottamaan viranomaisten tuottamaa tutkittua tietoa [Keskestä: Sitä tässä on odoteltu! — Petri Huru: Mikä muuttuu koko ajan matkan varrella! — Puhemies koputtaa] ja suotuisan suojelutason viitearvon määrittelyä.

Susi on erittäin uhanalainen ja tiukasti suojeltu, ja en voi ymmärtää tämmöistä argumentaatiota, jossa asetetaan taloudellinen hyöty ja ihmisen hyöty ohi erittäin uhanalaisen eläimen, [Petri Huru: Entä turvallisuus?] jolla ei ole mitään mahdollisuuksia itse myöskään puolustautua ja pitää puoliaan. [Tuomas Kettunen: Oletteko metsäpeuran puolella?] Viimeksi, kun tämmöistä samaa kokeiltiin 2015—2016, susikanta romahti. En näe tälle minäkäänäköistä perustelua tässä tilanteessa [Puhemies koputtaa] ja pidän valitettavana sitä, [Puhemies: Kiitoksia!] että tämä mietintö on tiedevastainen. [Tuomas Kettusen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Norrback, var vänlig.

17.54 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiede ei ole niin yksiselitteinen kuin tässä yritetään viestittää. Ruotsissa tehdään ihan toinen arvio, mitä sen määrän täytyy olla, että se geneettinen taso pysyy. Tämä on sellainen asia, että me ei voida olla varmoja siitä.

Myös se raportti, joka tuli, oli aika epämääräinen. Siellä ei ole sanottu aivan tarkkaan, kuinka monta sutta tarvitaan. Myös se jää minun osaltani epämääräiseksi, miten on ollut mahdollista, että me ei osata ratkaista tätä sisäsiitosongelmaa jo, kun kanta on ollut paljon pienempi, kun sen vaara näyttää olevan niin suuri.

Vi ska tro på vetenskapen, men vetenskapen är ju inte enig i det här fallet när vi tittar internationellt. Man gör helt andra bedömningar i andra länder när man [Puhemies koputtaa] tittar på hur många vargar som behövs för att klara av inavelsproblemet. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tack. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

17.55 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suden kannanhoidollinen metsästys on osa EU:n luontodirektiivin mahdollistamaa keinovalikoimaa. Tämä keino on saatava myös meillä käyttöön. Ruotsissa tulkinta on monella tapaa ollut käytännöllisempää esimerkiksi juuri suotuisan suojelutason osalta.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Kiinnitän huomiota siihen, että merkittävää vuoden 2022 kanta-arvioissa on susien selkeä painottuminen Länsi-Suomeen, johon sijoittui noin 70 prosenttia reviireistä. Vastaa-vasti reviirien määrä Itä-Suomessa on pienentynyt. Susien aiheuttamia vahinkoja on voitava rajoittaa.

Yhdyn edustaja Eestilän näkemykseen, että aikamoista tiedettä ja juristeriaa tällaisesta asiasta on saatu syntymään. Se on tietenkin aivan kummallista, että metsästyslupa ehtii jo päättymään ennen kuin valitusprosessi tulee päätökseen. Siinä mielessä tuo lausuma 4 on erityisen onnistunut tässä mietinnössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

17.56 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nostaisin täällä esiin pari edustajan nostamaa asiaa eli erämaalaumat ja tiedevastaisuuden. Kyllä, kuten myös edustaja Kettunen sanoi, ”erämaa-alueellakin” asuu ihmisiä, ja kyllä heidän turvallisuutensa on ihan yhtä tärkeä kuin kaupungissa asuvien turvallisuus. Mitä tulee tiedevastaisuuteen, niin itse nostaisin kyllä esiin sen, mitä tässä on matkan varrella ollut liittyen tähän susitutkimukseen: on ollut epäselvyyksiä DNA:han liittyen ja kannan määrittämisessä. En väitä, mutta herää kysymys: jos saadaan määritettyä riittävä kanta, mikä ei koko ajan nouse, loppuvatko silloin rahoitus ja työt tutkivilta tahoilta?

Kannatan kyllä tätä tehtyä aloitetta ja kiitän myös valiokuntaa lausunnosta. Toivottavasti tämä etenee ripeästi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tavoitteena tällä debatilla on ollut vähentää keskustelun tarvetta, mutta ei näytä vähenevän. [Naurua] — Edustaja Kalmari, viimeinen debattipuheenvuoro. — Mikrofon.

17.57 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hyvästä debatista. Haluan vielä todeta, että metsäpeurakanta maailmassa on alle 2 500 ja susikanta on 300 000. [Jenna Simula: Vihreitä ei kiinnosta!]

Myös haluan nostaa sen, että Ruotsissa kannanhoidollisen metsästyksen perusteena oli nimenomaan näitä sosiaalisen kestävyuden perusteita. Ja tämä geneettinen pohja, jopa kysymyksessä, että jos susia olisi siellä Varsinais-Suomessa tuhat kappaletta, niin riittäisikö geneettinen pohja, jos pelkästään siltä pohjalta arvioitaisiin, ja siellä oli vastaus, että ei, koska se ei kehity suotuisasti. Ja sitä voi miettiä, kuten tässä nousi puheenvuoroissa, että miksi tämä geneettinen pohja oli hyvin vahva silloin, kun meillä oli pieni susimäärä, ja nyt se pikkuhiljaa laskee. En viittaa enempää tähän, mutta jokainen ymmärtää, että jos se oli vahvempi kuin Venäjän populaatiossa, niin jotain outoa täällä oli. [Puhemies koputtaa] — Kiitoksia hyvästä keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Arvoisat edustajat! Tämä taas taitaa olla niitä asioita, joissa syntyy tämmöisiä jännitteitä ja ollaan hyvin selkeästi eri mieltä asiasta. Eduskunnan arvovalta ja tämän instituution arvokkuus edellyttää sitä, että kunnioitetaan toisten mielipiteitä ja tämän keskustelun aikana kuljetaan sillä tavalla eteenpäin.

Jatketaan keskustelua. Mennään puhujalistalle. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

17.59 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Susi on erittäin uhanalainen Suomen luonnon laji. Valiokunnan mietintö perustuu suden suojelun vaarantamiselle. Olemme jättäneet valiokunnassa vastalauseen edustaja Elon ja Kivelän kanssa. Suden suojelua ei tule tietoisesti romuttaa.

Rehellisesti on sanottava, että susikeskustelu on monesti tuskastuttavan vaikeaa. Tosiasioihin pohjaamisen sijaan tässä keskustelussa on valitettavan paljon pelon lietsontaa, uskomuksia ja jopa väärää tietoa. Suomessa tehdään kansainvälisesti mitattuna huippututkimusta suden kantaan ja käyttäytymiseen liittyen. Jostain syystä tänäänkin täällä eduskunnassa halutaan kyseenalaistaa tätä asiantuntijatietoa ja tosiasioita, vaikka juuri niiden pohjalta meidän tulisi nämä päätökset tehdä. Nyt valiokunnan esittämä mietintö lähtee tietopohjalta, joka on yksinkertaisesti kestävämpi. Mietinnössä halutaan madaltaa suden metsästämisen kynnystä, jota voi myös suden kannanhoidolliseksi metsästämiseksi sanoa, siitähän huolimatta, että tieteellinen tieto ja asiantuntijoiden näkemykset eivät tätä tue.

Arvoisa puhemies! Pohjaksi muutamia tosiasioita:

Susi on Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV mukaisesti suojeltu laji. Tässä liitteessä luetellaan lajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua — Suomen poronhoitoalueella olevia susia tämä liite ei koske. Suden kannan taso on asia, josta tässä maassa on haluttu lisätä tietoa. Tätä varten on asetettu Luonnonvarakeskus selvittämään, mikä on suden suotuisan suojelun taso Suomessa. Susia on maailmassa arviolta 200 000—250 000. Viimeisimmän arvion mukaan näistä on Suomessa noin 290—320 sutta. Asiantuntijoiden mukaan se ei riitä takaamaan suden elinvoimaista populaatiota Suomessa. Tutkijoiden mukaan Suomen nykyinen susikanta on siis aivan liian pieni säilyäkseen geneettisesti elinvoimaisena. Jopa maa- ja metsätalousministeriö toteaa Helsingin Sanomien haastattelussa, että uuden tutkitun tiedon valossa suden kansallista hoitosuunnitelmaa tulee päivittää, ja ennen kuin tämä työ on tehty, ei voida ottaa kantaa kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseen. Suora sitaatti kuuluu näin: ”Nyt ei ole aika hosua, vaan tilanteeseen on perehdyttävä yhdessä.” Tämä olisi aika hyvä ohjenuora myös meille päättäjille, vai mitä?

Arvoisa puhemies! Myös se fakta on hyvä muistaa, että sudet, jotka aiheuttavat häiriötä tai vaaraa, voidaan jo nykytilassa poistaa poikkeusluvalla, ja näin myös käytännössä tehdään. Vaikka kannanhoidollisella metsästyksellä väitetään haettavan sitä, että sillä lisätään suden hyväksyttävyyttä ihmisasutuksessa ihmisten silmissä, niin kuitenkin, kun kannanhoidollista metsästystä yritettiin aloittaa tänä vuonna, suurimmat kiintiöt suden tappamiseen myönnettiin keskelle erämaata. Tosiasia on myös se, että Turun hallinto-oikeus on muutama päivä sitten antamallaan päätöksellään painottanut, että sudenmetsästyksen annettavien poikkeuslupien täytyy perustua johonkin muuhun päämäärään kuin vain yleiseen lukumäärän vähentämiseen. Suden metsästäminen ei siis ole mahdollista vain lukumäärän vähentäminen tavoitteena.

Arvoisa puhemies! Kaikista edellä mainituista tosiasioista huolimatta valiokunnan enemmistö tahtoo nyt kiihdyttää sudenmetsästystä. Perusteet ovat vaihtelevia, mutta edellä mainittujen tosiasioiden valossa ne eivät yksinkertaisesti ole kestävällä pohjalla. Pidän kerta kaikkiaan mahdottomana sitä, että alettaisiin tai edes yritettäisiin alkaa luvallisesti kiintiöillä metsästää lajia, joka on määritelty erittäin uhanalaiseksi ja jonka selviytymisen reunaehtojen osalta työ on kesken, ja varmaa ainoastaan on se, että nykyinen taso on aivan liian pieni. Ja vaikka valiokunta näin toivoo, että tämä metsästys käynnistettäisiin, en tiedä, uskooko se itsekään, että nämä reunaehdot täyttyvät ja sitä päästäisiin toteuttamaan.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Arvoisa puhemies! Moni suomalainen pelkää sutta, erityisesti susireviireillä asuvat. [Petri Huru: Syystäkin!] Ymmärrän tämän pelon hyvin. En ole itse koskaan tavannut sutta, mutta liikun paljon luonnossa, ja jos kohtaisin suden, aivan varmasti ensireaktio olisi paeta. Harva suomalainen on sutta koskaan kohdannut, sen verran harvinaisesta eläimestä on kyse. Mutta petoeläimen pelko on silti luonnollista, se lienee meillä geeneissä. Samoin susi pelkää ihmistä, [Anne Kalmari: Ei pelkää! — Hannu Hoskonen: Ei pelkää enää!] kun se luonnossa sen kohtaa. Mutta näitä kohtaamisia tulee silti. Siksi jo nykyinen lainsäädäntömme mahdollistaa ihmiselle vaaraksi olevan suden lopettamisen. Siitä, toimiiko tämä prosessi optimaalisella tavalla, voidaan käydä keskustelua, mutta kiintiömetsästystä ei tarvita vaaraa aiheuttavien susien poistamiseen.

Toinen seikka on se, että suden ja ihmisen yhteiselon turvallisuutta voidaan edistää myös monella muulla tavalla kuin ampumalla susia. Huonosti toteutettuna, kuten valitettavasti usein käy — kuten esimerkit ovat lähihistoriassamme näyttäneet — metsästys vain pahentaa ongelmia. Susien aiheuttamia vahinkoja voidaan torjua esimerkiksi tiedon lisäämisellä, paremmilla aitauksilla eläimille, laumanvartijakoirilla ja muilla keinoin, kun taas susipelkoa voidaan monella tavalla myös lieventää. Luonnonvarakeskuksen SusiLIFE-hanke tekee tässä todella arvokasta työtä, ja sitä työtä täytyy hyödyntää.

Kolmas on se, että lopulta myös on väistämätöntä, että susi ja ihminen kohtaavat ja siitä aiheutuu myös ristiriitoja, ihminen on levittäytynyt Suomessa sen verran laajalle, myös sinne erämaiden keskelle, kuten täällä äsken kerrottiin. Susi ei pääse näkymättömiin. Ei ole mitään asumaton erämaata, mihin Suomessa susi voi paeta. Ihmisiä on Suomessa yli viisi miljoonaa, susia vain 300. Kumpi onkaan tullut kumman reviirille?

Arvoisa puhemies! Pelkoja suden suhteen myös lietsotaan aivan suhteettoman paljon. Milloin on kyse koirasusista, milloin susia on Suomessa tuhansia, ja milloin kerrotaan varmana tietona, että minä tahansa päivänä susi hyökkää ihmisen päälle. Maailmassa on paljon... [Anne Kalmari: Ei ole koirasusia? — Hannu Hoskonen: On, hyvänen aika!] Suomessa ei ole tosiaan koirasusia ja susia on vain 300 ja susi on viimeksi hyökännyt ihmisen kimppuun 1800-luvulla. Haluan kysyä ja toivon, että jokainen voimme itseltämme kysyä: millainen on suomalainen luontosuhde, joka ei kestä muutamaa sataa sutta luonnossamme? [Petri Huru: Maalaisjärkinen!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

18.06 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy edellä puhetta johtanutta puhemies Rinnettä kiittää huomiosta. Kyllä itsellenikin tuli hieman paha olo siitä, että huutele on niin voimakasta tässä salissa silloin, kun ollaan eri mieltä. Ainakin omalta osaltani koetan, vaikka se joskus lipsahtaa itselläkin, kunnioittaa kuitenkin toisten puheenvuoroja.

Sutta on suojeltava, sillä se kuuluu Suomen luontoon, ja kannanhoidollinen metsästys tulee olla osaavissa käsissä, ettei käy niin kuin kävi viimeksi. Se oli valitettavaa, ja sen takia me käydään tätä keskustelua, kylläkin perustellusti.

Ja niin kuin aiemmin sanoin, valiokunta teki erittäin laajan ja hyvän ja harkintaan perustuvan mietinnön, jossa lausumat ovat kuitenkin sellaisia, että ne eivät johda suoranaisesti suden metsästyksen aloittamiseen vaan sitä tehdään... [Hälinää — Puhemies: Jatkakaa!] ...siihen annetaan se mahdollisuus, kun kantaa arvioidaan. Ja kuten debatissa toin esille, tämänhetkisessä kannan arviossa on niin vahvasti tämä geneettinen pohja esillä, että jo sen arvioimiseksi, etteikö lukumäärä olisi missään vaiheessa se signaali, että voidaan kantaa

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

hoitaa, on niin paljon vastakkain sen suhteen, mitä me Länsi-Suomessa tällä hetkellä jo kohtaamme. Mikäli edelleen pidettäisiin kiinni yksinomaan siitä, että tavallaan vain geneettinen raja-arvo on suotuisan kannanhoidon kannalta määräävä tekijä, se johtaa siihen lopputulokseen, että meillä läntisessä Suomessa voisi olla vaikka se 500 sutta.

Minun mielestäni pitää olla myös sosioekonominen peruste sille, kun ihmisten pelko ja pihasukien vierailut ovat jo arkipäivää. Minä ymmärrän pihasukia, jotka hakevat uutta reiviä. Yleensä ne eivät ole niitä, jotka vierailevat pihassa säännöllisesti ja aiheuttavat haittaa, mutta eipä noita vahinkotilastoja tarvitse kovin pitkälle muistella, kun sieltä löytyy satoja lampaita, kymmeniä nautoja, koiria, myös muita kuin metsästyskoiria, ja kyllä minä pidän sitä ensiarvoisen tärkeänä, että meillä hirvikannan osalta on mahdollista käyttää koiraa hirvikannan niin sanotusti aisoissa pitämiseen, sillä hirvi jos joku on sellainen eläin, joka aiheuttaa tässä maassa ehkä eläimistä kaikkein eniten surua ja murhetta liikenneonnettomuuksien muodossa, joten kyllä sen kannan osalta pitää olla harkintaa.

Tässä tuotiinkin jo esille edustaja Kalmarin osalta tämä metsäpeuran harvinaisuus konttasien harvinaisuus, ja jossain kohtaa ihmisen pitää luonnon tasapainon kannalta harkintaa kyetä käyttämään myös niin, että kantaa pitää pystyä arvioimaan jotakin eläintä suojelukseen toinen eläin vaakakupissa, ja sitä kautta myös ihmisen pitää olla siihen valmis.

Arvoisa herra puhemies! Me menemme nyt tällä ja äänestämme tästä ensi viikolla, ja toivotaan, että kun tämä kannanhoidollinen metsästys tulee, niin se onnistuu niin hyvin harkiten ja erityisesti kunnioittaen, että meillä suotuisan suojelun taso ei vaarannu, ja se pystytään arvioimaan niin oikeudenmukaisesti, että kanta säilyy hyvänä ja meillä on susi vastakin luonnossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Norrback.

18.11 Anders Norrback r: Tack, ärade talman! Jag vill börja med att ännu en gång tacka initiativtagarna till medborgarinitiativet. Det har gett oss möjlighet här i riksdagen att fördjupa oss i problematiken. I jord- och skogsbruksutskottet har vi haft en djupgående genomgång av problematiken. Min personliga åsikt är tydlig: vargen hör till den finska naturen, men den hör inte hemma i kulturlandskap. Denna åsikt betyder i förlängningen att vargen behöver beskattas så att den återfår sin rädsla för människan.

Det andra jag vill betona är att jag ser frågan om vargen som en fråga om vår natur. Jag vill att vargfrågan ska behandlas som en fråga som i första hand utgår från människans samspel med naturen och inte som i dag, när den i första hand hanteras via juridiska hårdklyverier. Något är fel i dagsläget när det är domstolarna som styr vår vargpolitik.

Arvoisa puhemies! Susipolitiikka luo tunteita ja herättää keskustelua. Miksi? Luulen, että se johtuu siitä, että susi on petoeläin, joka ehkä muita petoeläimiä enemmän vaikuttaa sen alueella asuvien elämään. Susi luo pelkoa ja epävarmuutta alueiden asukkaille. Se aiheuttaa suurta haittaa kotieläimille. Se vaikuttaa elinympäristöömme ja elintapaamme ratkaisevalla tavalla.

Oman kokemukseni kautta voin todeta, että tuotantoeläinten pitäminen alueella, jolla on tiheä susikanta, on haastavaa. Tämä tuli viimeksi esiin viime lauantaina, kun henkilökohdaisesti sain tiedon, että viiden suden lauma vaeltelee meidän laitumen ulkopuolella.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ärade talman! Människan är en del av naturen. Vi kan inte både äta kakan och ha den kvar. På Björköby i Korsholms kommun håller vår nuvarande vargpolitik på att avsluta en flera hundra år gammal tradition. 2020 dödades över hundra vargar, om jag minns rätt var det närmare 150. I våras upptäcktes en varg i området. Denna var med nuvarande lagstiftning omöjlig att åtgärda innan den har förorsakat skada. Resultatet var att historien upprepade sig, precis som ledamot Strand redogjorde för. Han hade möjligheten — eller var tvungen — att besöka platsen, om jag får säga så.

Nu tappar vi sannolikt den biologiska mångfald som betande djur har gett oss i det här området i flera hundra år. Ett annat exempel: i min by har vi exempel på sådana familjer som under vissa perioder har vargbesök på sin gårdsplan dagligen. Barnen i familjerna undrar förstas varför de inte får leka i skogen i dag. Många känner sig hjälplösa och övergivna av samhället när åtgärder inte får vidtas. Andra blir desperata. Lagbrott som tjuvjakt ska ju alltid fördömas och bestraffas, men något är fel i vår politik om i övrigt hederliga medborgare med inte ens en fortkörningsbot överväger olagliga åtgärder.

Arvoisa puhemies! Voin lasketella lukuisia esimerkkejä siitä, miten sudenhallintamme on epäonnistunut ja miksi se tulisi uudistaa. En edes maininnut suden vaikutuksia metsästyskulttuuriimme. Valiokunnan mietintö on ensimmäinen askel oikeaan suuntaan, jos haluamme suojella paitsi niin maaseudun kuin saariston asukkaita myös susia. Tarvitsemme toimenpiteitä, jotka pysäyttävät kehityksen nopeasti kasvavista susikannoista kärsivillä alueilla, joissa susi ei näe ihmisiä uhkana. Jokaisella tulisi olla mahdollisuus suojella lemmikkejään ilman pelkoa rikollisen leimasta. Meidän on kuunneltava enemmän ihmisiä, jotka elävät luonnossa ja sen kanssa.

Luonnonsuojelun tulee olla luontomme suojelus, ei laillisten harjoitusten leikkipaikka. Tuen täysin valiokunnan mietintöä. Jos hyväksymme sen, sekä ihmiset että susi voivat elää parempaa elämää tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

18.15 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Susiasiat ovat olleet jo pitkään suuremmassa solmussa kuin ne ovat olleet 200 vuoteen, vaikka kaikki ratkaisun avaimet ovat olleet olemassa. Nyt ne ratkaisut on kirjoitettu tähän valiokunnan mietintöön, 21-sivuiseen paperiin, jossa käsitellään asiaa täysin kiihkottomasti ja laajasti eri näkökulmat huomioiden. Sen takana olivat lähes kaikki puolueet ja valiokunnan jäsenet. Sanoisinkin, että tämä on nyt tekemistä vaille valmis.

Kansalaisten viesti on ollut selvä jo kauan. Susiongelmille on vihdoin saatava toimivat ratkaisut, ja siihen tämä mietintö tähtää. Hallituksen on ryhdyttävä asiassa toimeen mitä pikimmiten. Tilanteen ei saa enää antaa pahentua piiruakaan, sillä siitä kärsivät entisestään eivät pelkästään susialueilla elävät ihmiset ja luottamus viranomaisiin vaan myös itse susi. Suden suojelu on saanut ajan saatossa tarpeettoman suuret mittasuhteet, eikä se todellakaan ole ollut itse eläimen etu, päinvastoin. Susiviha on kasvanut, eikä se viha herkästi hälvene, mikä on täysin ymmärrettävää.

Mietintöön jätetty vastalause ei toimi suden edun mukaisesti, suomalaisten edusta puhumattakaan. Kanta on suurentunut ja ongelmien ja haittojen määrä kasvanut, eikä niihin ole ollut tiukan suojelun takia tarpeeksi keinoja puuttua. Ja niitä keinoja, mitä on ollut, ei ole uskallettu käyttää. Esimerkiksi häirikkösusien poisto ei ole tapahtunut niin joustavasti kuin

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

pitäisi. Suojelua on harjoitettu lähestulkoon keinolla millä hyvänsä piittaamatta seurauksista. Siinä ei ole huomioitu maaseudulla asuvien ihmisten sosiaalista kantokykyä, ei liioin suden vaikutusta uhanalaiseen metsäpeurakantaan, eikä ole välitetty myöskään turvallisuusnäkökulmista tai elinkeinon harjoittamisen edellytyksistä.

Arvoisa puhemies! Kun susi ei pelkää ihmistä, ollaan ongelmissa. Sen sekä kannansääntelyn vuoksi kannanhoidollinen metsästys on yksiselitteisesti mahdollistettava. Se vaatii muutoksia lainsäädäntöömme, mutta samanaikaisesti on vaikutettava yhteistyössä muiden maiden kanssa EU:ssa siten, että susi siirrettäisiin luontodirektiivin tiukasti suojelluista lajeista metsästettävien lajien liitteeseen, kuten mietintömme ehdottaa. Nyt on se viimeinen hetki, kun suunta on vihdoinkin käännettävä. Kenenkään selän taa ei enää saa piiloutua, ei EU:n, ei virkamiesten. Susialueiden ihmisten hätähuuto on kuultu, ja meidän poliitikkojen tehtävä on ratkaista tilanne viimein. Susi tappaa lampaita laitumille, metsästyskoiria kesken jahdin, tunkeutuu navetoihin sisään ja pihapiireihin vieden lemmikkikoiria jopa ihmisen näköetäisyydeltä. Susi kuuluu Suomen metsiin, muttei ihmisten pihoihin. Ihmisarkuus on palautettava.

Arvoisa puhemies! Samaa suttua metsästetään niin Virossa kuin Ruotsissa, eikä se ole unionille tai suojelulle ongelma. Täällä Suomessa esteet on luotu itse, ja ne pitää nyt vihdoinkin ja viimein purkaa. Kuten jo sanottua, nyt toimeen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ollikainen.

18.19 Mikko Ollikainen r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Vargen har skapat debatt, väcker och har också väckt mycket känslor, vilket vi har sett här. Inte utan orsak, och tack till alla som har undertecknat det här medborgarinitiativet.

Det är för mig helt klart att vi behöver en stamvårdande jakt, så är det. Och ett stort tack till jord- och skogsbruksutskottet för det betänkande som man har gjort. Vargen hör inte hemma i tätbebyggelse bland tamdjur och produktionsdjur. Det berör folks inkomst, trygghet och välmående. Ytterligare har vargen på många orter också ställt till det för den enskilda individens ekonomi. Därför behöver vi nu skapa en förändring där man inte längre ska behöva vara rädd om sina djur som betar.

Vargen är i grunden — som jag har förstått det — ett skyggt djur och ska så förbli, tycker jag. Notera: detta handlar inte om att utrota vargen, utan om att hålla stammen i balans. Jag anser att det här ska vara helt möjligt.

Exemplen där vargen förstört är många. Vi har hört här då ledamot Strand väldigt beskrivande tog upp då han besökte Björkö i Korsholm, där då vargen störde och också rev fåren som varit på sommarbete. Och precis som det framkom här så handlar det om biologisk mångfald och en landskapsvård, att utföra den här kulturella gärningen att ha fåren över sommaren ut i skärgården. Det här skedde 2020, det här skedde i år, och det handlar om hundratala får.

Det väsentliga nu är att lagberedningen inleds och den stamvårdande jakten kan göras. Jakt på varg i stamvårdande syfte har flera positiva effekter. Förutom att den stamvårdande jakten minskar skador som vargen orsakar, bibehåller vargen sin skygghet för människan. Således hålls den i vildmarken där den hör hemma. Den ska inte vistas kring husen där människor bor och djur håller till. Den stamvårdande jakten minskar också på skador som förorsakas på jakthundar.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Det är bättre att ha en omfattande reglerad, kontrollerad jakt än en omfattande tjuvjakt, som säkert också kan ha förekommit, vilket riskerar göra vanliga hederliga medborgare till förbrytare bara för att de vill skydda sin egendom och upprätthålla sin livskvalitet.

Det är en fråga om att kunna leva kvalitativt även på landsbygden. Ingen ska behöva vara rädd för att rovdjur angriper vare sig människor eller husdjur. Därför behöver vi stifta en lag om stamvårdande jakt på varg, och det här betänkandet är nu ett steg i rätt riktning.

Arvoisa puhemies! Sudet herättävät monia tunteita, kuten myös tässä on tullut esille, ja syystäkin. Sudet ovat käyneet pihoilla, ja pihakäynneistä kärsivät asukkaat. He kertovat, että he ovat peloissaan kouluun kulkevien lasten puolesta.

Olin ennen eduskuntaa, kuten tässä jo mainitsin, kunnanjohtajana Vöyrin kunnassa, ja keväällä 2018 yksi häirikkösusi aiheutti todella suurta turvattomuuden tunnetta kunnassamme ja varsinkin Oravaisissa. Susi liikkui ympäri kuntaa. Tämä susi repi muun muassa koiran, siis perheenjäsenen, hengiltä 300 metriä päiväkodista, 400 metriä koulusta. Myöhemmin susi liikkui myös koulun pihalla, ja silloin laitettiin myös niin sanottuja susikyypitejä. Elikkä siinä oli turvattomuuden tunnetta aika paljonkin. Viimeisten viikkojen tai kuukausien aikana on myös kotikunnassani Maalahdessa havaittu susia.

Sudet eivät kuulu tiheään asutetuille alueille. Niiden ei tule liikkua ihmisten, tuotantoeläinten ja kotieläinten joukossa. Tiedetään muun muassa, että susi on aiheuttanut mittavia vahinkoja Björköbyssä, mistä tuossa just mainitsin.

Elikkä nyt tarvitaan metsästyslakiin tämä kirjaus, joka määrittelee kannanhoidollisen suden metsästyksen. Kannatan tätä, ja tämä on askel oikeaan suuntaan. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

18.24 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kaksi vuotta sitten tässä salissa avattiin suden kannanhoidollista metsästystä koskevan kansalaisaloitteen käsittely. On todella sääli, ettei jo silloin täällä eduskunnassa ole proaktiivisesti tartuttu susien aiheuttamiin ongelmiin, mutta onneksi kansalaiset ymmärsivät tilanteen vakavuuden. Kiitos vielä kertaalleen kansalaisaloitteen alullepanijoille ja nyt myös maa- ja metsätalousvaliokunnalle tästä työvoitosta. Toivoin hartaasti silloisessa puheenvuorossani, että ratkaisut tehtäisiin ilman isompia intohimoja kumpaankaan suuntaan ja asiassa kuultaisiin myös kentän ääntä tarkalla korvalla. Nyt näyttää, että järki voittaa. Aloitteen tarkoituksena ei ole poistaa sutta Suomen luonnosta, vaan taustalla on aito huoli maaseudulla asuvan väestön ja heidän kotieläintensä turvallisuudesta, suomalaisille tärkeän koirametsästyksen rapautumisesta ja suden maaseudulla elinkeinoille aiheuttamista vahingoista.

Puhemies! Vihdoin hyvin perusteellisesti laadittu valiokunnan mietintö on valmistunut, ja näyttäisi siltä, että olemme menossa kohti suden kannanhoidollista metsästystä täällä Suomessakin. Tämä on oikea suunta. Harmillisesti mietintö ei ole aivan yksimielinen: vihreiltä puuttuu edelleen pitkän ja seikkaperäisen selvityksenkin jälkeen ymmärrys susialueilla elävien ihmisten arjesta ja susien aiheuttamista ongelmista, vaikka lähes poikkeuksetta valiokunnan saamissa lausunnoissa katsotaan, että suden kannanhoidollinen metsästys on osa EU:n luontodirektiivin mahdollistamaa keinovalikoimaa. Viimeistään tämän mietinnön pohjalta tuli todistettua, että tukea kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseen tulee lähes kaikkien puolueiden edustajilta. Nyt on tekojen aika.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Loppuun vielä metsästäjille: Meitä on Suomessa yli 300 000. Meillä on yhteinen, perinteikäs, arvokas harrastus, mikä on monille myös paljon enemmän. Se on elämäntapa. Ei nälvitä toisiamme, vaan pidetään yhtä. Se takaa myös tuleville sukupolville tärkeän metsästyskulttuurin säilymisen. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro! — Jari Myllykoski: Täytyy myöntää, hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Strand.

18.27 Joakim Strand r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Tässä ovat edustajat Ollikainen ja Norrback ja Koponen ja Simula ja Östman ja Savola ja Kettunen ja Myllykoski ja moni pitäneet erittäin hyviä puheenvuoroja. Ehkä muutama pointti vielä debattipuheenvuoroni lisäksi.

Några grejer ännu som tillägg till den här debatten vi förde tidigare. Någonting som har förvånat mig är nog dels en typ av demokratiförakt, att man inte har respekt för det att en väldigt stor del av de demokratiskt folkvalda i denna sal vill ha och har länge velat ha till stånd stamvårdande vargjakt. Att man på något sätt inte respekterar det, att man inte heller visar respekt för de människor som har vargen nära inpå sig i vardagen, det är någonting jag inte förstår, då man annars ger sig ut för att vara väldigt liberal, men ändå inte vill tillåta att människor ska få leva i trygghet hemma där de bor.

Tässä on jotain, mitä en itse ymmärrä, kun jotenkin ei millään tavalla kunnioiteta niitten ihmisten pelkoa, joita tämä aidosti koskee. Miksei heille suoda sitä turvallista arkea? En voi ymmärtää. Ja kun puhutaan hyväksyttävyyden lisäämisestä asutuskeskuksissa — siis ei-hän susi kuulu millään lailla asutuskeskuksiin.

Jag har liksom ingen förståelse för att vargarna skulle höra hemma i tätort. Det är liksom helt otroligt. Om man tänker på ordningslagen, som också stipulerar att hundar ska vara kopplade i tätort — varför skulle vargar få röra sig fritt i tätort på skolgårdar?

Koirien tulee olla kytkettynä taajamissa. En ymmärrä, miksi susi saisi liikkua koulupihoilla — aivan käsittämätöntä.

Tidigare hörde man också argument om att eftersom vargen inte har gått åt människor på hundra år så är de ofarliga. Nå, inte har ju heller någon lejon gått åt människor på hundra år i Finland, men vi har inte haft några lejon heller i bebyggelse på hundra år. Det betyder inte att man tar hit och kastar in något lejon på en skolgård. Man måste förstå att det handlar om farliga djur som människor har en befogad rädsla för. Jag skulle vilja fråga dem som motsätter sig i det här: Tycker ni det är okej att vi har kommuner som skickar barn med taxi till skolan på grund av vargen?

Onko teidän mielestänne normaalia, että taksilla viedään lapsia kouluun susista johtuen? [Anne Kalmari: Ei ole!] Tässä nimenomaan edellinen puhuja, edustaja Ollikainen, toimi Vöyrillä kunnanjohtajana, ja siellä susitaksit pyörivät useamman kuukauden ajan, ja ilmeisesti Itä-Suomessakin on vastaavia tilanteita. Mielestäni on täysin absurdia ja käsittämätöntä, että viedään lapsia taksilla kouluun — på grund av att vi har vargar.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Någonstans borde någon klocka ringa och också visa respekt för de människorna, för det handlar också om förtroende för våra myndigheter.

Tässä on kyse myös luottamuksesta viranomaisiin. Mielestäni se on myös tärkeää huomioida.

Men jag tror att det mesta blev sagt där i debatten, så jag avslutar här, men önskar att man skulle visa lite respekt och förståelse för de människor som det här faktiskt gäller. [Peter Östman: Bra tal, ledamot Strand! — Petri Huru: Hyvä puhe!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hassi.

18.30 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on ajoittain hiukan kiivaan sävyinen, mutta luulin, että me olemme kuitenkin yhdestä asiasta yksimielisiä, ja se on se, että häirikkösudet, vaaraa aiheuttavat sudet pitää voida ampua. [Välihuutoja] Minulla on se käsitys, että sitä menettelytapaa tässä asiassa on mahdollista parantaa. Luulen, että valtaosa niistä ongelmista, mitä tässä on tuotu esille, korjaantuisivat sitä kautta.

Mutta pidän valitettavana sitä, että valiokunnan enemmistö ei ole halunnut toimia parhaan tutkitun tiedon pohjalta. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Istuvan hallituksen ohjelma lupaa, että päätöksiä tehdään tietopohjaisesti. Valiokunnan enemmistö ei ole tältä pohjalta halunnut lähteä vaan on halunnut lähteä kiirehtimään susien ampumisen helpottamista odottamatta maan parhaiden asiantuntijoiden eli Luonnonvarakeskuksen arviota siitä, mikä on suden suotuisan suojelun taso. Tässä syyskuussa ilmestyneessä Luken raportissahan todetaan, että se suotuisan suojelun taso riippuu paitsi lukumäärästä myös geneettisestä monimuotoisuudesta. Pitkän aikavälin geneettinen elinvoimaisuus edellyttää niin sanottua efektiivistä populaatiokokoa 1 000, mutta se, mikä lukumäärä tarvitaan, riippuu siitä, miten sudet pääsevät liikkumaan Suomen sisällä — meillä on tutkimuksissa todettu, että on aika erilliset läntiset ja itäiset susikannat — ja myös, miten susi pääsee liikkumaan sekä itään että länteen rajojen yli.

En vastusta sitä, että sutta metsästetään sitten, kun se suotuisan suojelun taso on saavutettu, mutta olemme siitä varsin kaukana. Olen pahoillani myöskin siitä, että tätä käsitettä ”kannanhoidollinen metsästys” käytetään aivan harhaanjohtavasti. Sillähän keskustelussa tarkoitetaan pääasiassa sitä, että pitäisi pystyä asettamaan tällaisia lukumääräkiintiöitä, montako sutta saa ampua. Keskustelussa edustaja Pitko jo viittasi Turun hallinto-oikeuden tuoreeseen päätökseen, jolla kumottiin kolmen suden kannanhoidollisen metsästyksen lupa Somerniemellä. Hallinto-oikeus katsoo, että tästä Riistakeskuksen päätöksestä ei käy selvästi ja täsmällisesti ilmi, mihin luontodirektiivin mukaiseen hyväksyttävään päämäärään kannanhoidollisella poikkeusluvalla on pyritty. Olen siis siitä mieltä, että jos on kannanhoidollinen metsästys, niin sillä pitää olla kannanhoidollinen tavoite, joksi ei riitä se, että halutaan vähentää susien lukumäärää.

Mitä tulee sitten kansainvälisiin esimerkkeihin, niin ihmettelen sitä, miten on mahdollista, että Virossa pärjätään noin 500 suden kanssa, Liettuassa noin 600:n, Latviassa 900:n, Romaniassa, Turkissa ja Espanjassa tuhansien susien kanssa, jos meillä 300 on liikaa. [Eduskunnasta: Ja Ruotsissa!]

Asia, josta tässä keskustelussa ja yleensä susista puhuttaessa ei puhuta juuri lainkaan, on suden rooli ekosysteemeissä. Toisaalta me maa- ja metsätalousvaliokunnassa olemme mo-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

neen kertaan kuulleet, että koska hirviä on liikaa, niin metsää istutettaessa on melkein pakko istuttaa kuusta, koska hirvet syövät muiden puiden taimet, ja se alkaa olla ongelma muun muassa siksi, että ilmastonmuutos helpottaa kaarnakuoriaisia, jotka sitten tuhoavat näitä kuusia. Mikä rooli voisi olla sillä, jos viisaasti säätelisimme susikantaa?

Yellowstonen kansallispuistossa Yhdysvalloissa tehtiin 27 vuotta sitten koe, kun sinne palautettiin 14 sutta ensisijaisesti juuri hirvikannan kurissa pitämiseen, ja tulos oli se, että hirvien määrä stabiloitui, mutta vielä tärkeämpää on, että niiden käytös muuttui. Ne alkoivat varoa avoimia rantoja, mikä tarkoitti sitä, että jokirannoissa kasvillisuus, erilaiset pusi-
kot ja marjat ynnä muut elpyivät, tuli kukkivia kasveja, marjoja, pölyttäjiä, lintuja niiden kanssa. Rantojen eroosio väheni, joet kapenivat, joissa vesi puhdistui. Tuli myös uusia, alueelta jo poistuneita tai harvinaistuneita nisäkkäitä, kuten saukkoja ja majavia. Eli suden palauttamisella oli erittäin dramaattinen myönteinen vaikutus kansallispuiston ekosysteemiin Yellowstonessa.

Minun mielestäni, kun me tutkimme susia, meidän pitäisi tutkia myöskin sitä, mitä ekosysteemipalveluita sudet voisivat Suomessa muun muassa metsänhoidolle tarjota, mutta on selvä, että ihmisten susiin liittyviin pelkoihin ja huoliin pitää suhtautua vakavasti. Maailmalla on kokeiltu ja hyviksi havaittu, toimiviksi havaittu monia keinoja, joita muun muassa edustaja Pitko puheessaan esitteli, joten en toista niitä tässä, mutta näitä keinoja soisin Suomessa aktiivisemmin käytettävän ja myöskin yhteiskunnan niitä tukevan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Östman.

18.37 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi tässä sanoi, että tämä kannanhoidollinen metsästys ei ole oikea työkalu tähän ongelmaan. Haluan siksi palauttaa mieleen vähän lähihistorian tapahtumia. [Satu Hassi: Sanaa käytetään väärin!] — Sanoinko väärin? [Satu Hassi: Sitä sanaa käytetään väärin!] — Eli sitä sanaa käytetään väärin. No, yritän nyt sitten tässä käyttää oikeita sanoja.

Suomen riistakeskus, jolla on oikeus myöntää susien metsästyslupia, hylkäsi syyskuussa 2014 poikkeuslupahakemuksen kuuden suden metsästyksen Toholammin alueella. Lupia oli haettu karjankasvatukselle aiheutuvien merkittävien vahinkojen estämiseksi sekä yleisen turvallisuuden vuoksi. Samana vuonna heinä—elokuussa oli dokumentoitu neljä tapausta, joissa karjalle oli aiheutunut vahinkoa. Sudet olivat tappaneet 19 lammasta, karitsan ja vasikan.

Metsästystä koskevan poikkeuslupan hylkääminen tilanteessa ei mielestäni noudattanut perustuslain takaamia oikeuksia kansalaisten turvallisuuteen ja kotirauhaan. Riistakeskuksen päätös sai minut laatimaan kirjallisen kysymyksen asiasta vastaavalle ministerille. Silloisen ministerin epämääräiset vastaukset saivat minut ymmärtämään, että meillä on vakava ongelma, joka tulee kasvamaan, ja se on nyt edessämme. Ihmisarkuuden menettäneet sudet eivät käyttäydy tällä hetkellä lajille tyypillisesti ja aiheuttavat turvallisuushkan väestölle, karjalle ja metsästysoirille, niin kuin me kuulumme myöskin Strandin kertomuksesta siitä, mitä hän sai nähdä kesän aikana siellä Vaasan saaristossa. Susista on tullut toistuva ongelma yhä useammalle alueelle maassamme.

Keväällä 2018 tein eduskunnassa toimenpidealoitteen, jossa ehdotin, että suden luokitelusta erittäin uhanalaiseksi eläimeksi käytännössä luovuttaisiin. Jo tuolloin Suomessa liikkui useita susilaumoja lähes koko maassa: Itä-Suomessa ja Kainuun alueella ja myös

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Turun seudulla ja Pohjanmaalla. Vaadin silloin, että hallitus ryhtyy toimiin salliakseen suden kannanhoidollisen metsästyksen koko maassa.

Värderade talman! Våren 2018 lämnade jag in en åtgärdsmotion i vilken jag föreslog att klassificeringen av vargen som ett ytterst utrotningshotat djur bör ändras. I det läget, redan då, rörde sig ett flertal vargflockar förutom i östra Finland och Kajanatrakten även i Åboland och Österbotten. Jag krävde då att regeringen vidtar åtgärder för att tillåta stamvårdande jakt på varg.

Djurskyddsaktivisterna säger att vi ska lära oss leva med vargen. De vill inte tillåta skyddsjakt utan tror att man kan fördriva vargarna genom att skrämma dem. Det är oförsvarbart att vara så naiv. Det hjälper inte att skrämma vargarna till grannkommunen.

För att råda bot på problemet måste det fällas ett större antal vargar.

Arvoisa puhemies! Keskustelemme vihdoin kansalaisaloitteesta ja maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnöstä, jossa ehdotetaan toimia, jotka luovat puitteet suden kannanhoidolliselle metsästykselle. Lisäksi lain on mahdollistettava tarkempi susikannan koon arviointi, varmistettava lajin puhtaus ja määriteltävä kansallisesti yhtenäinen lähestymistapa uhkaa tai vaaraa aiheuttavien susien poistamiselle nykyistä tehokkaammin. Olemme monta vuotta yhdessä maaseudun kollegojen kanssa tehneet työtä, jotta löytäisimme ratkaisun kasvavaan susiongelmiaan. Annan täyden tukeni kansalaisaloitteeseen sisältyville ehdotuksille ja kannatan maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotusta ja samalla yhdyin valiokunnan hyviin lausumiin. Susi ei kuulu taajaan asutuille alueille.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eskelinen.

18.42 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos aloitteiden tekijöille ja valiokunnalle hyvästä työstä. Täällä jossain puheenvuorossa asialla ei tuntunut hyvin kiirettä olevan, mutta edustaja Östmanin loistava kuvaus tästä historiasta, miten pitkään tätä on pyriteltty täälläkin talolla, oli hyvä, sillä tässä asiassa mielestäni on päästävä eteenpäin.

Ihmisillä niin taajaan asutuilla alueilla kuin erityisesti maaseudulla on huoli tällä hetkellä susikannan osalta, ja erityisesti kun ne siellä pihapiireissä pyörivät, on niin elinkeinon harrastamisen kuin kotieläintenpidon plus sitten ihmisten arjen kanssa tällä hetkellä aidosti huoli. Minullakin on useita kuvia tältäkin syksyltä jo raadelluista metsästyskoirista, ja se kertoo siitä tilanteesta tällä hetkellä, ja niillä alueilla, missä susikantaa on — erityisesti tuolla meidän puolella Ylä-Karjalassa ja Keski-Karjalassa ja Kainuussa — kyllähän se tänäkin syksynä hirvijahti ilman koiria ilmeisesti joudutaan pitämään. Esimerkiksi Kainuussa taitaa olla melkein peurakanta tällä hetkellä jo tuhottu. [Raimo Piirainen: Syöty!]

On kuvia myös koulutiellä kulkevista susista syksyn aikaan, ja havaintoja on useita, niin kuin edustaja Hoskonenkin tuossa aiemmin totesi.

Se myös harmittaa, että hieno koirankasvatusharrastus ja metsästyskulttuuri ja metsästysharrastus ovat monilla alueilla vaarantumassa.

Niin kuin tuossa jo debatissa totesin, niin kannanhoidollisen metsästyksen tarkoitushan on pitää se kanta säädellyllä tasolla. Eihän tässä suden suojelua ole kukaan lakkauttamassa, ja susi kuuluu Suomen luontoon, niin kuin täällä on todettu. Tällä kannanhoidollisella metsästyksellä eläin arkuutetaan, ja näinhän se on toiminut karhun ja ilveksen osalta. Näin uskon, että se toimii myös sitten suden osalta.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Toinen asia tietysti on häirikkösusien nopeammat käytännöt ja menettelyt, mitä valiokuntakin on esittänyt, jotta ne pystytään sitten poistamaan, jotta ne eivät tee suurempaa vahinkoa. Lammastiloilla tänä syksynä jälleen kerran häirikkösudet ovat vierailleet.

Ruotsi salli talvella 21—22 luvituksen 33 suden osalta, ja siellähän on jaettu alueittain tämä kannanhoidollinen metsästys, mikä kuulostaa järin järkevältä.

Toinen ongelma ovat tietysti valitusmenettelyt, joita nyt sitten sudenkin osalta, samoin ilveksen osalta ja erityisesti vielä karhunkin osalta tänä syksynä Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa tuli eteen. Meillä on laskettu, että meidän matkailuyrittäjät ja metsästyseurat noin puoli miljoonaa menettivät rahaa tänä syksynä karhunmetsästyksen siirryttyä, ja joku matkailuyrittäjä, useampiakin varmaan, on aikamoisissa vaikeuksissa. Näitten valitusmenettelyjen jouduttaminen ja jonkunäköisen ohituskaistan rakentaminen, jotta pystyttäisiin metsästysaikaan kannanhoidollista metsästystä harrastamaan, olisi äärimmäisen tärkeää.

On helppo tukea valiokunnan lausumaehdotuksia ja toimenpiteitä, ja toivon kovasti, että tässä asiassa päästäisiin eteenpäin pitkän historiapolun jälkeen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Savola.

18.46 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan myöskin kiittää näitä kansalaisaloitteen tekijöitä. Maa- ja metsätalousvaliokunnassa tätä asiaa on käsitelty jo melko pitkänkin aikaa ja kuultu laajasti asiantuntijoita ja päästy tähän lopputulemaan, missä nämä valiokunnan lausumaehdotukset ovat, ja tästä nyt sitten pääsee eduskunnan suuri sali päättämään.

Kun tätä keskustelua tässäkin salissa kuuntelee, niin aika vastakkain asettunuttahan se on ja ei voi välttyä myöskään siltä ajatukselta, että riippuen siitä omasta asuinpaikkakunnasta — tuleeko isosta kaupungista vai maaseudulta — on aika erilainen näkemys siitä, mitä tämän susikysymyksen kanssa pitäisi tehdä. Näitä esimerkkejä on aika lukuisia ympäri maata, maaseudulta, hieman taajempaankin asutuista ympäristöistä, missä susi on ongelma. On mennyt tuotantoeläimiä — niin lampaita, karjaa kuin poroja — mutta on mennyt myös kotieläimiä — metsästyskoiria ja niin edelleen — ja tämä on oikeastaan se syy, minkä takia tämä kansalaisaloite on tänne tullut. Ihmiset eivät luota, ihmiset eivät luota siihen, että pystyttäisiin tekemään päätöksiä häirikköyksilöiden poistamiseksi. Ihmiset eivät oikein luota siihen, että kun lupia annetaan metsästykseseen, niin näitä häirikköyksilöitä ja ongelmayksilöitä päästäisiin aidosti metsästämään. Tässä taas ongelmana on meidän oma oikeusjärjestelmämme ja myöskin se, että meillä on mahdollistettu se, että käytännössä tietty yhdistys voi kiusantekotarkoituksessa tehdä näitä valituksia eri puolille Suomea ja näin ollen jumittaa tämän lupaprosessin. [Anne Kalmari: Pöytälaatikkoyrityksiä!]

No, näihin otetaan näissä lausumaehdotuksissa kantaa, ja haluan ne myöskin tässä omassa puheenvuorossani lukea:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto vaikuttaa Euroopan unioniin sitten, että susi siirretään koko Suomen osalta luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V.”

”Eduskunta edellyttää, että suotuisan suojelutason viitearvo ei voi perustua pelkästään genetiikkaan, vaan kokonaiskestävyyden kannalta on otettava huomioon turvallisuus, sosiaaliset ja taloudelliset seikat sekä koiran avulla tapahtuvan metsästyksen kulttuurin säilyminen.”

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee esityksen metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta siten, että se annetaan eduskunnalle viimeistään marraskuussa 2022.”

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

”Eduskunta edellyttää, että kannanhoidollista metsästystä koskevat luvat myönnetään niin hyvissä ajoin, että ne ovat mahdollinen muutoksenhaku huomioon ottaen käytettävissä metsästysaikana ja että vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämistä sujuvoitetaan ja niitä koskevat valitukset käsitellään kiireellisenä” — huom., kiireellisenä.

”Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö seuraa kuluvana syksynä alkavalla metsästyskaudella rikoslain 4 luvun 5 §:n säännösten toimivuutta suhteessa uhkaa tai vaaraa aiheuttavan suden poistamiseen sekä selkiyttää pakkotilasääntelyn soveltamista kansalaisille suunnatuin ohjein ja neuvoin. Näitä toimenpiteitä koskeva selvitys tulee esittää eduskunnalle 28.2.2023 mennessä.”

Eli erittäin kovia toimenpiteitä, joilla nyt haetaan ratkaisua siihen, että suden kannanhoidollinen metsästys saadaan käyntiin, saadaan luotettavuutta tähän suomalaiseen järjestelmään, ja väitän — väitän — että saadaan myöskin hyväksyttävyyttä sudelle enemmän, jos pystytään kannanhoidollisen metsästyksen kautta poistamaan niitä ongelmayksilöitä ja pystytään pitämään se kanta sellaisena. Nimittäin on tiettyjä alueita Suomessa, missä tämä populaatio on selkeästi korkeampi, siitä on haittaa. Silloin siitä tulee taloudellisia menetyksiä, menetetään lemmikkieläimiä, ja siitä on myöskin uhkaa ja pelkoa ihmisille. Ja myös sen uhan ja pelon kautta tulee niitä kustannuksia, esimerkiksi niitten taksikuljetusten ynnä muitten kautta, mitä tässä on edellä ollut.

Kannatan tätä maa- ja metsätalousvaliokunnan tekemää lausumaehdotusesitystä tästä ja tulen myöskin täällä suuressa salissa sen puolesta äänestämään. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Könttä.

18.51 Joonas Könttä kesk: Arvoisa puhemies! Viime talvena suden kannanhoidollinen metsästys oli nytkähtämässä eteenpäin, kun maa- ja metsätalousministeriö esitti 20 suden metsästyskiintiötä. Tämä kaatui lopulta valitusten käsittelyyn. Valittaminen ja valitusten käyttäminen metsästyksen eväämiseksi on tullut liian tutuksi suurpetojen metsästyksessä.

Keskustelu susista on ollut jo vuosien ajan pinnalla, ja syystä. Ihmiset ovat huolissaan yhä lähemmäksi tulevien susien takia, jotka ovat menettäneet ihmisarkuutensa. Huoli on perusteltu. Ei vanhempien kuuluisi pelätä lastensa koulumatkan turvallisuuden puolesta, eikä kenenkään pitäisi nähdä kotieläintensä tulleen susien tappamiksi. Harrastan itsekin metsästystä ja olen surullisin mielin nähnyt ja lukenut susien raatelemista metsästyskoirista. Koirat ovat paitsi tärkeä osa metsästystä myös perheenjäseniä ja luotettavia kavereita, ihmisten parhaita ystäviä. Nykyinen susien suojelua korostava käytäntö on todella huono ja maalaisjärjen vastainen.

Eduskunnan käsittelyyn saapunut kansalaisaloite korostaa turvallista asumista maaseudulla, ihmisten ja kotieläinten turvallisuutta ja kansainvälisesti ainutlaatuisen metsäpeurakannan suojelua. Nykytilanne on kestävä, ja sudet on saatava kannanhoidollisen metsästyksen piiriin.

Herra puhemies! Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan valmistuneessa tuoreessa mietinnössä järki näyttää voittaneen. Suden kannanhoidollinen metsästys otetaan osaksi keinovalikoimaa, jolla suden suojelun ja suden aiheuttamien vahinkojen torjunta ja rajoittaminen turvataan. Asiasta edellytetään lainsäädäntötyön aloittamista mahdollisimman nopeasti. Tässä nykyinen eikä myöskään tuleva hallitus saa viivytellä.

Näiden asioiden korjaamisen lisäksi vuoropuhelua metsästäjien ja erilaisten järjestöjen kesken on syytä lisätä. Me metsästäjät olemme vastuullisia ja luontoa kunnioittavia suo-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

malaisia, eikä vastakkainasettelu hyödytä ketään. Jatkossa on välttämätöntä, että poikkeusluvut myönnetään nykyistä aiemmin, jotta oikeus kerkeää käsitellä tällaiset valitukset, joita nyt on nähty hyvinkin paljon, hyvissä ajoin ennen metsästyskautta. Hallinto-oikeuksilta on edellytettävä kohtuullista käsittelyaikaa. Tämän puolesta onneksi työ on jo aloitettu. Euroopan unionin politiikassa Suomen on ajettava suurpetojen liitesiiirtoa nykyisestä suojeltavien luokasta metsästettävien lajien luokkaan.

Arvoisa puhemies! Suomen keskusta kannattaa susien kannanhoidollista metsästystä. Maa- ja metsätalousvaliokunta — ja kiitokset vielä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajalle ja koko valiokunnalle erinomaisesta työstä — on esitellyt susien kannanhoidollisen metsästyksen mallin, joka toivottavasti etenee käytäntöön, joka kestää oikeudessa ja josta tulee aidosti toimiva tapa hallita susikantaa. Näin mahdollistamme turvallisen asumisen maaseudulla, kotieläinten säästymisen susien raatelulta ja koirien käyttämisen osana metsästystä myös jatkossa. Tavoitteena tulee olla se, että susien kannanhoidollinen metsästys mahdollistuu nopeasti. Huolellinen lainvalmistelu on luonnollisesti äärimmäisen tärkeää.

Toivon ja edellytän, että lakimuutokset käsitellään nopeasti ja susien kannanhoidollinen metsästys Suomessa näkee päivänvalon mieluummin nopeammin kuin hitaammin. Kiitän vielä kansalaisaloitteen tekijöitä, allekirjoittajia ja maa- ja metsätalousvaliokuntaa ja sen puheenjohtajaa erinomaisesta työstä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

18.55 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Me elämme keskellä yhä pahenevaa ilmastokriisiä, luonnon monimuotoisuuden hupenemista ja luontokatoa. Liian kauan me olemme ihmisinä eläneet tällä maapallolla niin, että olemme tuhonneet kaiken muun tietämme: ympäristön, luonnon ja eläimet. Meidän pitää priorisoida pitkän linjan ekologisia tosiasioita ohi taloudellisten hyötyjen.

Tässä kansalaisaloitteessa on kyse erittäin uhanalaisesta eläimestä, sudesta, joka on hyvin tiukasti suojeltu. Tällä hetkellä tilanne on se, että susia saa tappaa vain poikkeusluvilla. Tätä lupaa anotaan tilanteissa, joissa susi tai sudet käyttäytyvät poikkeavalla tavalla aiheuttaen uhkaa ihmisille. Nyt kansalaisaloite ja sitä tukeva mietintö avaisivat mahdollisuuden sille, että kannanhoidollinen metsästys avattaisiin. Viimeksi, kun samaa kokeiltiin, 2015—2016, susikanta romahti.

Arvoisa puhemies! Erittäin uhanalainen susi on ennen kaikkea poliittinen eläin. Tarkoitin tällä sitä, että huolimatta siitä, kuinka vähän konkreettista vahinkoa susi aiheuttaa ihmiselle, sen saama huomio ei ole missään mittasuhteessa vahinkoihin. Tämä ei poista tietenkään sitä tosiasiaa, että susivahinkojen kärsijöille vahingot ovat lähes aina traumaattisia ja raskaita. Siksi riskien ennaltaehkäisy ja korvausmenettely ovat niin tärkeitä.

Vasemmistoliitto on puolue, joka suhtautuu myötätuntoisesti eläimiin. Tuoreiden puolueen tavoitteiden mukaan tulee edistää rauhanomaista eläimen ja ihmisen rinnakkaiseloja. Lisäksi puolueen linjausten mukaan sudelle on annettava mahdollisuus lajille ominaiseen elämään.

Yhdyn vastalauseen sanomaan, jonka mukaan susivahinkojen estämisessä tulee ensisijaisesti käyttää muita keinoja kuin susien ampumista. Arvio susikannan suotuisan suojelun tasosta on vasta valmistumassa. Tässä tilanteessa olisi tieteenvastaista lähteä valmistelemaan lakia, joka mahdollistaisi suden kannanhoidollisen metsästäminen.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

18.58 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Käsitlemme kansalaisaloitetta suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittamisesta ja susivahinkojen estämisestä. Susi on erittäin uhanalainen laji ja tiukasti suojeltu. Sen kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen olisi ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden vahvistamisen kanssa. Pidän valitettavana sitä, että maa- ja metsätalousvaliokunnan selkeä enemmistö esittää kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista, vaikka arvio siitä, mikä on susikannan suotuisan suojelun taso, on vasta valmistumassa.

Hyvä päätöksenteko perustuu tutkittuun tietoon. Susien kannanarviointi on Suomessa maailman tarkimpia, ja se perustuu Luonnonvarakeskuksen tieteelliseen tutkimukseen. On erittäin huolestuttavaa, että valiokunta ei halunnut odottaa viranomaisten tuottamaa tutkittua tietoa ja suotuisan suojelutason viitearvon määrittelyä. Nyt emme tiedä, kestäisikö Suomen susikanta sen pienentämistä tavoittelevan metsästyksen. Siksi jätimme maa- ja metsätalousvaliokunnassa mietintöön vastalauseen yhdessä edustajien Pitko ja Kivelä kanssa. Olin itse paikalla valiokunnan varajäsenenä.

Sudella kuten muillakin suurpedoilla on tärkeä roolinsa ekosysteemien huipulla. Ne estävät muita nisäkäskantoja kasvamasta liian suuriksi ja pitävät yllä saalislajien kantojen elinvoimaisuutta. Ihmisen ei pitäisi horjuttaa lajien muodostamien monimutkaisten ekosysteemien tasapainoa, sillä seuraukset voivat olla arvaamattomia ja peruuttamattomia. Edustaja Hassi täällä aiemmin kuvaili suden ekosysteemivaikutuksia varsin ansiokkaasti.

Kuten vastalauseessa todetaan, yksi keino susitihentymien pienentämiseen Lounais-Suomessa olisi valkohäntäpeurojen talviruokinnan lopettaminen ja ilveksen metsästyksen keskeyttäminen. Luonnonvarakeskuksen mukaan yksi suurimmista syistä Lounais-Suomen susikannan kasvuun on juuri valkohäntäpeurojen lisääntynyt määrä. [Satu Hassi: Juuri niin!]

Arvoisa puhemies! Ymmärrän ihmisten huolia ja pelkoja, joita on tuotu esiin useissa puheenvuoroissa. Nyt tärkeintä onkin löytää kestävät ratkaisut ihmisen ja suden rinnakkaiseen eloon. Sitä varten tarvitsemme tutkimusta ja tutkittuun tietoon perustuvaa viestintää sekä tiivistä, avointa vuorovaikutusta tutkijoiden, eri sidosryhmien ja susista huolestuneiden kansalaisten välillä. Susien aiheuttamat vahingot on korvattava jatkossakin ja panostettava vahinkojen estämiseen. Viranomaisilla on ja tulee jatkossakin olla mahdollisuus myöntää vahinkoperusteisia poikkeuslupia susien pyytämiseen.

On kuitenkin niin, että valiokunnan enemmistön kannattama tappaminen toimii huonosti petovahinkojen ehkäisyssä. Useissa tutkimuksissa on todettu, että kotieläinvahinkojen määrä voi jopa kasvaa metsästyksen seurauksena. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että susien laumadynamiikka häiriintyy ja ravinnonhankinta vaikeutuu.

Vastalauseessa edellytetään, että suden kannanhoidollista metsästystä ei aloiteta ennen kuin tieteelliseen tutkimukseen perustuva suden suotuisan suojelun tason viitearvon vähimmäistaso on saavutettu ja että kannanhoidollisen metsästyksen ainoa tavoite ei voi olla susien lukumäärän vähentäminen vaan sillä pitää olla susikantaan liittyvä muu tavoite. Lisäksi edellytetään, että susivahinkojen estäminen tulisi ensisijaisesti hoitaa muin keinoin kuin sudet ampumalla. Suomessa on mahdollista jo nyt poikkeusluvalla ampua vaaraa aiheuttavat sudet silloin, kun muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole.

Suden kannanhoidollista metsästystä on Suomessa kokeiltu vuosina 2015 ja 2016. Kokeilut epäonnistuivat ja johtivat vaaratilanteiden lisääntymiseen. On myös tärkeää todeta,

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

että kokeilut eivät EU:n tuomioistuimen mukaan olleet lainmukaisia. Virheistä tulisi oppia, ei toistaa niitä.

Arvoisa puhemies! Ihmisten susiin liittyvät huolet ovat aitoja, ja ne on otettava vakavasti. Susikannan pienentäminen ei kuitenkaan ole ainoa tai paras tapa rajoittaa susiin liittyviä konflikteja. Meidän on panostettava ensisijaisesti vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja pelkojen lievittämiseen yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa ajankohtaiseen tutkimustietoon nojaten.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Piirainen.

19.03 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Sain tänään viestin Sotkamosta. Siellä hirvenmetsästyksen aloituspäivänä olivat sudet raadelleet metsästyskoiran — sitten sitä lähdettiin lääkäriin viemään, ja se matkalla kuoli. Ja liki samaan aikaan ne repivät pystykorvan ihan talon pihan lähellä. Elikkä kyllä nämä vahingot ovat siis merkittäviä. Siksi suden kannanhoidollinen metsästys vähentäisi susikonflikteja ja jopa salametsästystä. Kannanhoidollinen metsästys on tarpeen, sillä ilman sitä konfliktit ihmisten ja susien välillä lisääntyisivät ja samoin kävisi salametsästyksen. Kannanhoidollinen metsästys ei vaaranna suden suojelua mutta on tarpeen, jotta susi ja ihminen voivat elää rinnakkain alueilla, joilla susia on paljon.

Olen tyytyväinen maa- ja metsätalousvaliokunnan työhön, aloitteen huolelliseen käsittelyyn valiokunnassa. On pystytty punnitsemaan paljon keskustelua ja tunteita herättäviä kokonaisuuksia asiallisesti ja tutkittuun tietoonkin perustuen. Tästä olen tyytyväinen. Vaikka kansalaisaloite hylättiin, edisti kansalaisaloitteen huolellinen käsittely kuitenkin asioita ja sai aikaan hyvää keskustelua ja yhteistä tahtotilaa valiokunnassa.

Arvoisa puhemies! Suden kannanhoidollisen metsästyksen osalta valiokunta ehdottaa, että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan lainsäädäntöä, jolla täsmennetään metsästyslain sääntelyä ja joka sallisi sudenmetsästyksen poikkeuslupan perusteella. Pihoihin tulevia ja kotieläimiä uhkaavia susia tulee voida poistaa. Ihmisten tulee voida tuntea olonsa turvallisiksi lähiympäristössään. Meillä tulee olla mahdollisuus kannanhoidolliseen metsästyksen osana susikannan hoitoa, jotta voimme säädellä kannan tasoa, ehkäistä vahinkojen syntymistä.

Arvoisa puhemies! Kuten valiokunnan mietinnön perusteluissa sanotaan, valiokunta on kuullut laajasti kansalaisaloitteen tekijöiden edustajia, niin metsästyskoirajärjestöjä, maatalouden tuottajajärjestöjä kuin metsästäjäjärjestöjä. Lisäksi valiokunta on kuullut aloitteen johdosta viranomaisia, ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöjä, tutkijoita, maakuntien ja kuntien viranomaisia sekä riistahallinnon toimijoita. Kuulemisen perusteella on selvää, ettei ole mitenkään kiistanalaista, aiheuttaako susi vahinkoja kotieläimille tai muille riistaeläimille ja koirametsästykselle. Näin tapahtuu. Suden vaikutusalueella asuvien ja liikkuvien ihmisten huoli ja pelko kotieläimiensä tai elinkeinonsa puolesta on aito. Se on tietenkin kiistatonta, että myös susi kuuluu Suomen luontoon. Mutta kansalaisilla täytyy olla oikeus puolustaa itseään ja omaisuuttaan välittömän uhan edessä lain rajoissa, se on yleisesti tunnettu lähtökohta. Samoin tarve EU:n luontodirektiivin 16 artiklan mukaisille poikkeusluville on varsin yleisesti perusteltu seikka.

Lisäksi haluan korostaa metsästäjien ja metsästyskoirien asemaa. Se on noussut meillä mietinnössä hyvin merkittävästi esille. Siellä on lukumääriä, mitä esimerkiksi vuosien 2019–2021 aikana on tapahtunut erilaisia raateluja tai suden metsästyskoirien tappami-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

sia, pääosin loukkaantumisia. Ja täytyy muistaa sitten myös se, että kun metsästys tapahtuu hyvin pitkälle koirien avulla, olipa kysymys sitten linnustuksesta tai jänisten metsästyksestä tai hirvenmetsästyksestä, niin aina kun koira on irti metsässä ja haukkuu tai ajaa, silloin on mahdollista, että susi paikantaa ja tulee välittömästi ja ottaa sitten omansa.

Meillä on erilaisia alueita, ja niin kuin me kuultiin siellä, niin aika pitkälle on Lounais-Suomen susikanta muodostunut tuolta Itä-Suomen puolelta. Ja vaikka Lounais-Suomessa susireviirikeskittymä on liki puolet tästä koko reviiristä, niin siellä vahinkojen määrä on pienempi. Se johtuu osin siitä, että siellä on susille syötävää elikkä peuroja on paljon. Sitteen vastaavasti Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa hirvikannat ovat selvästi alhaisemmat, ja koiravahinkoja tapahtuu silloin useammin. Näin ollen metsästäjien taholta on arvioitu, että koiravahingot ovat suurimmillaan siellä, missä riistakanta on pienekkö. Se on näkyvissä nyt tälläkin hetkellä, että hirvenvasoja ei tahdo olla, koska sudet ovat ne syöneet.

Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että valiokunnan päätösehdotuksen mukaisesti valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman nopeasti toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön valmistelemiseksi, jolla täsmennetään metsästyslain 41 a §:n sääntelyä siten, että se vastaa suden suojelua koskevien poikkeusperusteiden osalta muiden rauhoitettujen lajien osalta vallitsevaa EU:n luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan poikkeusperusteiden tulkintaa sellaisena kuin se on vahvistettu EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Tällainen sääntely sallii myös sudenmetsästyksen poikkeusluvan perusteella, jos siitä ei ole haittaa lajin suotuisan suojelun tason säilymiselle tai sen saavuttamiselle. Toivon hartaasti, että nämä toimenpiteet edesauttavat liudentamaan syviin poteroihinsa kaivautuneiden eri osapuolten rankkojakin äärimielipiteitä. Susi kuuluu Suomeen, mutta niin kuuluu kannanhoidollinen metsästyskin. — Kiitos. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro! — Anne Kalmar: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

19.09 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta esittää kansalaisaloitteen pohjalta laatimassaan erittäin ansiokkaassa mietinnössä, että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman nopeasti toimenpiteisiin sellaisen lainsäädännön valmistelemiseksi, että suden kannanhoidollinen metsästys mahdollistuu. Nyt olisi tärkeää saada tämä asia etenemään, jotta susien aiheuttamat vahingot muun muassa maataloudelle minimoituvat.

Valiokunta pitää kannanhoidollista metsästystä osana tehokasta ja kattavaa keinovalikoimaa, jota Suomessa tarvitaan suden suojeluun ja toisaalta sen aiheuttamien vahinkojen torjuntaan ja rajoittamiseen. Susireviireistä yli kaksi kolmannesta eli noin 70 prosenttia sijoittuu tätä nykyä läntiseen ja lounaiseen Suomeen, ja siellä reviirit ovat kasvussa. Itä-Suomessa reviirien määrä vähentyy.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä todetaan, että susi aiheuttaa suoraan ja välillisesti vahinkoja maataloudelle. Vuoden 2020 susireviireillä oli yli 1 900 nautatilaa ja 250 lammas-tilaa. Vuonna 2020 sudet aiheuttivat riistavahinkorekisterin tietojen mukaan yhteensä 115 vahinkotapahtumaa. Susikantaa on pakko kontrolloida nykyistä paremmin, jotta vahingot saadaan minimoiduksi.

Suden kannanhoidollinen metsästys on osa EU:n luontodirektiivin mahdollistamaa keinovalikoimaa, kunhan lajin suotuisa suojelutaso saavutetaan eikä lajin esiintyminen sen

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

luontaisella levinneisyysalueella vaarannu. Esimerkkiä soveltamiskäytäntöön esimerkiksi suotuisan suojelutason arvioinnin suhteen voitaisiin meillä ottaa Ruotsista.

Arvoisa puhemies! Suomessa valitukset ovat estäneet suden järkevän kannanhoidollisen metsästyksen, kun luvan voimassaoloaika on päättynyt valitusprosessin vielä jatkueksa. Valiokunta ehdottaa tästä syystä, että kannanhoidollista metsästystä koskevat luvat myönnetään niin hyvissä ajoin, että ne ovat voimassa vielä senkin jälkeen, kun valitukset on käsitelty kiireellisinä. Esitys on hyvä, koska se on ilmeisesti ainoa keino siirtää lupakäsitteily lähemmäs oikeita raiteita.

Haluan vielä kiittää kansalaisaloitteen laatijoita ja myöskin maa- ja metsätalousvaliokuntaa ja sen puheenjohtaja Anne Kalmaria erinomaisesta mietinnöstä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Hoskonen.

19.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä susikeskustelu, mitä nyt on tänään käyty, on aika tyypillinen, sitä, mitä Suomessa keskimäärin käydään. Kuten tiedetään, susi on luontodirektiivin mukaisesti uhanalaisten eläinten listalla, mutta toisaalta pitää olla myös rehellinen: samaisessa direktiivissä on myös mahdollisuus harjoittaa tällaista kannanhoidollista metsästystä — sekin on täysin mahdollista, täysin laillista. Kysymys on vain siitä, halutaanko me tämä ongelma hoitaa vai annammeko jotain hirveää tapahtua ennen kuin mihinkään toimenpiteisiin puututaan.

Poliisilla on myös pakkokeinoinlain, poliisilain nojalla oikeus myöntää pihapiirissä liikkuvien susien poistamislupa välittömästi. Toki se vaatii todisteet siitä, että näin on, mutta poliisilla on se oikeus olemassa vaikka aina. Jos tilanne menee sellaiseksi, niitä lupia on sitten myös myönnetty. Elikkä tämä todistaa sen, että tämä ongelma tiedetään, mutta jostain syystä meidän poliitikkojen tapana on sotkea kaikki asiat, jopa selvätkin asiat.

Me kaikki tiedämme, että Suomessa ei ole omaa susikantaa, vaan koko tämä susikanta, mikä Suomessa pyörii, on tämän Uralin länsipuolisen alueen, jolla alueella arvioiden mukaan noin 50 000 yksilöä kulkee susia, Uralin länsipuolella, ja Suomen susikanta on aivan tätä samaa populaatiota. [Petri Huru: Juuri näin!]

Kuten edustaja Könttä tuossa aikaisemmin käyttämässään puheenvuorossa totesi, itärajalla ei ole passintarkastusta eikä viisumitarkastusta susille, vaan ne liikkuvat vapaasti rajan yli silloin kun ne haluavat. Tämänkin tunnustaminen olisi hyvä näille asiaa innokkaasti haittaaville edustajille, jotka haluavat rajoittaa suden kannanhoidollista metsästystä. Tämä on syytä tunnustaa.

Kanta-arvio, mitä Luonnonvarakeskus Suomessa pitää parhaillaan, on aivan... Voi sanoa, että se on aivan susi, se arvio, koska niitä susia on todella paljon tuolla maisemissa liikkeellä. Kotikunnassani Ilomantsissa niitä on kymmeniä, vaikka virallinen arvio on kuulemma vain muutama kappale. En ole viitsinyt edes tarkistaa Tassu-tietokannasta sitä, mutta kymmeniä susia siellä liikkuu. Ei voi olla niin, että useassa riistakamerassa on samalla hetkellä susilaumoja nähtävillä — virallinen selitys on kuulemma, että iso lauma liikkuu alueelta toiselle ja aiheuttaa näitä havaintoja. Jos samalla viidellä minuutilla on eri puolilla Ilomantsia riistakameroissa kuvia, niin ei se nyt valon nopeudella se susikaan liiku. Kova poika se on juoksemaan, mutta ei se nyt sataa kilometriä viiteen minuuttiin kulje, en jaksa uskoa.

Ja sitten, arvoisa puhemies: Tällainen tietoinen hämääminen ja kantojen vääristeleminen ei sovi virkamiehen tekemään työhön. Virkamieslaki vaatii ehdottomasti virkamiestä

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

pysymään totuudessa ja varjelemaan sitä virkaansa ja tekemään työnsä niin, että hänen työstään on hyötyä tälle yhteiskunnalle eikä suinkaan vahinkoa.

On myös voimassa semmoinen laki kuin vieraslajilaki. Meillä iso osa, merkittävä osa, Suomen susista on koirasusia. Koiria ja susia on risteytetty tietoisesti. Tapasin Kuhmossa reilu kaksi vuotta sitten alkusyksystä erään henkilön, joka oli käynyt koiratarhan omistajan pyynnöstä lopettamassa tällaisen koirasuden, ja sitten sen henkilön kanssa keskustellessani hän sanoi, että siellä oli yksi eläin, joka oli ihan aito susi, mutta sekin omistajan pyynnöstä lopetettiin. Elikkä minkä tautta näitäkään asioita poliisi ei tutki? Tein tästä kantelun oikeusasiamiehelle, ja ei mitään: ainakaan minun tiedossani, arvoisa puhemies, ei ole, että tämä kyseinen tapahtuma olisi tutkittu. Siellä selvästi risteytettiin koiria ja susia, ja tämä on varmasti mennyt poliisin tietoon, koska se meni oikeusasiamiehelle, mutta minun korviini ei ole kuulunut sitä, onko tästä ratkaisua koskaan tullut.

Se, mikä tässä on kaikkein pahinta, on se, mitä Ilomantsissa tapahtui pari viikkoa sitten. Koulutaksi toi koulutyttöä kotiinsa, mutta onneksi tämä taksinkuljettaja oli terävisilmäinen nuori mies ja huomasi siinä tytön kotitien varressa, että susi päivystää siinä risteyksen lähellä, mihin tyttö piti autosta jättää, että hän pääsee sitten kotitietään kotiin kävelemään. Mutta tuo taksinkuljettaja, tarkkasilmäinen nuori mies, kuten sanoin, huomasi tämän, eikä jättänyt sitä tyttöä, pientä tyttöä, siihen tienvarteen vaan vei hänet perille asti kotiin. Mitä olisi käynyt, kun se susi tuli siihen kytäämään sitä nuorta tyttöä? En ainakaan uskaltaisi omia lapsiani tai lapsenlapsiani, joita minulla on — ilokseni totean, että heitä on jo — mistään hinnasta heittää siihen. Ja täällä vaaditaan monen kansanedustajan suulla, että tämä pitää sallia. Mitä te itse tekisitte, jos teidän omat lapsenne olisivat tuossa? Jättäisittekö siihen tienvarteen, edustaja Hassi, kun te tunnutte kaikki maailman asiat tietävän, olisitteko tässä asiassa jättämässä sen lapsen siihen tienvarteen, josta 40 metrin päässä susi päivystää? [Sheikki Laakso: Hyvä kysymys!] Missä teidän sydämenne on? Eikö teillä ole omaatuntoa, kun tällaisia menette sanomaan?

Pari vuotta sitten, noin kaksi vuotta sitten, Venäjällä susilauma tappoi yhden pojan ja raateli toisen. En tiedä, onko tämä poika selvinnyt terveenä siitä hyökkäyksestä, mutta yksi poika kuoli, hänestä kappaleita löydettiin metsästä. Sen jälkeen en tiedä, mitä venäläiset ovat tehneet, mutta jotainhan tälle pitää tehdä.

Ruotsissa metsästetään hallitusti, pidetään kantaa kurissa ja suden luontaista pelkoa ihmistä vastaan pidetään yllä. Mutta Suomessa tämä on mennyt poliittiseksi väittelyksi, ja tässä vain häviäjänä ja kärsijänä voi olla se pieni tyttö tai poika, joka koulutiellä kotimatallaan... Toivon mukaan ei joudu koskaan uhriksi, mutta pahoin sitä pelkään joka ilta, että näin ei vain kävisi. Tämä on meidän vastuullamme ja meidän virkamiesten vastuulla, ja jos tähän ei puututa, niin sitten täällä on salillinen syyllisiä. Vaikka tiedämme tämän asian, niin silti emme tee asialle yhtään mitään. [Tuomas Kettunen: Edustaja Hoskonen on maaseudun lasten puolella!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivisaari. [Hannu Hoskonen: Kaikkien lasten puolella, olipa maaseudulla tai kaupungissa! — Tuomas Kettunen: Juuri näin!]

19.19 Pasi Kivisaari kesä: Arvoisa puhemies! Sanon painokkaasti aivan alkuun: Tarvitsemme suden kannanhoidollisen metsästyksen. Se on susipoliitikamme puuttuva palanen. Kannanhoidollinen metsästys on toimiva tapa säädellä suurpetokantojamme ja ehkäistä vahinkoja. Esimerkiksi karhukanta pidetään metsästyksellä ihmisarkana. Saman tar-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

vitsemme sudelle, aivan yksiselitteisesti. Ja kyllä, susi kuuluu suomalaiseen luontoon ja erämaahan, mutta ei pihapiiriin ihmisasutusten sekaan. Susi ei myöskään kuulu kotieläintemme kaveriksi eikä lasten kouluteiden varrelle.

Kansalaisaloitteessa vaadittiin, aivan oikein, susien kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista. Suomen muut suurpedot ovat pysyneet ihmisarkoina kannanhoidollisen metsästyksen ansiosta. Metsästys ei ole vaarantanut niiden kantojen elinvoimaisuutta. Tarkoitus ei ole kenelläkään hävittää sutta luonnosta vaan ohjata se tallustelemaan sinne, missä sen kuuluukin vaellella. Tällä hetkellä järjestelmämme on kankea ja kovin jälkiviisaana reagoiva. Tiedämme keinomme kyllä, poliisien poistoluvat ja Riistakeskuksen vahinkoperusteiset poikkeusluvut, mutta ne eivät hortoilevaa sutta poista ihmisten pihapiiristä.

Puhemies! Olemme joskus saattaneet kuulla lauseen, että ”missä EU, siellä ongelma”. Valitettavasti tässä kohdin se pitää osin myös paikkansa. Susi on EU:n luontodirektiivin tiukasti suojelma laji. Usein puhellaan, että suden ei tiedetä vahingoittaneen ihmistä Suomessa vuoden 1882 jälkeen. Kotieläimiä ja esimerkiksi metsästyskoiria on susi kuitenkin tappanut kiihtyvällä vauhdilla viime vuosina. Esimerkiksi Tassu-järjestelmässä susien kirjattuja pihakäyntejä oli vuonna 2019 noin 2 700. Se tarkoittaa seitsemää sutta päivässä. Se on todella iso määrä. Pihapiirissä liikkuva susi ei pelkästään aiheuta pelkoa vaan on hengenvaarallinen suurpeto. Sellainen on sen luonne, ja sellainen sen kuuluukin olla. Susi on hieno eläin mutta valitettavasti kulkee liikaa — joskus yksin, joskus laumoineen — väärissä paikoissa. On yksiselitteistä, että ihmisen on toiminnallaan ohjattava se paitsi ihmisaraksi myös sellaisille seuduille, missä sen kuuluukin kulkea. EU:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu mahdollistaa kannanhoidollisen metsästyksen, mikäli viranomaiset kykenevät tuottamaan tarvittavan määrän todistelua siitä, että se tavoite tai peruste, jonka vuoksi kyseistä direktiivin kohtaa käytetään, kestää. En oikein näe, mitä erityistodistelua tässä nyt sitten tarvitaan.

Puhemies! Kannatan susipolitiikan tiukennusten tavoitteita ja päämääriä. Sen tarkoituksena on turvata maaseudulla asuminen, ihmisten ja kotieläinten turvallisuus sekä elinkeinon harjoittaminen ja suojella kansainvälisesti ainutlaatuista metsäpeurakantaamme. Lisäksi on tärkeää turvata suomalainen metsästyskulttuuri, johon olennaisena osana kuuluu etäällä ohjaajasta itsenäisesti työskentelevien metsästyskoirien avulla metsästäminen.

Puhemies! Valiokunnan johtopäätökset ovat aivan oikeat. Näistä esimerkkinä se, että Suomen on vaikutettava EU:n lainsäädäntöön siten, että suden luokitus muutetaan tiukan suojelun lajista lajiksi, jonka kantaa voidaan säädellä metsästämyllä koko Suomen alueella. Näin on jo nyt Suomen poronhoitoalueella ja esimerkiksi Virossa. Myös valiokunta pitää kannanhoidollista metsästystä yhtenä osana tehokasta ja kattavaa keinovalikoimaa, jota Suomessa tarvitaan suden suojeluun ja toisaalta sen aiheuttamien vahinkojen torjuntaan ja rajoittamiseen. Nämä ovat kyllä viisaita huomioita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

19.25 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Susi on erämaitemme asukas, suurpeto, jolla on paikkansa suomalaisessa luonnossa ja kansanperinteessä. Kannatan suden kannanhoidollista metsästystä. Viime vuosina arasta pedosta on sukeutunut turhan tuttavallinen. Susia tulee itärajan yli, ne vaarantavat metsäpeurakantojamme.

Suden paikka ei ole takapihalla, lähimetsässä tai koulutien varrella. Tämä on ollut todellisuutta eri puolilla Suomea, myös meillä Kalajokilaaksossa. Maakuntien Suomessa koi-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

rien, lampaiden ja muiden kotieläinten joutuminen suden suuhun on valitettavan yleistä. Menetykset ovat merkittäviä, kuten edustaja Kiviranta edellä kuvasi. On vähättelevää muistuttaa siitä, että susi ei ole tappanut ihmistä Suomessa yli sataan vuoteen, vaikka toki olemme tästä iloisia. Monin paikoin lapsia kuljetetaan kouluun ja harrastuksiin aivan sen vuoksi, että lähistön pihoilta katoaa säännöllisesti kotieläimiä.

Kiitos entiselle maa- ja metsätalousministeri Lepälle, joka edisti vahtivuorollaan merkittäväällä tavalla kannanhoidollista metsästystä. Esteeksi on tullut kuitenkin valitusten kierre. Metsästyksellä susikantaa pystytään hallitsemaan koko Suomessa. Lisäksi susi oppii pelkäämään ihmistä, ja se on hyvä. Silloin se ei hakeudu niin helposti asutuksen lähelle.

Arvoisa puhemies! Kiitän valiokuntaa ja puheenjohtaja Kalmaria tämän asian perusteellisesta käsittelystä. Valiokunnan johtopäätökset ovat kannatettavia. Valiokunnan mukaan Suomen on vaikutettava EU:n lainsäädäntöön siten, että suden luokitus muutetaan tiukan suojelun lajista lajiksi, jonka kantaa voidaan säädellä metsästämyllä koko Suomen alueella. Näin on jo nyt Suomen poronhoitoalueilla ja esimerkiksi naapurissamme Virossa. Valiokunnan mukaan kannanhoidollinen metsästys on yksi osa keinovalikoimaa, jota tarvitsemme suden suojeluun ja toisaalta suden aiheuttamien vahinkojen torjuntaan.

Valiokunta painottaa myös, että susien osapopulaatioiden geneettisestä elinvoimasta on pidettävä huolta. Valiokunnan mukaan sosiaalisen kestävyys näkökulma tulee kuitenkin nostaa biologisen kestävyys rinnalle. Juuri näin toimitaan esimerkiksi Ruotsissa. Tätäkin tilannetta on katsottava kokonaisuutena, ja tätä kokonaisuutta varten Suomessakin tulisi määritellä, mikä olisi susikannan tavoitetaso. Ruotsissa se on 300 sutta. Monilla alueilla Suomessa sutta pelätään, ja pelko lietsoo susivihaa. Järkevän ja hyvin kontrolloidun metsästyksen avulla suden aiheuttamien vahinkojen määrä vähenee, kanta pysyy riittävän vahvana ja suomalaisten asenteet muuttuvat taas suurpedoille myönteisemmiksi. Ihmiset ja sudet voivat elää sopusoinnussa, eikä kenenkään tarvitse pelätä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

19.29 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Honkasalo aikaisemmin kritisoi, ettei susi pysty pitämään puoliaan metsästäjän edessä. Mutta taitavasti edustaja kuitenkin unohtaa sen, että eipä sillä koirallakaan ole kovin hyvät mahdollisuudet sen susilauman edessä, eli ei se aina ole vain yksipuolista — jos susi joutuu niin sanotusti epäoikeudenmukaiseen asemaan ihmistä kohtaan, niin joutuu myös aika moni eläin suden takia.

Kannanhoidollinen metsästys on eläinsuojelua oikeasti parhaimmillaan. Jos ajateltaisiin näin, että me ei puututtaisi millään tavalla koskaan mihinkään näihin, ei hirviin tai johonkin muuhunkaan, niin tämä olisi aika erilainen maailma tänä päivänä. Kyllä ihminen määrätyllä lailla, etenkin suomalainen metsästäjä, pitää huolen siitä, että sellainen tasapaino metsässä säilyy nyt ja jatkossakin. Ja onko tässä nyt oikeasti taas odotettava joku tragedian tapahtuma, ennen kuin tapahtuu joitain korjausliikkeitä? Liikennejutuissahan tämä on ollut aika päiviä useita kertoja, että vasta sitten reagoidaan, kun sattuu vähän isompi haaveri, ja voisi olla kuitenkin järkevämpää olla vähän etupeltoon tässä hommassa eikä päästetä tätä hommaa siihen pisteeseen, että joku lapsi esimerkiksi joutuu suden hampaisiin. Me kaikki tiedetään, että näin käy, ja sen jälkeen alkaa hirveä meuhkaaminen ja kauhea häsääminen, ja kaikki, jotka ovat varoitelleet tätä asiaa, haukutaan jälkiviisaaksi. Miksi me otetaan tällainen riski, koska tilanne on se, että tämä on niin sanotusti kannanhoidol-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

lista metsästystä? Ei ole tarkoitus, että susi hävitettäisiin Suomen maaperältä tai maapallon maaperältä.

Täytyy esittää kiitokset tosiaan valiokunnan liki yksimielisestä mietinnöstä, jossa olivat mukana vasemmistoliitto, RKP, kokoomus, keskusta, kristillisdemokraatit ja me perussuomalaiset. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Talvitie poissa, edustaja Kaunisto poissa. — Edustaja Kettunen.

19.31 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Melkein kolme vuotta sitten Kuhmon maaseutusihteerin puhelin soi viikonloppuna. Puhelu koski petovahinkoa Kuhmossa. Kaksipirttisen suunnalla susilauma tappoi länsisiperianlaikan marraskuun alussa 2019 aivan pihapiirin läheisyydessä. Talonväki oli tullut kotiin perjantai-iltana noin puoli yhdeksän aikoihin. Talon kaksi koiraa oli päästetty häkistä iltatarpeilleen. Välittömästi tämä länsisiperianlaika oli mennyt piha-alueen reunaan tielle ja alkanut äänтелеään ja murisemaan. Ei kulunut pitkää aikaa, kun tämä murina loppui. Sudet tappoivat koiran aivan pihaan johtavalle tielle pihapiiriin.

Maaseutusihteerin, maaseutuasiamiesten virkaan kuuluu todeta petovahingot, joten seuraavana päivänä kävin katsomassa paikan päällä tilanteen. Verinen tanner aivan pihapiirin vieressä susilauman jäljiltä oli karua katsottavaa. Koiran omistajat olivat löytäneet taskulampun valossa koiran jäänteet noin puoli tuntia myöhemmin. Talonväen suru veti minut hiljaiseksi paikan päällä, ja samalla päähäni iskeytyivät kysymykset: Miksi suden kannanhoidollinen metsästys ei etene? Miksi maaseudun ihmisiä ei kuunnella? Miksi tätä maaseudun ihmisten pelkoa ei oteta todesta?

Nyt näihin kysymyksiin, tänä päivänä, ollaan saatu vastaukset. Kiitoksia kansalaisaloitteen tekijöille. Kiitoksia valiokunnalle, valiokunnan puheenjohtaja Kalmarille ansiokkaasta työstä, että näihin kysymyksiin on tänä päivänä saatu vastaukset. Tämä maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on ansiokas, ja nämä valiokunnan lausumaehdotukset ovat todella hyviä, ja, puhemies, ajattelin lukea ne tässä nyt ääneen. Valiokunnan lausumaehdotuksia on viisi kappaletta.

Ensimmäinen: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto vaikuttaa Euroopan unioniin siten, että susi siirretään koko Suomen osalta luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V.”

Kaksi: ”Eduskunta edellyttää, että suotuisan suojelutason viitearvo ei voi perustua pelkästään genetiikkaan, vaan kokonaiskestävyyden kannalta on otettava huomioon turvallisuus, sosiaaliset ja taloudelliset seikat sekä koiran avulla tapahtuvan metsästyksen kulttuurin säilyminen.”

Kolme: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee esityksen metsästyslain 41 a §:n muuttamisesta siten, että se annetaan eduskunnalle viimeistään marraskuussa — eli ensi kuussa — 2022.”

Ja minun mielestäni tämä neljäs kohta, niin kuin edustaja Kivirantakin sanoi, on kyllä onnistunut lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että kannanhoidollista metsästystä koskevat luvat myönnetään niin hyvissä ajoin, että ne ovat mahdollinen muutoksenhaku huomioon ottaen käytettävissä metsästysaikana ja että vahinkoperusteisten poikkeuslupien myöntämistä sujuvoitetaan ja niitä koskevat valitukset käsitellään kiireellisinä.”

Kun tätä kansalaisaloitetta on käsitelty, niin samaan aikaan on käsitelty myös muutama lakialoite. Minä myös jätin lakialoitteen metsästyslain muuttamisesta siten, että sinne met-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

sästyslakiin lisättäisiin uusi 19 a §. Elikkä ajatuksena oli, että: ”Uudessa 19 a §:ssä säädetäisiin, että lain muiden säännösten estämättä riistaeläimen pyytäminen ja tappaminen olisi mahdollista sellaisessa hätävarjelu- ja pakkotilassa, jossa riistaeläin hyökkää ihmisen tai kotieläimen kimppuun tai tulee ihmisten tai kotieläinten lähettyville ja välittömästi uhkaa ihmisten tai kotieläinten turvallisuutta. Välitöntä uhkaa ja vaaraa arvioitaessa otettaisiin huomioon tilanteen pakottavuus sekä muut olosuhteet tilanteessa.”

No, tätä tekemääni lakialoitetta ei hyväksytty. Esitys on, että eduskunta hylkää tämän, mutta asia on tärkeä, ja tässä viidennessä valiokunnan tekemässä lausumaehdotuksessa, minkä nyt luen ääneen, minun mielestäni tämä on hyvin tuotu esille:

”Eduskunta edellyttää, että maa- ja metsätalousministeriö seuraa kuluvana syksynä alkavalla metsästyskaudella rikoslain 4 luvun 5 §:n säännösten toimivuutta suhteessa uhkaa tai vaaraa aiheuttavan suden poistamiseen sekä selkiyttää pakkotilasääntelyn soveltamista kansalaisille suunnatuin ohjein ja neuvoin. Näitä toimenpiteitä koskeva selvitys tulee esittää eduskunnalle 28.2.2023 mennessä.” Eli ensi helmikuun loppuun mennessä.

Todella hyvät lausumaehdotukset. Haluan kiittää vielä kertaalleen valiokuntaa ja valiokunnan puheenjohtajaa, joka seuraa tätä keskustelua, hyvistä työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén poissa. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

19.37 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan aluksi kiittää aloitteen tekijöitä sekä maa- ja metsätalousvaliokuntaa tekemästään lausunnosta.

Susien määrä on vuosien saatossa kasvanut ja levittäytynyt myös läntiseen Suomeen. Kasvanut kanta sekä ihmisarkuuden vähentyminen ovat osaltaan lisänneet konfliktien määrää suden ja ihmisen välillä. Susien pihakäynnit ovat lisääntyneet ja sen myötä myös kotieläinvahingot, kun susi opportunistisena petona hakee helpompaa ravintoa ihmisten pihasta. Perinteinen, koiran avulla tapahtuva metsästys on monin paikoin mahdotonta susien aiheuttamien vahinkojen takia. Tämän myötä pahimmillaan estyy metsästäjien toimesta tapahtuva hirvieläinten kannanhallinta.

Myös tuotantoeläinten pito on monin paikoin mahdotonta kasvaneiden susivahinkojen myötä. Jopa perinnemaisemien hoitamiseen käytettävät lampaat joutuvat hukan suuhun, kuten esimerkiksi Merenkurkun Unescon maailmanperintömaiseman hoitamisen kohdalla olemme saaneet mediasta lukea.

Jopa eduskunnassa kuulee usein sanottavan, että ei susi ole tappanut ihmistä Suomessa 1800-luvun lopun jälkeen. Tämä pitää toki paikkansa, mutta on syytä huomioda, ettei se olisi ollut mahdollistakaan. Susi nimittäin tapettiin maastamme sukupuuttoon 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun vuosina. Lisäksi siitä on maksettu tapporahaa jopa vielä 70-luvulla. Eli tästä voi päätellä, että jos ei ole ollut susia, niin eivätpä ne ole voineet ihmisiä tappaakaan. Tarkoitus ei ole luoda pelkoa, mutta susikannan kasvaessa ja siirtyessä yhä tiheämmin asutuille alueille on selvää, että konfliktin uhka kasvaa ja ihmisten pelko on ai-toa.

Arvoisa puhemies! Susi kuuluu Suomen luontoon mutta ei ihmisten pihoihin. Niitä kaikkia ei ole tarpeen tappaa Suomen luonnosta, mutta ongelmia aiheuttavat yksilöt on syytä poistaa — lopullisesti. Kannanhoidollisella metsästyksellä on mahdollista kohdentaa toimia niille alueille, joilla ongelmia esiintyy, sekä myös lisätä kadonnutta ihmisarkuutta.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Sen sijaan, että suojele perustuu pelkästään genetiikan arviointiin, tulee yhtenä tärkeimmistä kriteereistä olla turvallisuus, kuten myös valiokunta mietinnössään toteaa. Tämän lisäksi on tärkeää, että valtioneuvosto vaikuttaa Euroopan unioniin siten, että susi siirretään koko Suomen osalta luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V.

Arvoisa puhemies! Alussa jo kiitin aloitteen tekijöitä sekä valiokuntaa. Tehty kansalaisaloite ja valiokunnan lausunto ovat kannatettavia, ja toivonkin tälle myönteistä ja nopeaa käsittelyä eduskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

19.41 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on puhuttu tänään ilahduttavan paljon metsäpeurasta. Metsäpeura on todellakin ahdingossa Suomessa ja maailmassa ylipäänsä. Suomessa niitä on noin 2 200 yksilöä. Vaikka niitä onkin lähes kahdeksankertainen määrä susiin verrattuna, on se silti pieni kanta. Tämä poron luonnonvarainen serkku hävitettiin aikoinaan Suomesta, ja Venäjältä se on tehnyt kuitenkin paluun Suomeen.

Suurin syy metsäpeuran ahdinkoon ei kuitenkaan ole susi. Metsäpeura ja susi ovat itse asiassa vuosituhansia tulleet toimeen samoilla alueilla. Peura on kyllä suden ruokaa, mutta sutta ei voi syyttää metsäpeurakannan ahdingosta. Suurin syy tälle on nimittäin metsätalous. Metsäpeuralle luontaisia laajoja metsä- ja suoerämaita on liian vähän jäljellä. Tärkeintä onkin metsäpeuran kannalta suojella luontaisia elinympäristöjä, varmistaa, että sekä metsäpeuralla että sudella on tilaa elää.

On hieno asia, että metsäpeura tuntuu kiinnostavan edustajia, mutta luonnon ekosysteemi ei kuitenkaan toimi niin, että poimimme sieltä meille ihmisille mieluisia lajeja ja vaarannamme ne muut. Meidän täytyy suojella luonnon koko ekosysteemiä, myös niitä lajeja, jotka voivat meille aiheuttaa haittaa ja harmia. Luonto suojelee meitä ihmisiä ja pitää yllä esimerkiksi meidän ruoantuotantoamme. Ilman luontoa ei ole meitä, ja susi kuuluu myös Suomen luontoon — se on muistettava.

Haluan vielä tämän keskustelun loppuvaiheessa muistuttaa, että Suomessa on susia tosiaan noin 300 yksilöä. Edellisvuoteen verrattuna susien lukumäärä on tutkijoiden mukaan noussut ainoastaan yhdellä sudella. Meillä ei ole mitään katastrofaalista tilannetta, kuten täällä annetaan ymmärtää.

Haluan vielä sanoa, että kun täällä on tänään kiitelty näitä laajoja asiantuntijakuulemisia — niissä oli kieltämättä mielenkiintoista olla mukana, ja ne olivat totisesti laajat — niin haluan kuitenkin huomauttaa, että ne eivät kuitenkaan tukeneet tätä valiokunnan mietinnön päätösesitystä ja lausuman numero 2 keskeistä sisältöä. Tämä sisältö perustuu käsittelyn loppuvaiheessa maa- ja metsätalousministeriön antamaan täydentävään vastineeseen, emmekä tästä pyytäneet tai saaneet yhtäkään asiantuntijanäkemystä ministeriön lisäksi. Valiokunnan mietinnön keskeinen sisältö ei siis perustu laajoihin asiantuntijakuulemisiin, vaikka nämä asiantuntijakuulemiset kyllä erittäin mielenkiintoisia olivatkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

19.44 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Joidenkin näkemysten mukaan olisi edelleen siis odotettava, ennen kuin kannanhoidollista metsästystä voitaisiin aloittaa. Tässä on odoteltu jo aivan liian pitkään. Jo pelkästään tämä kansalaisaloitteen käsittely on kestänyt kaksi vuotta. Suden suotuisan suojelun taso tuntuu sekin koko ajan muuttuvan. Ensin odotel-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

tiin sopivaa lisääntyvän parin määrää, ja kun se saavutettiin, alettiin puhua enemmän genetiikan merkityksestä. [Petri Huru: Juuri näin!]

Varsinais-Suomen pussinperällä elävän susipopulaation geenit eivät parannu, kun susi ei riittävästi liiku kyseisen alueen ja muun maan sekä Venäjän välillä, mutta eivät ne geenit kyllä metsästyksellä myöskään huononnu. Kannanhoidollisen metsästyksen on oltava huolellisesti suunniteltua ja toteutettua, eikä se silloin uhkaa suden suotuisaa suojelutasoa tai sen saavuttamista. Aiemmin tehdyistä virheistä on otettava opiksi, se on ihan selvä, mutta oppia pitäisi nyt ottaa myös niiden, jotka vähättelevät ongelmaa vuodesta toiseen. Susi-alueiden ihmisille tilanne on hyvin raastava.

Susista ja hivistä pari sanaa, kun edustaja Hassi tässä aiemmin toi ne keskusteluun. Yksi susi syö tai tappaa hirviä keskimäärin 15 kappaletta vuodessa, siis vain 15 vuodessa, pääasiassa vasoja. Suomessa pitäisi olla aivan järkyttävä määrä susia, jotta sudet olisivat ratkaisu hirtien aiheuttamiin taimikkovahinkoihin. Hirttivahinkojen torjumiseksi paras keino edelleen on säädellä hirttikantaa metsästyksellä, sen verran suuri on hirttikantamme. Jotain kertoo hirttikannasta ja säätelyn tarpeen suuruudesta se, että hirviä metsästetään noin nelisenkymmentätuhatta—kuutisenkymmentätuhatta vuosittain, valkohäntäpeuroja jopa 75 000 tai yli vuodesta riippuen. Paikallisesti susi voi muuttaa ja todella muuttaakin hirttikantaa muun muassa syömällä vasat ja verottaakin hirttikannan tuotosta jopa 30–50 prosenttia, mutta koko Suomen hirttikannan säätelyyn sudesta ei todellakaan ole.

Arvoisa puhemies! Täällä on useaan otteeseen tuotu ilmi se, että karhu- ja ilveskannat ovat kasvaneet, vaikka kannanhoidollista metsästystä on harjoitettu. Metsästys on nyt valitusten vuoksi jäissä, mikä on aivan käsittämätöntä. Kansanedustajina meidän on tällaiset ongelmat kitkettävä eikä pidä antaa karhun ajautua samanlaiseen tilanteeseen suden kanssa. Se nyt tästä enää puuttuu, että karhut alkavat pyöriä ihmisten pihoissa susien tapaan ja karhua aletaan vihata. Se on tänä päivänä todella arvostettu ja kunnioitettu eläin.

Mykistävää oli kuulla arvostelua siitä, että esimerkiksi allekirjoittaneen luontosuhteessa olisi jotain vikaa, koska kannatan nyt kannanhoidollista metsästystä enkä ”pysty elämään nykyisen susimäärän kanssa”. Eihän kyse ole määrästä. Suomessa olkoon vaikka tuhat sutta, jos ne eivät aiheuta niin paljon haittoja kuin nyt. Ja mitä tulee koirasusiin, niitä kyllä Suomessa on, muun muassa Lappeenrannassa. Lampureitakaan eivät aidat tai laumanvarijat susilta pelasta. On mahdottomuus aidata kaikkia laitumia, saati saaria.

Arvoisa puhemies! On ollut ilo työskennellä maa- ja metsätalousvaliokunnassa. Siellä löydämme lähes aina yhteisen näkemyksen maaseutukysymyksissä ja pidämme yhdessä maaseudun ihmisten mutta myös eläinten puolta. Kiitän vielä omastanikin puolesta valiokunnan puheenjohtaja Kalmaria sekä muita valiokunnan jäseniä hyvästä yhteistyöstä. Iso kiitos myös kansalaisaloitteen tekijöille, ja metsästäjille kiitos, että olette olleet kärsivällisiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

19.48 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä salissa on noussut esiin ajatuksia siitä, että suden kannanhoidollista metsästystä ei pitäisi olla ja ennalta ehkäisevillä toimilla päästäisiin samaan lopputulokseen. Kerrostalojen parvekkeelta on hirveän helppo huudella ohjeita, mutta luen tästä nyt ihan Keski-suomalaisen artikkelin lammastilalta: ”Niemelän lammastilalla Laukaan Äijälässä kesällä 21”, jolloin muuten kannan arvion mukaan susia ei Keski-Suomessa ole ollut, mutta nyt onneksi tämäkin asia on hyväksytty, että

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

kun monina vuosina sudet ovat tappaneet kotieläimiä ja susia on esiintynyt, niin Lukekin on arvioissaan nyt viimein hyväksynyt, että susia Keski-Suomessa on, ja se muuten edesauttaa sitä liikkumista sinne läntiseen Suomeen. ”Niemelän lammastilalla Laukaan Äijälässä kesällä 21 susien kynsiin jäi kymmenen kainuunharmaalammasta. Niistä kuusi kuoli tai piti lopettaa ja neljä saatiin hoidettua kuntoon. Viime kesänä eläimiä oli vielä reilut 200, nyt niitä on enää 29. Lampuri Pia Niemeläinen myi 200 lammasta Sieviin. Sudet olivat merkittävä syy lampaista luopumiseen. Pientä 29 eläimen lammaskatrastaan hän on pitänyt siirrettävässä petoaitauksessa ja pihassa. Aidoista huolimatta susihyökkäyksessä on tänäkin kesänä mennyt kaksi karitsaa. ’Ei täällä enää pysty isoa lammastaloutta pitämään. Lampaista luopuminen oli henkisesti tosi raskas asia, kun se tapahtui vielä niin ryminällä. Jouduin sairauslomallekin, kun niitä raatoja alkoi tulla.’ Niemelän kohdalla onni oli se, että niitä saatiin myytyä. Niemeläisen mukaan sähköistetyistä petoaidasta ei heidän tilanteessaan olisi ollut apua. ’Meidän olisi pitänyt aidata 30 hehtaaria laitumia. Työmaa olisi ollut mahdottoman suuri ja kallis, eikä sen tehostakaan voi olla varma. Työmäärältään petoaita on tolkuton, koska sen aluskasvillisuus pitää leikata jatkuvasti matalaksi, ettei aita mene oikosulkuun’, Niemeläinen selittää.” Ja itse myös tiedän, mitä petoaidan ylläpitäminen on. Eli mielestäni näitten, jotka viisauksia laukovat täältä, kannataisi mennä käymään näillä tiloilla. Kannataisi tarjota apuaan, kannataisi antaa puhelinnumero, johon yöaikana voi soittaa silloin, kun pedot ovat tulleet sinne, että niitä tultaisiin yhdessä hätistelemään. Ihan oikeasti maaseudun ihmiset kokevat sellaista tunnetta, että kukaan ei heitä kuuntele, ja siksi olen iloinen, että nyt heitä on kuultu.

Valtaosa valiokunnasta oli sitä mieltä, että perinnebiotooppeja laiduntavat lampaat ovat tärkeitä ja että me haluamme edistää monimuotoisuutta. Valtaosa valiokunnasta oli sitä mieltä, että ihminen on yhtä arvokas niin Kuhmossa kuin jossain suurilla kaupunkiseuduilla, missä hätäkeskustiedote luetaan televisiosta aina, kun siellä suurpeto on ja se poistetaan vaaraa aiheuttavana. Meille ihmiset ovat yhtä tärkeitä joka puolella Suomea.

Sitten, mitä tulee tähän hätävarjeluasiaan, minkä edustaja Kettunen nosti, niin valiokunta oikein kirjoitti siitä erikseen, miten näissä tilanteissa tulee ottaa huomioon kaikki ne lieventävät asianhaarat, mitkä on mahdollista, sen takia, että nyt tätä hätätilapykälää ei oikein uskalleta käyttää. Eli tekijä on rikoslain mukaan ”rangaistusvastuusta vapaa, jos tekijältä ei kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat.”

Samoin halusimme nostaa tämän Ruotsin mallin siitä, miten sosiaalis-taloudelliset syyt, kuten susien lisääntyvien konfliktien lieventäminen, muun muassa metsästyskoirille aiheutuneet vahingot ja metsästyskulttuurin säilyttäminen sekä turvallisuus, voidaan ottaa huomioon poikkeuslupaperusteissa, toisin kuin tässä istunnossa on väitetty.

Samoin haluan korjata myös sen virheellisen väitteen, että koirasusia ei Suomessa esiintyisi. Meidän valiokuntakuulemisessa ja tässä mietinnössäkin on muun muassa tästä Lappeenrannan tapauksesta mainittu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen Ari, olkaa hyvä.

19.53 Ari Koponen ps: Kiitos, puhemies! Hyvää keskustelua on ollut, enkä nyt pitkitä tätä enää hirveästi pidempään, mutta on tosiaan hyvä muistaa, että Suomen susikanta on

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

nyt tutkitusti suurempi kuin yli sataan vuoteen, joten kontrolloitu kannansääteily on tässäkin valossa erityisen tarpeellista.

Täällä on myös nostettu hyvin se esiin, että on aivan hyvä kysyä sitäkin, pitääkö aina se pahin tapahtua, ennen kuin toimimme. On myös verrattu karhuun täällä, ja karhusta löytyy jo huonoja esimerkkejä varsin läheltä, sillä karhun metsästyskiellon myötä konfliktien määrä on lisääntynyt Romaniassa eksponentiaalisesti. Metsästyskielto astui voimaan vuonna 2016, ja jo vuonna 2019 karhut tappoivat 8 ja raatelivat 76 ihmistä. Samana vuonna 72 karhua kuoli liikenneonnettomuuksissa. Eli tässä vähän nähdään myös tätä ongelman laajuutta. — Kiitos paljon. [Petri Huru: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hassi.

19.55 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa moni kollega on puhunut kannanhoidollisesta metsästyksessä ikään kuin se tarkoittaisi lupaa metsästää susia päätaavoitteena susien määrän vähentäminen. Meillä on kuitenkin aivan tuore hallinto-oikeuden päätös, joka perustuu EU-tuomioistuimen päätökseen, että kannanhoidollisella metsästyksellä pitää olla kannanhoitoon liittyvä tavoite ja sen tavoitteen pitää perustua luontodirektiiviin, sen pitää toteuttaa luontodirektiivin tavoitteita. [Petri Huru: Senpä takia ne pitääkin siirtää toiseen direktiivin liitteeseen!] Tämä on sellainen asia, mistä emme pääse yli emmekä ympäri.

Sen lisäksi monet kollegat tässä keskustelussa ovat puhuneet aivan kuin niiden ongelmien, jotka sinänsä ovat ihan todellisia, jotka pitää ratkaista, ainoa ratkaisumahdollisuus olisi vähentää susien lukumäärää. Mielestäni meidän pitäisi keskittyä siihen, mitkä ovat ne ongelmat. On susia, jotka tulevat pihapiiriin tai liian lähelle sitä, ja muita esimerkkejä, mitä täällä on mainittu. Meidän pitäisi keskittyä siihen, miten tehostetaan toimia ja juuri näiden vaaraa ja häiriötä aiheuttavien susien metsästystä, mutta se on eri asia kuin metsästys, jonka pääasiallinen tavoite on vähentää susien lukumäärää.

Tässä keskustelussa on jo todettu mutta toistan sen, että kun vuosina 2015 ja 2016 toteutettiin sentyyppistä kannanhoidolliseksi metsästyksiksi kutsuttua metsästystä, jota tässä nyt useimmat ovat kuvailleet, jonka tavoitteena oli vähentää lukumäärää, niin metsästettiin paljolti alfayksilöitä, mikä tarkoitti sitä, että laumoja hajosi ja saatiin enemmän susia pihapiireihin, enemmän susia, jotka aiheuttivat vaaraa. Koska sitten näitäkin susia piti metsästää, niin siitä seurasi, että susikanta romahti.

Eli kaiken kaikkiaan olisin sitä mieltä, että meidän pitää myös susipolitiikka perustaa parhaaseen tutkittuun tietoon ja tosiaan keskittyä ratkaisemaan sitä ongelmaa, mitä on, ja jättää tällaiset tavallaan mutuihin perustuvat näkemykset sivuun. Lisäksi olen edelleen sitä mieltä, että meidän pitäisi kyetä tarkastelemaan suurpetoja, [Puhemies koputtaa] myös ilvestä, osana ekosysteemeitä, [Puhemies: Kiitoksia!] kuten miten esimerkiksi Lounais-Suomen valkohäntäpeurakantaa voitaisiin pitää kurissa muun muassa ilveksen avulla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

19.58 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis kansalaisaloite ”Suden kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen ja susivahinkojen estäminen” sekä lakialoite 54/2020, maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö sekä jättämäni toimenpidealoite.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

te 121/2020. Kiitän siitä, että olen tällä listalla toimenpideoitteeni kanssa. Avaan sitä hienman.

Toimenpideoitteeni ajatuksena oli se, että susikanta tulisi tarkkaan laskea, koska tällä hetkellä mennään pelkästään Luken vuosittaisten arviolaskelmien mukaan. Eli Luonnonvarakeskus on vuosittain arvioinut susikannan määriä Suomessa. Käytössä olevalla menetelmällä susikanta voidaan Luken itsensä mukaan arvioida 90-prosenttisella varmuudella. Tämä ei mielestäni riitä. Susikanta pitää pystyä laskemaan tarkkaan nimenomaan niin kuin tässä salissa, että ei eletä minkään mututuntuman pohjalta vaan meidän pitää tietää määrä. Toimenpiteitä voidaan sen jälkeen kannan karsimiseksi soveltaa todellisen määrän mukaan. Tämä olisi mielestäni hyvin järkevä toimenpide.

Susien yksilömäärän arvioitiin maaliskuussa 2020 olevan 90-prosenttisella todennäköisyydellä 216–246, arvioitiin siis näin tarkat luvut. Minulla herää kyllä siinä nyt kysymysmerkkejä.

Susi on peto. Se ei kuulu elinpiiriimme häiritsemään ihmisiä. Luken susiraportin mukaan useiden muiden koiraeläinten tapaan susikanta voi kasvaa nopeasti, mikäli ravintoa on saatavissa. Sitähän Suomessa on saatavissa. Susi saa ensimmäiset pentueensa yleensä kaksivuotiaana, lisääntyy vuosittain. Pentuja syntyy kolmesta kuuteen, ja suurimmissa pentueissa voi vielä syksylläkin olla kymmenkunta pentua. Susilauman reviirit ovat laajat, parhaimmillaan noin 2 000 neliökilometriä, ja mitä enemmän meillä on synnyinreviiriltään vaeltamaan lähteneitä, omaa kumppania ja reviiriä etsiviä nuoria susia, sitä laajemmalle susikanta levittäytyy ja sitä lähemmäksi asutusalueita se pysyvästi siirtyy.

No, me olemme jatkuvasti saaneet kuulla susien aiheuttamista ongelmista lähes kaikkialla Suomessa. Mikään rahamäärä ei korvaa esimerkiksi rakasta lemmikkikoiraa, metsästyskoiraa. Petoja suojellaan enemmän kuin ihmisen parasta ystävää.

Euroopan luontodirektiivin artikla 16 sallii poikkeuksia tiukasta suojelujärjestelmästä, mikäli siten voidaan esimerkiksi estää ennalta erityisen merkittäviä vahinkoja esimerkiksi karjankasvatukseen tai muuhun omaisuuteen, ja luen muuksi omaisuudeksi esimerkiksi metsästyskoirat ja ihmisen lemmikit. Tämä on hyvin tärkeää. Meidän olisi ehdottomasti otettava tämä poikkeus käyttöön, se olisi perusteltua, ja lähteä toimimaan nimenomaan kannanhoidollisen metsästyksen aloittamiseksi välittömästi. Tämän perusteella esitin toimenpideoitteessani, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin todellisen susikannan laskemiseksi ja käyttää Euroopan luontodirektiivin artiklan 16 mukaista mahdollisuutta susikannan harventamiseen ennaltaehkäisevänä ja korjaavana toimenpiteenä.

Meidän on hyvä muistaa esimerkiksi — kerronpa esimerkin: Kuortaneella urheiluopiston vieressä, siis noin 50 metriä urheiluopiston siitä kohtaa, missä nuoret harjoittivat urheilutoimintaa, harjoittelivat siinä kesälämpimillä, tien toisella puolella keskellä päivää sudet kävivät raatelemassa lampaista — keskellä päivää 50 metriä joukosta nuoria, jotka olivat urheilemassa. Näin röyhkeäksi se peto voi ryhtyä. Nämä ovat tietenkin yksittäistapauksia kaikkien mielestä, mutta meidän tulee poliitikkoina kantaa vastuu siitä, että susikanta pysyy sellaisena, että se susi, joka kuuluu sinne suomalaisen luontoon ja sinne aarniometsiin, pysyy siellä eikä tule häiritsemään ja raatelemaan noin lähelle ihmisiä. Me tiedämme, että se on häiriintynyt yksilö, jos se tuon tekee, ja tällainen pitäisi pystyä poistamaan välittömästi.

Olen aikoinani sanonut vankaksi mielipiteekseni tähän, kun minulta on kysytty, mitä tälle ongelmalle pitää tehdä — nämä aloitteet ovat erinomaisia, ja näihin tulee ottaa hallituksen ja eduskunnan nyt erittäin kovasti kiinni ja lähteä toteuttamaan niitä välittömästi — se

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

oma mielipiteeni on, että muistakaa: Susi on turkiseläin. Jos se tulee häiritsemään ihmisen asutuksen lähelle tai tekemään jotain kepposiaan, siltä pitää ottaa turkki pois. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.03 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tänään on käyty ansiokasta keskustelua. Haluan käyttää puheenvuoron vielä luonnonsuojelun näkökulmasta, ja tähän nostan esille Suomen metsäpeuran (*Rangifer tarandus fennicus*).

Edustaja Pitko käytti jo debattipuheenvuoron mutta myös käytti äsken puheenvuoron siitä, että metsäpeuran vähenemisen syynä on myös metsätalous, mutta tämä argumentti ei kyllä minun mielestäni pidä paikkaansa. Nimittäin jo 1990-luvulla Kuhmossa Elimyssalolle perustettiin luonnonsuojelupuisto, Ystävyiden puisto, yhdessä silloisen Neuvostoliiton kanssa. Tämä Elimyssalo on syrjäinen ja erämainen alue siellä rajaseudun vedenjakajalla. Vaikka Elimyssalo onkin Kainuun laajin luonnonsuojelualue, kokonsa puolesta sitä ei voi kutsua erämaaksi, nimittäin lentäähän metsähanhikin alueen yli viidessä minuutissa — tämä on tutkittu. Siellä voi kuitenkin aistia metsäerämaan tunnelman. Elimyssalolla, elikkä Ystävyiden puistossa, voi kohdata aidon, alkuperäisen rajaseudun erämaan lukuisine puhtaine järvineen, kumpuilevine harjuineen, vanhoine metsineen ja monipuolisine soineen. Juuri nämä olivat tärkeitä syitä Ystävyiden puiston perustamiselle vuonna 1990. Tarkoituksena oli suojella silloin Kainuun metsä- ja suoeräkaita ja järvi- ja harjuluontoa sekä metsäpeuran elinympäristöjä. Merkittävä tekijä Ystävyiden puiston perustamiselle oli myös luonnon tutkimisen kehittäminen.

Arvoisa puhemies! Jotta metsäpeuran elinympäristö tulisi mahdollisimman laajasti suojelluksi, Ystävyiden puistoon yhdistettiin viisi erillistä luonnonsuojelualueita: Kuhmon eteläosassa aivan itärajan pinnassa sijaitseva Ulvinsalon luonnonpuisto, Kuhmossa sijaitsevat Elimyssalon, Iso-Palosen—Maariansärkkien ja Lentuan luonnonsuojelualueet sekä osin Suomussalmen puolelle levittäytyvä Juortanansalon—Lapinsuon soidensuojelualue. Niiden alueiden yhteenlaskettu pinta-ala laajennusalueineen on noin 29 000 hehtaaria. Ystävyiden luonnonsuojelualueen perustaminen sai alkunsa, kun silloisen Neuvostoliiton alueelta tuli metsäpeuroja Kuhmon Elimyssalolle. Elimyssalon rauhallinen, hakkaamaton erämaa soveltui laidun- ja vasomisalueeksi. Vähitellen metsäpeurakanta vakiintui, ja Suomi sai takaisin vuosikymmeniksi kadonneen suurnisäkkään, metsäpeuran. Metsäpeuran leviäminen valtion rajan ylitse Suomeen herätti ajatuksen silloisesta yhteisestä suomalais-venäläisestä luonnonsuojelututkimuksesta ja -seurannasta. Eli kun sanotaan, että metsätalous olisi vähentänyt Suomen metsäpeurakantaa, niin tämä ei pidä paikkaansa ainakaan Kainuussa. Mutta nyt täytyy muistaa, että siellä rajaseudulla Elimyssalon kupeessa on useampia haaskoja, mikä on luonut tuolle alueelle suurpetokeskittymiä juurikin sille alueelle, mikä suojeltiin Suomen metsäpeuran vasomisalueeksi.

Me kainuulaiset olemme saaneet ihastella myös — elikkä nyt puhumme siitä itärajan pinnan vasomisalueesta — ainakin talviaikaan, kun Suomen metsäpeurat siirtyvät sitten talvilaidunnusalueille tuonne Sotkamon puolelle. Ja kuulkaa, ne talvilaidunnusalueet ovat hyvin hoidetuissa talousmetsissä. Usein Härkölänsuoralla talvisaikaan me kainuulaiset ja muutkin kuvailemme Suomen metsäpeuroja, kuinka ne laiduntavat siellä hyvin hoidetussa talousmetsässä. Mutta kuitenkin täytyy huomata, että samaan aikaan suurpedot, varsinkin talvisaikaan sudet, ovat seuranneet näitä metsäpeuroja myös Sotkamon puolelle. Ja nytten

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

tämänkin illan keskustelussa edustaja Piirainen Kajaanista toi sen esille, että Sotkamossa on nyt viime päivien aikana jäänyt metsästyskoira susien suuhun.

Puhemies! Halusin tuoda tämän asian esiin juurikin tästä luonnonsuojelun näkökulmasta, että meidän täytyy suojella Suomen metsäpeuraa suurpedoilta ja etenkin talvisaikaan sudelta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

20.08 Anne Kalmari kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on käyty erittäin hyvää keskustelua, ja tähän luonnon arvostamiseen on hyvä yhtyä. Itse asiassa se toinen metsäpeurakanta on siellä minun kotikulmillani Salamajärven kansallispuistossa, jossa se on voinut vähän paremmin, sillä siellä Perhon liepeillä ei ole susia niin paljon ollut, eli siellä se peurakanta on sitten päässyt paremmin kasvamaan. Sielläkään yhteyttä sille, onko siellä talousmetsissä toimenpiteitä, ei, sitä ei olla koskaan nähty. Siellä on muuten aivan ihania suotuisia alueita kyllä tälle metsäpeuralle.

Mitä tulee siihen, kuulimmeko loppuvaiheessa muita kuin maa- ja metsätalousministeriötä, niin se tieto on virheellinen. Me kuulumme Luonnonvarakeskusta nimenomaan tästä suojelutason viitearvotyöstä, ja he siellä sanoivat tämän saman asian, minkä luen täällä nyt heidän omilta sivuiltaan, nimittäin sen, mikä on sopiva kannan koko. Täällä lukee — suora sitaatti — näin: ”Mikä on Suomeen sopiva susien lukumäärä? Maa- ja metsätalousministeriö päättää susikannan hoidosta ja tavoitteesta. Luonnonvarakeskuksen kehittämät työkalut suotuisan suojelutason viitearvon määrittämiseen ovat ministeriön käytettävissä.” Tämä määrä on poliittinen päätös, lukee täällä Luonnonvarakeskuksen sivuilla. Eli he ovat antaneet meille vallan, ja tätä valtaa me nyt käytämme. Ja me edellytämme, että kun sitä valtaa on käytetty, niin sitten tuomioistuimet, mikäli täällä siihen lopputulemaan tullaan, noudattavat meidän vallan kolmioppia eli myöntävät näitä kannanhoidollisia lupia. Me myös käymme tämän valitusoikeuden omana asianamme läpi. Valiokunta katsoo tarpeelliseksi selvittää keinoja, joilla valitusoikeutta käyttäneen yhteisön alueellisten ja paikallisten sidosten aitoudesta voidaan varmistua. Nythän tämä käytäntö näin ei ole ollut.

Kiitän tästä työstä, ja maailmaan mahtuu [Puhemies koputtaa] erilaisia mielipiteitä. Tämä oli hyvä keskustelu. [Tuomas Kettunen: Hyvä tarkentava puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

20.12 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Siteeraan myös tätä Luken syyskuussa julkaisemaa raporttia. Luke toteaa, että ”lajin suojelun taso on suotuisa, kun laji pitkällä aikavälillä säilyy luontaisessa ympäristössään eikä sen levinneisyysalue supistu ja lajin elinympäristöjä on riittävästi turvaamaan kannan säilymisen pitkällä aikavälillä”. Sudesta Luke toteaa, että pitkällä aikavälillä lajin elinvoimaisuus edellyttää, että efektiivinen populaatiokoko on tuhat ja todellinen populaation koko vielä tätä suurempi. Luke myös toteaa, että pienempikin riittää, jos susi pääsee nykyistä paremmin liikkumaan toisaalta Länsi- ja Itä-Suomen populaatioiden välillä ja toisaalta sitten sekä länsi- että itärajan yli, kuten ensimmäisessä puheenvuorossani totesin.

Me emme nyt kyllä pääse yli emmekä ympäri siitä, että EU-lainsäädäntö velvoittaa meitä siihen, että etenemme kohti suotuisan suojelun tasoa, ja olemme siitä tällä hetkellä todella vielä kaukana.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

20.13 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan kyllä korjata tämän valiokunnan puheenjohtajan esittämän väitteen, että se, mitä sanoin kuulemisista, olisi ollut virheellistä. Me kyllä kuulimme Lukea tästä raportista, mutta emme liittyen tähän päätösesitykseen. Asiantuntijakuulemiset koskivat siis tätä kansalaisaloitetta. Nyt päätösesityksenä on asia, joka tuotiin loppuvaiheessa kuulemisia, ja emme siitä päätösesityksestä, mikä tässä on ja mihin tuo lausuma 2 viittaa, kuulleet asiantuntijoita. Mutta kuulimme Luken syyskuussa valmistuvasta raportista.

Myös sen raportin sisällön olemme selkeästi ymmärtäneet valiokunnan puheenjohtajan kanssa erillä tavalla. Itse ymmärsin sen niin, että Luonnonvarakeskuksen tutkijat määrittelevät haarukan, johon suden suotuisan suojelun taso tulee asettumaan. Se, minkälaisen riskin me otamme tämän haarukan sisällä — otammeko me sieltä sen pienimmän arvon vai sen suurimman arvon — on poliittinen päätös, ja siitä sitten maa- ja metsätalousministeriössä asetuksen antamisen yhteydessä päätetään — tai missä tilanteessa se sitten päätetään. Luonnonvarakeskuksen tutkijat eivät sanoneet, että suotuisan suojelun taso olisi poliittinen päätös, ja kun me tiedämme, mitä siellä EU:n direktiivissä sanotaan, niin myöskään se ei tue sitä, että suotuisan suojelun taso olisi poliittinen päätös. Se riski, jonka me olemme valmiita ottamaan, on poliittinen päätös. Muuten suotuisan suojelun tason määrittely perustuu tieteelliseen tutkimukseen. [Tuomas Kettunen: Onko Ruotsin päätös poliittinen?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Kalmari vielä.

20.15 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa puhemies! Nimenomaan, tieteellinen tutkimus on tehty, ja kuten siinä kuulemisessa meille kerrottiin, täällä lukee, että Suomen susikannan kokotavoite on suurpetopoliittinen linjaus, josta päättää maa- ja metsätalousministeriö tämän annetun tiedon pohjalta. Ja siellähän olivat minimi, jotka olivat 50—60 yksilössä aina 1 000:een asti, että silloin se on ihan varmasti vaarantunut, jos se reviirikoko on näin pieni.

Todellakin valiokunta on työnsä tehnyt, ja olen hyvin ylpeä siitä, että löysimme väylän, että tämä kannanhoidollinen metsästys voidaan toteuttaa Suomen kansalaisten haluamalla tavalla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 54/2020 vp, 5/2022 vp ja 8/2022 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Valkoposkikihannen metsästyksen salliminen

Kansalaisaloite KAA 3/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 74, 86, 105/2020 vp

Lakialoite LA 32/2020 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 8/2022 vp

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 8/2022 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakialoitteeseen sisältyvä lakiehdotus hylätään. — Avaan yleiskeskustelun. Onko puheenjohtajalla esittelypuheenvuoro? Sitä ei ole varattu täällä nimittäin. Onko valiokunnan puheenjohtajan tarkoitus esitellä? [Anne Kalmari: On.] — Selvä, sitten tänne vaan, ja esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.17 Anne Kalmari kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt meillä on käsittelyssä kansalaisaloite 3: Valkoposkikihanhien metsästyskäsittelyn salliminen. Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia. Saimme yhdessä valiokunnan ja neuvoksien kanssa paljon aikaan.

Kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö valmistelee tarvittavat lakimuutokset, jotta valkoposkikihanhien rajoitettu metsästys voidaan ottaa osaksi hien viljelyksille ja viheralueille aiheuttamien haittojen torjuntaa. Valiokunta perehtyi erityisesti tutkijoiden ja asiantuntijoiden avulla valkoposkikihanhien aiheuttamien vahinkojen torjuntaan sekä selvitti edellytyksiä kansalaisaloitteen hyväksymiselle. Johtopäätöksensä valiokunta totesi, ettei valkoposkikihanhia voida kansallisella päätöksellä muuttaa metsästettäväksi lajiksi. Suomi ei valitettavasti voi yksipuolisesti irrottautua kansainväliseen sopimukseen perustuvista suojelutoimista, vaan tämän on tapahduttava tavanomaisia kansainvälisiä sopimusmenettelyjä noudattaen.

Muutoin ampumalla tapahtuvaa karkottamista rajoittavat joka tapauksessa Bernin sopimuksen määräykset ja EU:n lintudirektiivin mahdollistamat poikkeukset. EU-lainsäädännön edellyttämän poikkeuslupamenettelyn siirtäminen metsästyslainsäädäntöön ei muuta tilannetta olennaisesti. Lisäksi on todettava, ettei metsästyslainsäädäntö sovellu kaupunkien viheralueilla oleskelevien valkoposkikihanhien poistamiseen. Valiokunta päätyy näin ollen esittämään kansalaisaloitteen hylkäämistä.

Olen kuitenkin iloinen voidessani valiokunnan puolesta kertoa, että positiivisia asioita on tapahtunut ja niitä tullaan edellyttämään lisää, mikäli mietintömme hyväksytään. Vahinkojen korvaamisen tukijärjestelmälle on saatu päätöksiä, ja valtioneuvoston piirissä on tehty työtä valkoposkikihanhien aiheuttamien vahinkojen ja haittojen torjumiseksi. Syytä onkin, sillä Barentsinmerellä pesivän valkoposkikihanhien kannaksi arvioitiin vuosina 2013—2018 noin 1,3 miljoonaa. Luonnonsuojelulain perusteella on myönnetty poikkeuslupia valkoposkikihanhien aiheuttamien viljelyvahinkojen torjumiselle ampumalla vuonna 20 noin 10 000 yksilölle ja vuonna 21 noin 15 000 yksilölle. Lupia on käytetty alle 1 000 kumpainakin vuonna.

Keväällä 2020 valkoposkikihanhien aiheuttamat vahingot nousivat yli kolmeen miljoonaan euroon. Lupia myöntänyt taho on aktiivisesti valittanut päätösten soveltamisesta, ja jatkossa luvat tuleekin myöntää alueellisesti ja käytännön toteuttamista helpottaen.

Valiokunta ehdottaa neljää lausumaa:

Ensinnäkin hallituksen tulee aktiivisesti vaikuttaa komissioon ja EU:n jäsenvaltioihin, jotta Bernin sopimusta muutetaan ja valkoposkikihani siirretään EU:n lintudirektiivin liitteeseen II metsästettäväksi lajiksi.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Toiseksi valiokunta päätyi ehdottamaan lintudirektiivin 9 artiklan mukaisten poikkeusmahdollisuuksien hyödyntämistä siten, että lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan myös keväällä pesintärauha huomioiden.

Kolmantena lausumana edellytetään, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkihanhiin hyödyntäminen sallitaan ja hallitus valmistelee esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että lintudirektiivin 9 artiklan ykköskohdan c-alakohdan mukaisen poikkeuksen perusteella mahdollistetaan poikkeusluvalla tapetun valkoposkihanhan haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö.

Viimeiseksi valiokunta katsoo, että valkoposkihanhia koskevat poikkeuslupa-asiat tulee siirtää Varsinais-Suomen ely-keskukselta Pohjois-Karjalan ely-keskukselle, jolloin päätökset tehdään siellä, missä on paras paikallistuntemus. Samalla lupamenettelyä tulee sujuvoittaa.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan päätösehdotus on siis kansalaisaloitteen hylkääminen valitettavasti merkityksettömänä. Samalla valiokunta kuitenkin ehdottaa keinoja valkoposkihanhan aiheuttamien vahinkojen ja haittojen torjunnan tehostamiseksi sekä poikkeusluvan perusteella tapettujen lintujen asiallisen hyötykäytön sallimista.

Mietintöön sisältyy yksi vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

20.22 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Valkoposkihanhiin määrä on kasvanut meidän vuosikymmeninä, ja kasvanut hanhipopulaatio aiheuttaa paljon mielipiteitä. Ymmärrettävää, kun tämä näkyvä ja isokokoinen liikkuva laji on ilmestynyt puistoihin ja pelloille. Se, että valkoposkihanhan kanta on runsastunut, on luonnon kannalta hyvä ja harvinainen asia. Viimeisen 15 vuoden aikana valkoposkihanhiin laskennoissa lukumäärä on noussut noin 10 000 yksilöstä noin 27 000 yksilöön. Huippuvuonna 2019 hanhia havaittiin noin 35 000 kappaletta. Kiitos näistä tiedoista kuuluu kaikille tutkijoille ja vapaaehtoisille, joiden ansiosta meillä on olemassa tarkkaa tietoa Suomen lintujen tilanteesta.

Runsastunut laji on aiheuttanut myös haittaa ihmistoiminnoille, erityisesti viljelijöille, joiden peltujen sadon hanhiparvet ovat syöneet. Vuonna 2020 ministeriöiden hanhityöryhmä tuotti joukon toimenpiteitä, joilla valkoposkihanhan aiheuttamia haittoja pyritään ehkäisemään ja vahinkoja myös korvaamaan. Näitä on pantu toimeen. Yksi toimi on ollut poikkeusluvalla lintujen ampuminen ja karkottaminen.

Nyt käsillä olevassa mietinnössä on keskeisesti kyse siitä, voiko näitä poikkeusluvalla ammuttuja valkoposkihanhia ottaa haltuun, ja jos tämä sallitaan, miten se tehdään. Todettakoon aluksi, että koska valkoposkihanhan elinvoima on kasvanut merkittävästi, kanta kestää tämän poikkeusluvalla ampumisen ja siten karkottamisen pelloilta. Se, miten poikkeusluvalla ammutun hanhen hyödyntäminen voitaisiin sallia, jakoi kuitenkin vahvasti valiokunnan jäseniä. Se, sallitaanko hyödyntäminen metsästyslaissa vai sallitaanko se luonnonsuojelulaissa, on periaatteellinen asia. Valiokunnan mietintö esittää, että valkoposkihanhiin hyödyntäminen sallitaan luonnonsuojelulaissa. Mutta sen ensisijainen tarkoitus on nimensä mukaisesti suojella lajeja, eikä se siksi kuulu sinne.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö valitettavasti esittää, että valkoposkihanhan osalta tehtäisiin poikkeus luonnonsuojelulakiin. Tämä poikkeus sallisi tapetun hanhen hyödyntämisen. Luonnonsuojelulaki on kuitenkin nimensä mukaisesti tarkoitettu luonnonsuojeluun. Meillä on laki, metsästyslaki, jossa säädellään metsästystä ja riistalajeja, ja se on

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

oikea laki tälle. Ehdotamme tässä vastalauseessa, jonka olemme jättäneet valiokunnan mietintöön edustaja Elon ja edustaja Kivelän kanssa, että valkoposkihanhi siirretään metsästyslain piiriin. Tämä ei murtaisi lajien suojaa luonnonsuojelulaissa eikä loisi poikkeuksiin perustuvaa koukeroisempaa lainsäädäntöä. Jos valkoposkihanhi siirretään metsästyslain piiriin, oikeus hyödyntää ammuttuja yksilöitä tulee voimaan automaattisesti.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan hanhista ja niiden aiheuttamien vahinkojen torjunnasta, ei ampumista pidä ylikorostaa. Hanhien karkottamisessa tarvitaan useita muita keinoja. Ampuminen on turhaa, mikäli linnuilla ei ole toivottuja paikkoja, joihin väistää. Karkottamiseen tarvitaan hanhipeltoja, joihin hanhet voivat väistää. Jos niitä ei ole, hanhet palaavat pelloille.

Arvoisa puhemies! Eläinten syömisen salliminen on hyvin vastakkainen luonnonsuojelulain hengen ja tavoitteiden kanssa. Syömisen salliminen luonnonsuojelulaissa myös vaikeuttaisi uhanalaisten lajien valvontaa ja avaa vaarallisen ennakkotapauksen, jossa uhanalaisten lajien syömisestä tehdään hyväksyttävämpää. Asiaan on luontoystävällisempi, yksinkertaisempi ja toimivampi ratkaisu. Metsästyslaki on oikea paikka valkoposkihanhelle. Luonnonsuojelulaki on syytä jättää rauhaan.

Puhuin aluksi, että valkoposkihanhi on runsastunut ja se on hyvä asia. Isossa kuvassa, jos katsomme suomalaista linnustoa ja lajistoa, valkoposkihanhi on valitettavan harvinaisen poikkeus. Yleinen trendi on, että lintulajit uhanalaistuvat rajusti. Siksi meidän kyllä pitäisi puhua tässä salissa enemmän lintujen suojelusta ja vähemmän lintujen syömisestä. [Petri Huru: Poistetaan vieraslajit!]

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

20.26 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Mietinnön valmistellut valiokunta, maa- ja metsätalousvaliokunta, on tässä kohdin tehnyt erinomaista työtä, ja en voi kuin kiittää siitä tässäkin kohtaa laaja-alaisesta keskustelusta ja kuulemisista, joita tässä kohdin käytiin.

Erityisen mielissäni henkilökohtaisesti olen siitä, että lausumissa on otettu huomioon lakialoite, joka tehtiin eduskunnalle, jossa oli 111 allekirjoittajaa [Anne Kalmari: Hienoa!] ja jossa mainittiin nimenomaan, että luonnonsuojelulakiin tehdään muutos 49 §:n 4 momenttiin, jossa poikkeusluvalla ammuttu valkoposkihanhi voidaan ottaa haltuun.

Minä vähän kuvaan tätä problematiikkaa ja epäloogisuutta, mikä tässä on: Lupaviranomainen antaa luvan tappaa valkoposkihanhi vahinkojen ehkäisemiseksi. Eli annetaan lupa tappaa rahoitettu lintu, jolloin rauhoitus on purettu. Kun sitten hanhi tippuu maahan kuolleena, niin nyt sitten halutaan tulkita, että se poikkeus rauhoituksesta raukeaa ja lintu on sitten kuollessaan rauhoitettu. Minun mielestäni yhdellä lailla toimiminen niin epämoraaalisesti, että hyödynnettävä ruoka joudutaan polttamaan tai hautaamaan maahan... [Petri Huru: Käsittämätöntä!] Meillä hallitusohjelmassa kuitenkin lukee, että ruokahävikin vähentäminen on yhtenä tavoitteena, ja tässä tilanteessa, näinä päivinä, kun katselee tuonne Hurstin jonoon ja kun näkee, mitä tapahtuu, on epämoraaalista, että me voimme haaskata ravinnoksi kelpaavaa lintua.

Mitä tulee siihen vahinkojen ehkäisemiseen, niin olen samaa mieltä, että pitää olla mahdollisuuksia, että valkoposkihanhi ei palaa sille pelloille, mistä sitä on häädetty. Mutta tämä haltuun ottaminen on yksi sellainen asia, että tätä tehokkaammin voitaisiin käyttää sen vahingon estämiseksi. Näitä poikkeuslupia ei käytetä meillä. Ei metsästäjien, jotka kuitenkin

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

tämän kohden ampumisen harjoittavat, moraalille sovi se, että riistaa vain tapetaan, jos ei sitä voida hyödyntää. Ja siinä mielessä valiokunta on hyvinkin tuonut esille sen, mistä tässä on loppujen lopuksi kysymys. Lintudirektiivi ei estä rauhoitetun linnun, joka poikkeusluvalla tapetaan, haltuun ottamista. Toivoisin, että tässäkin kohtaa, kuten suden osalta, oltaisiin soveltamassa sitä, mitä direktiivissä EU-tasolta ollaan tuotu esille.

Siirtäminen metsästettäväksi lajiksi ei kuitenkaan tässä kohdin muuttaisi mitään poikkeuslupamenettelyä. Ei valkoposkikihanhasta siirtämällä se kansallisesti metsästyslakiin tulisi edelleenkaan metsästettävää lajia, vaan siihen tulisi poikkeuslupasäädöksiin hakea aivan samanlaisella byrokraattisella menettelyllä kuin tähänkin asti, ja siinä kohtaa me joutuisimme siihen tilanteeseen, että viljelijöiden tällä hetkellä saamat korvaukset niistä vahingoista, jotka ovat miljoonaluokkaa, vaarantuisivat. Enkä usko, että tämä on pelottelua ja että me voisimme saada nopean notifiointin sille, kun tälläkin hetkellä itse asiassa me onneksi saamme niitä viljelijöille tarkoitettuja korvauksia, mutta jos oikein tarkkaan katsoo ja tiedetään, EU on myöntänyt meille oikeuden näitten vahinkojen ehkäisemiseksi syntyneisiin korvauksiin, mutta EU on onneksi tässä kohtaa katsonut hieman läpi sormiensa, että me ja meidän virkakoneistomme olemme hyvin tämän asian hoitaneet. Mutta en lähtisi nyt tässä kohtaa kiistelemään, kummalle tämä kuuluu, maa- ja metsätalousministeriölle vai ympäristöministeriölle. Nyt meillä on viljelijöitä turvaava korvausjärjestelmä, mistä meidän on pidettävä kiinni niin kauan, kunnes tämä asia on selvitetty. Varmaa on se, että niin kauan kuin valkoposkikihanhi on direktiiviliitteessä I, tämä asia ei tule muuttumaan sen suuntaisesti, että valkoposkikihanhasta tulisi metsästettävä.

Näihin hanhien lisääntymisiin, että ollaan tyytyväisiä: Minä voin nyt tässä kohtaa tehdä kaupunkilaiskierroksen ja kysyä, kuinka tyytyväisiä Helsingin tai Vantaan kaupungin asukkaat ovat ja ilolla maksavat kunnallisveroa, kun heidän hyödyntämismahdollisuutensa on rajoitettu verovaroin ylläpidettävien puistojen osalta, jotka ovat täysin käyttökelttomia yhdessä aikaa. Ja tämäkin on syntynyt siitä, että aikanaan Korkeasaarella päästettiin vapaaksi valkoposkikihanhia ja sieltä syntyi tämä kanta, joka sitten on ruvennut pesimään kaupungeissa ja pesii tällä alueella. Eli on tämä siirtyvä kanta, joka aiheuttaa maanviljelijöille ne vahingot, ja sitten on tämä meidän rakas cityhanhikanta, joka pilaa muuten — jopa on vesistöjä Lappeenrannassakin uimiskieltoon ja käyttökieltoon laitettu, koska bakteeripitoisuudet ovat niin suuret. Eli jotain tässä on joskus tehtävä. Toivottavasti lupaviranomaiset ensi kesänä ymmärtävät kaupunkilaisia, jotta he voivat häättää, koska metsästäminen ei tulekaan kysymykseen kaupunkialueella. [Tuomas Kettunen: Hyvä puhe! — Petri Huru: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Norrback. [Mikrofoni on kiinni — Puhemies: Mikrofoni päälle, kiitos. — Anders Norrback: Anteeksi.]

20.33 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöön sekä valiokunnan esittämiin lausumaehdotuksiin. Haluan varsinkin nostaa esille lausumaehdotuksen numero 3, joka mahdollistaisi poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkikihanhien hyödyntämisen. Lihan talteen ottaminen on tärkeää niin eettisen metsästyksen kannalta kuin myös kestävä elintarvikepolitiikan kannalta — varsinkin näinä aikoina, kun maailmalla vallitsee elintarvikepula.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Ärade talman! Jag är nöjd med betänkandet och också med de förslag som finns där. Det bekymrar mig att vi inte utnyttjar alla möjligheter att använda sådant som går att äta i dag, när vi vet hur läget ser ut i världen när det gäller livsmedelssituationen. Det här tycker jag inte vi ska försvåra, utan det här ska vi göra möjligt. Vi ska inte haka upp oss på byråkrati när vi praktiskt kan lösa saker. Det är också viktigt i sådana här frågor att beslutsfattandet finns så nära som möjligt där problemen finns. Därför är det också viktigt att den här förflyttningen av beslutsfattande sker. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

20.35 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Me kansanedustajat olemme täällä eduskunnassa suomalaisille töissä, ja meidän tehtävämme on kuunnella ja toimia ratkaistaksemme ihmisten arkea koskevia ongelmia. Eduskuntaan on tällä kaudella saapunut useita kansalaisaloitteita metsästyksen ja eläimiin liittyen, ja tämä valkoposkihanhiä koskeva aloite on ollut yksi niistä. Valkoposkihanhet ovat aiheuttaneet merkittävää haittaa maanviljelijöille, ja esimerkiksi vuonna 2020 viljelysvahinkoja korvattiin noin 3,4 miljoonalla eurolla. Samaan aikaan valkoposkihanhi on kasvanut merkittävästi, ja se kyllä kestäisi metsästyksenkin.

Tuskin mikään lintulaji on nykyisin niin inhottu kuin puistoalueita sotkeva ja viljelyksiä tuhoava valkoposkihanhi, ja se on hyvin ymmärrettävää mutta surullista. Ihmisten toiminnalla, tai pikemminkin tässä tapauksessa toimimattomuudella, ja liian tiukalla suojelulla näin käy. Kun rauhoitettu eläin alkaa aiheuttaa merkittäviä vahinkoja mutta asialle ei tehdä mitään, tunteet kuumenevat. Valkoposkihanhen kohtelu sotii suomalaisten oikeustajua vastaan myös siksi, että poikkeusluvalla ammuttua valkoposkihanhea ei voi ottaa haltuun ja käyttää samalla tavoin ruoaksi kuin metsästettäviä riistalintuja.

Arvoisa puhemies! Iso paha susi tässä kohtaa on myös Euroopan unioni, jonka pöydissä tuleekin vaikuttaa siihen, että valkoposkihanhikannan reilun kasvun myötä laji siirrettäisiin lintudirektiivin liitteeseen II. Tällaiset jäykät suojelutoimet tekevät suojelulle itse asiassa hallaa, sen osoittavat niin valkoposkihanhet kuin sudet, joita äsken käsitelimme. Tämä olisi ymmärrettävä kaikissa puolueissa ja saatava välitettyä se ymmärrys myös Euroopan unioniin. Kuten ei susiasiassakaan, ei myöskään tässä kohtaa saa piiloutua EU:n senlän taa eikä liioin tulkita liian tiukasti EU:n direktiivejä.

Mietintömme valiokunnasta antaa valkoposkihanhia koskevaan ongelmaan neljä ratkaisua, joita on vietävä eteenpäin, ja toivon eduskunnan niihin sitoutuvan ja hallituksen toimivan asiassa. — Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja koko valiokunnalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

20.38 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Näihin aikoihin kaksi vuotta sitten suden kannanhoidollisen metsästyksen tapaan kävimme vilkasta keskustelua valkoposkihanhiensa metsästyksen mahdollisesta aloittamisesta. Oli selvää jo silloin, etteivät edellytykset lajin suojeluun enää täyty eikä laki näin ollen enää vastaa lintupopulaation määrään. Maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön yhteisen työryhmän raportin mukaan valkoposkihanhi EU:n runsaslukuisimpana hanhilajina kuuluisi nykytilanteessa Bernin sopimuksessa liitteeseen III ja lintudirektiivin liitteeseen II, jolloin sen kantaa olisi mahdol-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

lista säädellä metsästämyllä. Tähän samaan lopputulemaan myös valiokunta mietinnössään on päätenyt. Voidaan siis sanoa, että järki on voittanut.

Toinen hyvin oleellinen asia on ammutujen valkoposkikihanhien hyödyntämisen salliminen. Tätä ehdotimme yhdessä puolueemme edustajien kanssa toimenpideoitteessa syksyllä 20. Nyt mietintö edellyttää hallituksen valmistelevan esityksen luonnonsuojelulain muuttamisesta siten, että poikkeusluvalla tapetun valkoposkikihanhien haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö sallittaisiin. Tätä asiaa edustaja Myllykoski jo avasi tuossa aikaisemmin, en lähde sitä toistamaan. Sanon vain, että maalaisjärki on voittanut.

Loppuun kiitan maa- ja metsätalousvaliokuntaa sitkeästä työstä asian eteenpäinviemisessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

20.39 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Siinä on tiettyä ironiaa, että valiokunta on käsitellyt kansalaisaloitteita, lakialoitteita ja toimenpideoitteita, joista useimmissa ehdotetaan metsästyslain muuttamista, mutta päätynyt ehdottamaan muutosta luonnonsuojelulakiin. Ongelma, jota valiokunta pyrkii ratkaisemaan, on todellinen, mutta aivan kuten susikansalaisaloitteenkin kohdalla, valiokunnan ehdottama ratkaisu ei ole oikea.

Taustalla on isompi ongelma, joka on se, että sinänsä ymmärrettävästi on lajeja, jotka runsastuvat, ja on lajeja, jotka harvinaistuvat. Se on hieno asia, että uhanalaisia lajeja runsastuu ja niiden tilanne paranee, mutta meillä on myös lajeja, jotka ovat olleet yleisiä ja jotka ovat harvinaistuneet ja uhanalaistuneet. Nyt on sillä lailla epälooginen tilanne, että meillä on esimerkiksi uhanalaisia vesilintuja riistalajiluettelossa metsästyslaissa ja sitten valkoposkikihani, joka on runsastunut voimakkaasti, on luonnonsuojelulaissa. Johdonmukaista olisi helpottaa menettelyä lajien siirtämiseen luonnonsuojelulain ja metsästyslain välillä sen mukaan, miten niiden kanta kehittyy.

Kuten edustaja Pitko jo totesi, valkoposkikihanhien runsastuminen tekisi perustelluksi sen siirtämisen metsästyslakiin. Tämä siirto ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että sen metsästyksestä tulisi juurikaan vapaampaa kuin nyt, koska se on edelleen EU:n luontodirektiivissä ja Bernin sopimuksessa suojeltu laji. Jos siirto metsästyslakiin tehtäisiin, niin edelleen pitäisi saada poikkeuslupa. Mutta se ongelma — mitä valiokunnan oikeastaan kaikki jäsenet ovat pitäneet sinänsä ratkaistavana ongelmana — että metsästettyjä valkoposkikihania pitäisi voida myös syödä, ratkeaisi sillä, että se siirretään metsästyslakiin.

Maa- ja metsätalousministeriö on kuitenkin todella kiivaasti vastustanut tätä. Edustaja Myllykoski tässä esitti sen perustelun, eli että muka tästä seuraisi se, että satovahingoista, viljelyksille aiheutuvista vahingoista, viljelijät eivät sitten voisi saada korvauksia. Tietenkin on sitten eri päätös myöntää ne rahat, jotka tällä hetkellä ovat ympäristöministeriön pääluokassa, maa- ja metsätalousministeriön pääluokkaan, jotta maa- ja metsätalousministeriö voisi nämä vahingonkorvausrahat maksaa.

Me täällä eduskunnassa käsittelemme jatkuvasti ja aivan rutiinina sitä, että on joku tietty peruslakimuutos ja sitten liitännäislakeja, joita myös muutetaan samalla, koska järkevä ja johdonmukainen toiminta edellyttää sitä, että muutetaan useampaa lakia kerralla. Ei ole mitään Suomen ulkopuolista syytä siihen, miksei näin voitaisi tehdä tämän asian kohdalla, ja suoraan sanoen minun vaikutelmakseni on tullut se, että maa- ja metsätalousministeriö vastustaa tätä valkoposkikihanhien siirtoa metsästyslakiin vain siksi, että he eivät halua sitä työmäärää, mikä näistä vahingonkorvauksista sitten tulisi. Mutta järkevä järjestely olisi

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

vastalauseen allekirjoittajien mielestä — itse olen osallistunut vastalauseen laatimiseen, vaikka tosiaan en päässyt valiokunnan päätöskokoukseen koronakaranteenin takia ja nimeni ei ole siinä alla, mutta myös minun mielestäni — tämä olisi paljon järkevämpi ratkaisu kuin se, minkä valiokunnan enemmistö esittää.

Meidän esittämämme ratkaisu ratkaisisi sen ongelman ja lisäksi ei tekisi lainsäädännöstä epä johdonmukaista eikä avaisi luonnonsuojelulaissa päätä siihen, että luonnonsuojelulailla rauhoitettuja eläimiä voisi metsästää saaliin toivossa — sitä en todellakaan toivo. Toivon, että jonakin päivänä pääsemme siihen, että kun laji uhanalaistuu, se voidaan siirtää metsästyslain riistalajeista luonnonsuojelulakiin, ja että vastaavasti sitten voidaan tehdä siirtoja myös toisinpäin, kun sen lajin tilanne sen perustelee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

20.45 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja valiokunnalle hyvästä työstä. Asiasta on tehty myös lakialoite ja toimenpidealoitteita, niin kuin kerrottiin. Edustaja Myllykoski minusta hyvin kuvasi tätä ongelmaa tässä näitten ci-tyhanhien osalta ja sitten näitten muuttavien lintujen osalta, joihin enimmäkseen itse keskityn.

Meillä erityisesti Pohjois-Karjalassa ja Kaakkois-Suomessa maanviljelijöille on muutavista hanhista tullut iso ongelma, ja kaiken kaikkiaan se kanta on jo varmaan lähempänä puoltatoista miljoonaa lintua, ja kanta kasvaa useilla prosenteilla vuodessa. Hanhet aiheuttavat vuosi vuodelta keväällä ja syksyllä vahinkoja erityisesti rehunurmelle, syysrukiille ja syysvehnän oraille. Kannan kasvun myötä myös kasvit ovat kärsineet, kuten härkäpapu, herne ja kumina. Lisäksi hanhien ulosteet heikentävät kasvatettavan rehun laatua. Syksyllä on jouduttu kymmenillä tiloilla luopumaan jo syysviljojen kylvöstä.

2020 Pohjois-Karjalan ja Kaakkois-Suomen vahingot aiheutuivat noin 3 500 hehtaarin alueelle. Korvausten määrä oli 3,4 miljoonaa. Tänä keväänä tuhot ovat olleet vielä laajemmamat. Noin 80 prosenttia vihreästä nurmesta ja viljapelloilla olleesta vihreästä kasvusta on syöty erityisesti Keski-Karjalassa. Tämän vuoden osalta jo kevään tuhoja on korvattu 2,1 miljoonaa. Eli tähän kertoo siitä, että kanta kasvaa ja ongelmat ja tuhot lisääntyvät.

Ympäristöministeriö on kokeillut eri keinoja ongelman poistamiseen, ja tämän vuoden loppuun nämä kokeilut ovat käynnissä, ja erilaisia arvioita niistä on olemassa. On ollut hanhivahteja, lasertykkeitä, droneja, paukkupatruunoita, hanhipeltoja. Kokeilujen tulokset ovat olleet todella laajat. Itsekin olen siellä pellolla seisonut ja yrittänyt hanhia opastaa hanhipellolle, mutta meillä on pieniä kieliongelmia ollut heidän kanssaan [Naurua — Perussuomalaisen ryhmästä: Ei ole löytynyt yhteistyötä!]

Vuodesta 2020 lähtien vuosittain on myönnetty poikkeuslupia, joita on ollut 10 000—15 000 vuosittain, ja tälle vuodelle on myönnetty 302 tilalle poikkeuslupia ja edelleen käsittelyssä on noin 50 tilan luvat.

Hanhikantojen sääntelyyn ja tuhojen vähentämiseen tarvitaan niin lintujen ampumista kuin aktiivista karkotusta, niin kuin tänään monessa puheenvuorossa on todettu. Ongelmana on ollut myös lupien verkkainen käsittely ja myös äärimmäisen hankala raportointi näistä poikkeuslupien ampumisista, ja joissakin tapauksissa viljelijät ovat joutuneet jopa käräjille päivittäisten raporttien heittäessä esimerkiksi yhdellä lintuyksilöllä, vaikka kokonaisluvut ovat jääneet reippaasti alle.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Valiokunnan mietintö ja lausumaehdotukset tuovat valoa viljelijöiden arkeen, kun esimerkiksi mahdollistettaisiin lintujen haltuunotto sekä hyödyntäminen. Lisäksi poikkeuslupien siirto sinne, missä ongelmat ovat, eli Pohjois-Karjalaan olisi kyllä todella järkevää. Lintudirektiivin 9 artiklan poikkeamismahdollisuuksia on pystyttävä lisäämään ja edistämään sekä Bernin sopimuksen muuttamista muiden EU-maiden kanssa yhdessä valkoposkivanhan siirtämisestä lintudirektiivin liitteeseen II.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että vastaamme viljelijöiden hätään Itä-Suomessa. [Petri Huru: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä poissa. — Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

20.49 Jukka Mäkynen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Missä on linkolalaisuus? Missä ovat Koijärvi-liike ja aidot vihreät luonnonsuojelijat? [Petri Huru: Hukassa!] Nykyään kun vihreää puoluetta katsoo, niin ei uskoisi luonnonsuojelupuolueeksi. Mukaan on tullut kaikenlaisia ideologista sukupuolihömpää ja pykälien pyörittelyä, joilla ei ole mitään tekemistä aidon luonnonsuojelun tai edes maalaisjärjen kanssa.

Käsiteltävänä on nyt kansalaisaloite valkoposkivanhan rajoitetusta metsästyksestä viljelyksille ja viheralueille aiheutuvien haittojen torjunnasta. Asiasta on myös lakialoite ja toimenpidealoite sekä vihreiden eriävä mielipide.

Sillä välin kun Virossa, Ruotsissa ja Tanskassa valkoposkivanhia on ammuttu merkittäviä määriä jo vuosia peltovahinkojen välttämiseksi, me täällä Suomessa puuhastellaan Euroopan unionin lintudirektiivin kanssa ja pyöritellään pykälää. Testattu on lähes tuloksetta useita erilaisia tapoja karkottaa hanhia. On perustettu hanhipeltoja ja ties mitä hulluutta, ja jos hanhia saa poikkeusluvalla ampua, niin niitä ei sitten saakaan syödä, koska direktiivit kuulemma kieltävät. [Satu Hassi: Eivät kiellä!] Tämä on asia, jota en ole koskaan ymmärtänyt.

Olisiko nyt aika miettiä asioita maalaisjärjellä ja aloittaa valkoposkivanhan suojametsästys, jolle ei ole estettä nykyisellä EU-tasolla eikä kansallisessa lainsäädännössä? Emmekä myöskään tarvitse nykyisen kaltaista jäykkää poikkeuslupamenettelyä. Suojametsästykselle tulisi määritellä pyyntiajat, jotta vahinkokohteissa voitaisiin toteuttaa metsästystä ilman turhaa byrokratiaa.

Hanhet kuuluvat myös ruokapöytään, emmekä me voi tuijottaa niitä ohjeellisia — huomioikaa, ohjeellisia — direktiivejä liikaa. Ruokaa ei näet ole varaa haaskata tänä aikana.

Arvoisa puhemies! Ruotsin ja Tanskan esimerkit osoittavat, että lintudirektiivistä voidaan poiketa Suomen nykyisessä tilanteessa vanhan rauhoituksesta viljelyvahinkojen vähentämiseksi. Juuri tällaisia tilanteita varten lintudirektiivin 9 artikla on laadittu. Myös merimetsälle voidaan sallia samoin perustein suojametsästystä. Varsinkin meillä Rannikko-Pohjanmaalla merimetsotuhot ovat merkittävä uhka saariston luonnolle, puhumattakaan suuresta haitasta paikallisille kalastajille.

Edellä mainitun perusteella kannatan sydämeni pohjasta valkoposkivanhan metsästyksen sallimisesta tehtyä aloitetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä. [Satu Hassi: Te ette tainnut kuunnella puheenvuoroja! — Jukka Mäkynen: En!]

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

20.52 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö edellyttää valkoposkihanhen ajamista EU:ssa yleisesti metsästettyjen lajien joukkoon lintudirektiivissä. Nykyisin valkoposkihanhia saa metsästää vain poikkeuspykälän nojalla. Mietintö myös linjaa, että poikkeuspykälää hyödynnettäisiin nykyistä laajemmin. Tämän lisäksi mietintö esittää, että poikkeusluvalla ammuttuja hanhia saisi hyödyntää ruoaksi.

Valiokunnan käsittelyssä on jätetty vastalause, jota kannatan. Keskeinen vastalauseeseen argumentti on se, ettei luonnonsuojelulain suojeltuja eläimiä saa hyödyntää. Se on vastoin luonnonsuojelulain tavoitetta, joka on suojella luontoa ja sallia eläinten tappaminen vain poikkeustapauksissa. Olisi vaarallinen ennakkotapaus lähteä avaamaan luonnonsuojelulakia suojeltujen lajien tappamiseen saaliin toivossa. Tämä myös vaikeuttaisi lajien suojelun valvontaa. Vastalauseessa ei vastusteta poikkeusluvalla ammuttujen hanhien hyödyntämistä ruoaksi, mutta tätä ei tule tehdä luonnonsuojelulain vaan metsästyslain puitteissa.

Arvoisa puhemies! Me vasemmistoliitossa lähdemme siitä, että satovahinkojen ehkäisemiseksi valkoposkihanhen karkottamiseen tulee käyttää monipuolisesti erilaisia keinoja. Käytettyjen keinojen tulee olla tutkimustiedon perusteella vaikuttavia ja aiheuttaa linnuille mahdollisimman vähän haittaa. Me lähdemme siitä, että luonnonvaraisille villieläimille on taattava mahdollisuus elää lajille ominaista elämää osana ekosysteemiä. Jokaisella lajilla on oma paikkansa ja merkityksensä. Kaikkia luonnonvaraisia eläimiä on kohdeltava elämää kunnioittavasti ja siten, että millekään lajille ei tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Luonnonvaraisten eläinten suurimpia hyvinvointia uhkaavia tekijöitä ovat elintilan kaventuminen, rakentaminen sekä salametsästys. Vasemmistoliiton tavoite on eläimen ja ihmisen rauhanomainen rinnakkaiselo ja riskien ennaltaehkäisy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

20.55 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Käsitlemme kansalaisaloitetta valkoposkihanhen metsästyksen sallimiseksi. Aloite on ymmärrettävä sikäli, että valkoposkihanhen kanta on kasvanut merkittävästi ja laji on muuttunut uhanalaisesta elinvoimaiseksi. Hanhet aiheuttavat erityisesti Itä-Suomessa mittavia satovahinkoja, ja siksi paine hanhien karkottamiseen ampumalla on kasvanut.

Hanhien aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemiseen on tällä hallituskaudella paneuduttu. Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö asettivat työryhmän valkoposkihanhen aiheuttamien vahinkojen ja haittojen vähentämiseksi. Tätä myös ympäristövaliokunnassa olemme käsitelleet.

Valkoposkihanhityöryhmän raportin mukaan hanhien aiheuttamien vahinkojen ja haittojen vähentäminen edellyttää kokonaisvaltaista ratkaisua. Toisaalta tarvitaan lintujen karkottamista poikkeusluvalla ja toisaalta linnuille osoitettuja ruokapaikkoja, niin kutsuttuja hanhipeltoja. Lintujen karkotuksesta aseella tai ilman ei ole hyötyä, jos niille ei ole paikkaa, minne siirtyä. Lisäksi valtion varoista maksetaan korvauksia maanviljelylle aiheutuneista vahingoista, ja näin on oikein.

Arvoisa puhemies! Kuten tässä on jo käynyt ilmi, suurimmaksi kiistakysymykseksi on muodostunut se, saako karkottamistarkoituksessa ammuttuja valkoposkihanhia syödä. Kritiikki maa- ja metsätalousvaliokunnan enemmistön päätöstä kohtaan koskee sitä, olemmeko valmiita heikentämään luonnonsuojelulakia. Luonnonsuojelulain heikentämiseen ei pidä lähteä, koska asiaan on selkeä toinen ratkaisu, joka olisi kansalaisaloitteen tavoitteen

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

mukainen: siirretään valkoposkihanhi metsästyslain piiriin. EU-lainsäädännön ja Bernin sopimuksen vuoksi valkoposkihanhi metsästäminen säilyisi poikkeuslupaperusteisena, mutta ammuttujen valkoposkihanhi hyödyntäminen olisi mahdollista ilman erillistä poikkeusta. Direktiivi sitä ei siis estä.

On valitettavaa, että maa- ja metsätalousvaliokunnan valtaenemmistö esitti tämän selkeän ratkaisun sijaan sitä, että luonnonsuojelulakiin tehtäisiin poikkeus, joka sallisi suojelun lajin, tässä tapauksessa valkoposkihanhi, syömisen. Erikoiseksi tämän esityksen tekee se, että asiaa on käsitelty tälläkin eduskuntakaudella juurta jaksen, ja hallituksen esitys luonnonsuojelulain uudistamiseksi on ilman tällaista muutosta parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Se, ettei hallituksen esityksessä luonnonsuojelulaiksi tällaista muutosta ole, osoittaa, että kysymys on periaatteellisesta kysymyksestä ja asiasta.

Luonnonsuojelulain tarkoitus on suojella luontoa ja sallia eläinten tappaminen vain poikkeustapauksessa vahinkojen välttämiseksi. Pidänkin erikoisena, että valiokunnan enemmistö esittää yhtä lajia koskevan poikkeuksen kirjaamista lakiin, kun tavoite voidaan saavuttaa siirtämällä tämä yksittäinen laji toisen lain piiriin, jonne se soveltuu.

Valkoposkihanhi siirtoa luonnonsuojelulaista metsästyslakiin puoltaa se, että metsästyslaki on maa- ja metsätalousministeriön vastuulla ja saman ministeriön vastuualueelle kuuluvat myös elinkeinot, joille valkoposkihanhi aiheuttaa haittaa. Ei voi välttyä ajatukselta, että kyse on siitä, että maa- ja metsätalousministeriö ei halua ottaa ympäristöministeriöltä vastuulleen hanhivahinkojen korvaamista. Tällainen ministeriön vastahankaisuus ei ole kestävä peruste luonnonsuojelulain heikentämiselle.

Edustaja Hassi kuvasi tätä tilannetta hyvin, ja yhdyn edustaja Hassin näkemykseen siitä, että tavoitteen tulee olla, että lajeja voidaan siirtää uhanalaisten lajien listalle ja sieltä pois sen mukaan, miten niiden kannat kehittyvät, eikä lähteä muuttamaan luonnonsuojelulakia, jolla on iso tarkoitus siinä, että sillä nimenomaan luontoa suojellaan.

Arvoisa puhemies! Jätimme valiokunnassa vastalauseen [Anne Kalmarin välihuuto] edustaja Pitkon ja Kivelän kanssa, ja olin itse valiokunnassa paikalla varajäsenenä. Vastalauseen lausumaehdotuksessa esitetään, että hallitus valmistelee muutokset, joilla valkoposkihanhi siirretään luonnonsuojelulain piiristä metsästyslain piiriin, ja että samalla on valmisteltava ne muutokset, joilla varmistetaan, että valkoposkihanhi maataloudelle aiheuttamien vahinkojen korvausten maksuun ei tule katkosta. Tämä olisi se kestävä tapa, jolla asiassa päästäisiin eteenpäin ja myös tämän kansalaisaloitteen tavoitteen mukaiseen tilaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

20.59 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Valiokunta on joutunut hylkäämään kansalaisaloitteen, lakialoitteen ja toimenpidealoitteiden ehdotukset, koska Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet eivät tällä hetkellä mahdollista metsästyksen aloittamista valkoposkihanhihikannan pitämiseksi hallinnassa.

Ensimmäisessä lausumaehdotuksessaan valiokunta esittää, että valkoposkihanhi siirretäisiin lintudirektiivin liitteen I erityisesti suojeltavien lajien luettelosta liitteen II metsästettäviin lajeihin. Tämä edellyttää Bernin sopimuksen muuttamista.

Valiokunta ehdottaa toisessa lausumassaan, että lintudirektiivin 9 artiklassa olevia poikkeusmahdollisuuksia tulee hyödyntää ja sallia lintujen karkottaminen ampumalla myös keväällä, tietenkin pesimärauha huomioon ottaen.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

Valkoposkikihanhien aiheuttavat runsaasti haittoja viljelyksille ja kaupunkiympäristön viihtyisyydelle tietyillä alueilla. Valkoposkikihanhien tekevät viljelyksille vahinkoa muun muassa vahingoittamalla vilja- ja valkuaiskasveja, rehunurmisatoa ja laidunrehua. Valkoposkikihanhien kantaa tulee merkittävästi pienentää vahinkojen minimoimiseksi viemällä läpi tarvittavat lakimuutokset EU-tasolla ja Suomessa.

Arvoisa puhemies! Suorastaan ruokaetistä on, että poikkeusluvalla ammuttujen valkoposkikihanhien hyödyntäminen ravintona sallitaan. Tuntuu loogiselta tehdä tämä muutos luonnonsuojelulaissa, vaikka ei minua nyt erityisen paljon kiinnosta, missä laissa tämä järkevä muutos tehdään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä poissa. Edustaja Mikko Kinnunen poissa. Edustaja Laakso poissa. Edustaja Talvitie poissa. Edustaja Kaunisto poissa. Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

21.02 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Valkoposkikihanhikanta on kasvanut uhanalaisesta elinvoimaiseksi. Muuttomatallaan ruokailevissa parvissa tavataan syksyisin tuhansia tai jopa kymmeniätuhansia yksilöitä. Tämän myötä hanhien aiheuttamat vahingot ovat kasvaneet merkittävästi. Suurimmillaan niistä maksetaan jopa yli kolmen miljoonan euron arvosta korvauksia. Hanhien karkotusyrityksistä huolimatta ei ole löydetty tyydyttävää ratkaisua hanhien viljelyksille ja viheralueille aiheuttamien vakavien vahinkojen poistamiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö asettivat työryhmän valkoposkikihanhien aiheuttamien vahinkojen ja haittojen vähentämiseksi. Valkoposkikihanhityöryhmän raportin mukaan hanhien aiheuttamien vahinkojen ja haittojen vähentäminen edellyttää kokonaisvaltaista ratkaisua. Kansalaisaloitteessa ehdotettu valkoposkikihanhien metsästyksen kannan hallitsemiseksi ei ole mahdollista, ellei EU:n lintudirektiiviä muuteta. Pitkällä aikavälillä työryhmä piti tärkeänä ratkaisuna valkoposkikihanhien siirtämistä Bernin sopimuksen liitteeseen III ja EU:n lintudirektiivin liitteeseen II.

Arvoisa puhemies! Valiokunta on päätnyt esittämään kansalaisaloitteen hylkäämistä, mutta valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä jatkaa työtä valkoposkikihanhien elinkeinolle ja viheralueille aiheuttamien vahinkojen rajoittamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Valiokunta on tehnyt neljä kannatettavaa lausumaehdotusta. Niissä esitetään Bernin sopimusta muutettavaksi, jolloin valkoposkikihani siirretään lintudirektiivin liitteeseen II, ja sitä, että lintudirektiivin 9 artiklassa säädettyjä poikkeuslupamahdollisuuksia hyödynnetään ja lintujen karkottaminen ampumalla sallitaan myös keväällä pesintärauha huomioiden. Lisäksi esitetään luonnonsuojelulain muuttamista siten, että poikkeusluvalla tapetun valkoposkikihanhien haltuunotto ja asiallinen hyötykäyttö mahdollistetaan. Lopuksi valiokunta esittää, että valkoposkikihanhia koskevat poikkeuslupa-asiat siirretään Varsinais-Suomen ely-keskukselta Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja samalla lupamenettelyä sujuvoitetaan. Myös tämä on kannatettavaa viranomaispäätöksenteossa, jolloin poikkeuslupapäätökset ratkaistaisiin mahdollisimman lähellä sitä aluetta, jossa vahinkoja eniten sattuu.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan tekemä päätös ja lausumaehdotukset ovat kannatettavia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

21.05 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Meillä on tänään ollut käsittelyssä kaksikin kansalaisaloitetta. Tuossa hetki sitten kävimme keskustelua suurpedoista, susista, karhuista, kannanhoidollisesta metsästyksestä, ja tänään sitten toisena kansalaisaloitteena on tämä valkoposkikihanhien metsästyksen salliminen ja mahdollistaminen. Täällä on käyty hyvää keskustelua, jossa on tuotu esille niitä haittoja, joita valkoposkikihanhien aiheuttavat. Ja kyllä sitä palautetta tulee paljon. Sitä tulee paljon maanviljelijöiltä, mutta sitä tulee paljon myös ihan muilta tavallisilta ihmisiltä, joita ne erilaisilla rannoilla, puistoissa, pihoiissa ja monessa muussa haittaavat ja tekevät, jos eivät suoranaista tuhoa, niin kuin pelloilla, ainakin sellaisia jätöksiä, että muu hyödyntäminen näillä paikoilla on käytännössä lähes mahdotonta. [Petri Huru: Juuri näin!] Tuhot ovat massiivisia.

Täytyy jälleen antaa kiitosta edustaja Kalmarin valiokunnalle, maa- ja metsätalousvaliokunnalle, hyvästä työstä. Vaikka tässä nyt lopputulema on se, että tämä kansalaisaloite esitetään hylättäväksi, niin de facto valiokunta kuitenkin puoltaa tämän kansalaisaloitteen tahtoa.

Olemme ehkä siinä tilanteessa, mistä ennenkin olemme ehkä täällä keskusteluja käyneet, että nämä kansalaisaloitteet voisivat yleisestikin olla enempi sellaisia tahdonilmaisuja jostain, mitä pitäisi lainsäädännössä ammattilaisten toimesta sitten lähteä valmistelemaan ja tekemään. Eli kerrottaisiin viesti, että tämä on nyt meidän tahtomme, 50 000:n, 100 000:n, 150 000:n, kuinka paljon niitä allekirjoittajia onkaan, ja sitten tässä talossa käsiteltäisiin, niin kuin nyt edustaja, puheenjohtaja Kalmarin johdolla on tämä aloite käsitelty, ja lopputulema on se, että kyllä, haluamme, olemme samaa mieltä kuin kansalaisaloitteen tekijät, ja laitetaan sen jälkeen kyseisessä ministeriössä virkamiehet sitten etsimään ne keinot, miten tehdään. Nyt tässä on tehty tätä samaa työtä eduskunnassa. Täällä ovat nämä kannanotot, vaateet eri toimenpiteistä, joissa päällimmäisenä on se metsästyksen salliminen, joka vaatii nämä direktiivimuutokset. Mutta sitten on tämä hyötykäyttö: eli ne linnut, jotka sitten toivottavasti tulevaisuudessa ihan tämän perinteisen metsästyksen kautta saadaan saaliiksi, voidaan hyödyntää, mutta jo nyt ne eläimet, ne linnut, jotka näiden karkotusten yhteydessä ammutaan, voidaan hyödyntää. Meillä on erikoinen tilanne, että meidän lainsäädännössä, jos oikein ymmärsin erään metsästäjäkollegan viestiä, kuulemma koiran voi kyllä hyödyntää ja syödä, [Puhemies koputtaa] mutta valkoposkikihanhien ei. En tiedä, onko näin, [Puhemies: Kiitoksia!] mutta näin ainakin viesti kertoi. Toivottavasti valkoposkikihanhien metsästys saadaan tämän kautta toteutettua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

21.08 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä ylisuojeltu valkoposkikihanhikan on todellakin kasvanut liian suureksi ja aiheuttaa merkittävää haittaa sekä viljelyksille että elinkeinoille eri puolilla Suomea. Tämä kansalaisaloite sinällään tulee tosi tarpeeseen, ja on ehkä harmi, ettei sitä sellaisenaan hyväksytty. Tilannehan on outo siinä mielessä, että kantaa ei saa harventaa metsästäjällä ja silloinkaan, jos metsästyslupa saadaan, saalista ei saisi sitten hyödyntää esimerkiksi ihmisravinnoksi. Valiokunta on tehnyt viisaat lausumaehdotukset, joilla nimenomaan tähän kohtaan puututaan, eli kantaa voitaisiin harventaa metsästäjällä siten, että saaliiksi saadut linnut voidaan hyödyntää esimerkiksi ravinnoksi — se on hyvä niin.

Tähän asiaan pitäisi voida kuitenkin puuttua myös laajemmin. Sen lisäksi, että haittaa aiheutuu elinkeinoille ja viljelyksille, myös hygieniahaitta on suuri. Sen voi havaita myös

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

täällä Helsingissä, kun esimerkiksi lähtee kävelemään tuonne Hietaniemen rantaan sun muualle. Siellä on näitten hanhien jätöksiä siihen malliin, että maalaispoikaakin ihan hirvittää. Soisin, että tämä tilanne otetaan haltuun siten, että kantaa harvennetaan yleisesti ottaen rajusti ja siten, että hanhet sitten asuvat itselleen paremmin sopivilla seuduilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

21.09 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on todellakin erinomainen, mutta tässä hyvin edustaja Heinonen toi näitten kansalaisaloitteitten ongelman esiin. Itsekin vähän kauden alussa jopa ajattelin tuota asiaa, että se käsittely olisi erityyppinen, mutta jotenkin tunsin sen oman ehdotukseni olevan aika raskas siihen. Edustaja Heinonen toi aika hyvän esimerkin siitä, miten se asia voitaisiin tehdä, ja se vähän velvoittaisi meitä hoitamaan sen asian niin, eikä niin, että aina, jos ei se aloite ole ihan oikean tapainen ynnä muuta, niin sitten se tavallaan hylätään, kun meillä tämä systeemi on pikkasen torso tällä hetkellä melkein kaikessa. Tilannehan on se, että aika harvoin näitä kansalaisaloitteita missään nimessä jotkut ammattilaiset kirjoittavat, koska ei se ole oikeastaan järkevääkään, vaan se voitaisiin täällä sitten hieroa siihen, mikä on ollut.

Valkoposkihanhen suojelu on jossain vaiheessa ollut perusteltua, mutta eihän se todellakaan ole enää sitä. Hyvänä esimerkkinä: itsekin kesällä kävin entisessä kotikaupungissani Lahdessa, missä on Pikku-Vesku, ja se määrä, mitä niitä hanhia oli, oli sellainen, että sinne ei enää ihmiset edes sopineet niitä pyyhkeitä laittamaan ja makailemaan sinne, ja vaikka ne hanhet olisivat olleet poiskin, niin se jätteen määrä tai ulosteen määrä, mikä siellä oli, oli ihan järkyttävää. Elikkä ihmisten äärettömän hyvä virkistysalue menee siihen.

Kuitenkin tämä kokonaisongelma on siinä, että tämä on pelkkää ideologiahömppää, koska tilanne on se, että ei tällä asialla ole enää järjen kanssa mitään tekemistä, vaan kyllä tämä enemmän perustuu siihen, että halutaan kynsin ja hampain pitää kiinni niistä luomalla kaikennäköisiä hanhikoordinaattoreita ja omia syöttöpeltoja ynnä muuta.

Kaikkihan sen tietävät, että eihän tämä ongelma tule poistumaan mihinkään, vaan lisääntyy ja lisääntyy ja lisääntyy, jollei me tätä harvenneta. Se on vähän samoin kuin edellisessä puhuttiin susista, mutta tämä on nyt ihan toisessa mittakaavassa. Kyllä minä sanon ihan suoraan, että ainoa järkevä asia maalaisjärjellä ajateltuna tai millä tahansa järjellä ajateltuna on se, että ei muuta kun haulia perään ja paistinpannulle tai uuniin, ja sitä voi hyödyntää vielä muutenkin. Hyvin arvostamani näyttelijän Vesa-Matti Loirin Uno Turhapuro tykkäsi syödä hanhenmaksapalleroita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

21.12 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Todellakin asia on niin kuin edustaja Heinonen ja monet muut tässä ovat todenneet, että kansalliseksi riistalajiksi siirto on meillä tavoitteena mutta vasta sitten, kun saadaan se siellä EU-liitteissä, Bernin sopimusta muutettua ja lintudirektiivin liitteeseen II, ja näin myös ympäristöministeriölle, joka haluaa suojella — kun se vastaa korvauksista — tulee intressi hoitaa tämä asia siellä EU:ssa päin, koska siltä puolelta ne ehdotukset on tehtävä.

Ja todellakin tässä olisivat korvaukset vaarantuneet, jos oltaisiin siirretty se metsästettäväksi lajiksi. Tilanne ei olisi muuttunut miksiäkään. Itse asiassa se olisi todennäköisesti huo-

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

nontunut, koska me näemme, että metsästettävien lajien poikkeuslupapäätöksistä systemaattisesti valitetaan. Nyt nämä valitukset, kun ne ovat ympäristöministeriön puolella, eivät ole aivan niin systemaattisia, vaan niitä voidaan oikeasti toteuttaa. Sinänsähän nämä lupamäärät ovat olleet ihan asiallisia, niitä ei olla saatu toteutettuaakaan, mutta tähänkin tulee nyt helpotus. Kun byrokratiaa vähennetään, näistä tulee alueellisia lupia ja raportointia vähennetään, niin tämä asia helpottuu.

Myöskin se asia pystytään turvaamaan tällä, kun se on luonnonsuojelulaissa, että jos jollekin ovat tärkeitä nämä lasershow't tai hanhipaimenet, niin näitä pystytään rahoittamaan sieltä. Itse en näe niinkään tärkeänä kymmenientuhansien lasershow'ta, [Petri Huru: Parempaakin käyttöä löytyy rahalle!] mutta jos joku muu ajattelee, että siitä on hyötyä, niin näitä voidaan sitten toteuttaa. Näitä luontopiirit varmasti arvostavat. Eli saadaan tämä tasapaino säilytettyä.

Kiitoksia tästä keskustelusta. Toivon menestystä tämänkin kansalaisaloitteen loppuun viennille. [Petri Huru: Kiitos valiokunnalle!] Saamme silloin poistaa ampumalla hanhia myös keväällä ja laittaa hanhen pataan. [Petri Huru: Juuri näin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näyttää edustaja Laakso haluavan keskustella. — Olkaa hyvä.

21.14 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa puhemies! Pahoittelen, että edellisen puheen lopussa unohdin todellakin kiittää edustaja Kalmaria, maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajaa, ja tietenkin myös koko maa- ja metsätalousvaliokuntaa siitä, että olette ottaneet oikealla asenteella vastaan oikean ongelman ja viette sitä asiaa eteenpäin. — Kiitokset siitä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteeseen LA 32/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 28/2022 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 4/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 4/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheen vuoro, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.15 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perustuslakivaliokunnasta on valmistunut mietintö tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun

Pöytäkirja PTK 105/2022 vp

lain muuttamisesta, ja tässä lainmuutoksessa on kyse tiedusteluvalvontavaltuutetun sijaisesta koskevasta sääntelystä. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Esityksen taustasta sen verran, että nykyisin tiedusteluvalvontavaltuutetulla ei ole lailla säädettyä sijaista. Siten jos valtuutettu on estynyt käyttämään tiettyjä laissa säädettyjä toimivaltuuksia, ei niitä voida hallituksen esityksen mukaan käyttää lainkaan. Eduskunnan tiedusteluvalvontavaliokunta on kiinnittänyt tähän seikkaan aikaisemmin huomiota ja todennut, että valtioneuvoston on syytä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin viipymättä, jotta tiedusteluvalvontavaltuutetulla olisi sijainen. Tätä toimeksiantoa nyt käsiteltävä lakiehdotus toteuttaa. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksytään muutettuna.

Hallituksen esitykseen verrattuna muutoksena perustuslakivaliokunnan ehdottamassa sääntelyssä ovat ensinnäkin sijaisen kelpoisuusvaatimukset: Valiokunta pitää perusteltuna, että sijaisella on oikeustieteellinen koulutus. Valiokunta on jo tiedustelulainsäädäntöä säädettäessä pitänyt tiedustelutoiminnan laillisuusvalvonnasta ja parlamentaarisesta valvonnasta koostuvaa valvontajärjestelmää hyvin tärkeänä. Valiokunta on korostanut tiedusteluvalvontavaltuutetun perus- ja ihmisoikeusjuridiikan sekä laillisuusvalvonnan vahvaa osaamista.

Toiseksi perustuslakivaliokunta ehdottaa, että sääntelyä valtuutetun sijaisen itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta vielä täsmennetään.

Kolmanneksi valiokunta ehdottaa muutosta sijaisen nimittämismenettelyyn niin, että tiedusteluvalvontavaltuutetun sijaisuus kytketään valtuutetun toiminnon johtavan asiantuntijan virkaan. Lisäksi perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminnon riittävään resursointiin. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 28/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 7.10.2022 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.18.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen